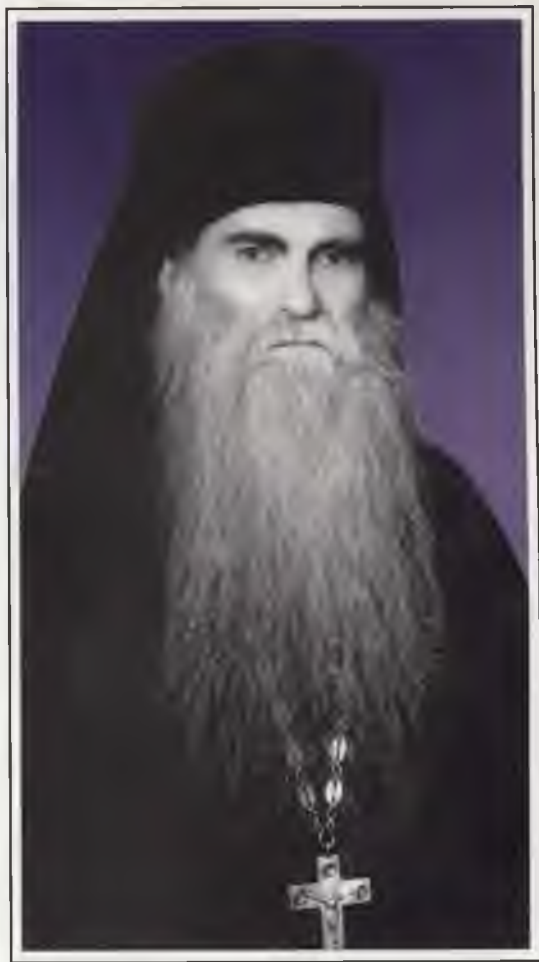

Arhimandrit Arsenie Papacioc

VEȘNICIA ASCUNSĂ ÎNTR-O CLIPĂ

Arhim. Arsenie Papacioc

VEȘNICIA ASCUNSĂ ÎNTR-O CLIPĂ

Părintele Arsenie Papacioc

Veșnicia ascunsă într-o clipă

Tipărit cu binecuvântarea

Înalt Prea Sfințitului

ANDREI

Arhiepiscop al Alba Iuliei

Reîntregirea
Alba Iulia, 2004

© Reîntregirea Alba Iulia

© Părintele Arsenie Papacioc

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PAPACIOC, ARSENIE

Veșnicia ascunsă într-o clipă/Arsenie Papacioc -Alba Iulia;
Reîntregirea, 2004

p.168 cm. 20

Bibliogr.

Index

I.S.B.N. 973-8252-74-1

Părintele Arsenie Papacioc – mărturisitor pentru Hristos

Eram tânăr inginer în Alba Iulia. Fratele Petrică Jinaru, de la Catedrală, mi-a povestit despre Părintele Arsenie Papacioc, care pe atunci era duhovnic la Mănăstirea *Dintr-un lemn*. În duminica Sfântului Grigorie Palama din anul 1973 m-a invitat ca împreună să-i facem o vizită vestitului duhovnic. Am mers la *Dintr-un lemn* și m-am folosit. Mi-am plecat capul sub epitrahilul Părintelui și i-am simțit puterea duhovnicească și experiența în lucrarea cu sufletele.

Multe amintiri timpul mi le-a șters din minte. Din pelerinajul respectiv însă, mi-au rămas două: atmosfera duhovnicească de la Sfânta Liturghie și o maximă repetată de Părintele Arsenie. Maxima era rostită în franceză și sună așa în traducere: *“dacă tinerețea ar ști și dacă bătrânețea ar putea”*. Ulterior am experimentat pe propria-mi piele cât adevăr cuprinde această maximă.

L-am mai vizitat pe Părintele atât ca mirean, cât și ca student la Teologie și ca și preot. La dosarul meu de hirotonie într-un preot se află și o recomandare a dânsului. Un lucru nu știam atunci: că întâlnirile noastre sunt monitorizate. Mai târziu, preot la Turda fiind, maiorul Vasile Pop mi-a spus la un moment dat: *“te fac eu să te spovedești cum te-ai spovedit la legionarul acela de la Constanța”*.

În martie 1979, securitatea din Turda se adresa celei din Constanța, scriindu-i: *“Din datele ce le deținem rezultă că preotul Papacioc Anghel, fost condamnat pentru activitate legionară, care în prezent ar fi călugăr la o mănăstire din Techirghiol, se află în relații cu tânărul preot Andreicuț Ioan din Turda, asupra căruia are o mare*

influență, fiindu-i duhovnic. Rugăm să ne comunicați dacă dețineți date cu privire la relațiile dintre aceștia...”

După prăbușirea comunismului, în toamna lui 2001, l-am întâlnit din nou la Techirghiol. Era și un autocar de studenți de la Facultatea de Teologie de la Alba Iulia. Ne-a vorbit cu aceiași profunzime ca odinioară și am realizat de ce are priză la lumea tânără și doritoare de Dumnezeu.

Părintele s-a născut *“tare de mult”*¹, la 13 august 1914, în comuna Misleanu, județul Ialomița. A absolvit Școala de Arte și Meserii din București. Din tinerețe era preocupat de cele duhovnicești, cum însuși o mărturisește: *“Datorită educației din familie am conștientizat încă de mic prezența lui Dumnezeu lângă noi. Și asta mi-a ajutat enorm. Eram eu mic, dar gândeam mai bătrânește. Mergeam la biserică, eram singur din familie care postea, făceam sport...”*²

A fost antrenat în mișcarea, cu caracter național și mistic, care a captivat mulți intelectuali în perioada interbelică, lucru pentru care a avut de suferit. Sufletul său dorea însă dăruire totală. Așa se face că în 1949 s-a tuns în monahism la Mănăstirea Antim din București.

Ajunge apoi în vestita obște de la Slatina, unde era pe atunci cunoscutul duhovnic Ilie Cleopa. În vremurile de hărțuire, din partea puterii opresoare comuniste, va și pribegi prin munți dimpreună cu Părintele Cleopa. *“Am trăit cu Părintele Cleopa prin pustii, povestește Părintele Arsenie. Discutam foarte mult și, în special, obiectul disputelor noastre era următoarea diferență: dânsul înclina mai mult spre nevoință cu postiri adânci, cu rugăciuni și lacrimi, iar eu înclinam mai mult către o trezvie...”*³

¹ Arhim. Arsenie Papacioc, *Cuvânt despre bucuria duhovnicească*, Editura Eikon, 2003, p.7

² *Ibidem*, p.8

³ *Ibidem*, p.162

Participă între anii 1955-1958 și la vestita mișcare duhovnicească "Rugul Aprins". Aflăm din Dosarul de urmărire al Securității că *"a participat la întrunirile clandestine ce au fost organizate în cadrul grupării subversive "Rugul Aprins" în perioada 1955-1958, la domiciliul inculpatului Mironescu Alexandru, în cadrul cărora împreună cu Teodorescu Alexandru (Sandu Tudor) și Benedict Ghiuș au prelucrat materiale cu caracter subversiv, au ascultat emisiunile posturilor de radio imperialiste și au purtat discuții dușmănoase, preconizând schimbarea regimului democrat popular din R.P.R. și instaurarea orânduirii capitaliste."*

Urmarea o ghicim. Pe 14 iunie 1948 se emite un mandat de arestare *"împotriva numitului Papacioc Anghel Arsenie, născut la data de 15 august 1914, în comuna Misleanu, reg. București, fiul lui Vasile și Stanca, de profesie, desenator, în prezent călugăr la Mănăstirea Slatina, reg. Suceava, urmărit potrivit art.196 C.P.P., pentru infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale"*.

Urmează interogatoriul lung și greu. Din procesele verbale de interogator aflăm și lucruri de importanță duhovnicească. *"În luna ianuarie 1947, povestește părintele, m-am hotărât și am plecat la Mănăstirea Cozia, reg. Pitești, cu scopul de a mă călugări. La Mănăstirea Cozia am fost primit ca frate de mănăstire, unde era stareț Arhimandritul Ghermano Dineafă. La această mănăstire am stat timp de un an și jumătate, în care timp am îndeplinit funcția de bucătar, paracliser, după care am fost trimis ca să administrez pământul a două mănăstiri din comuna Comana... La sfârșitul lunii august 1948 am plecat de la Mănăstirea Cozia la Mănăstirea Tismana, reg. Craiova, de unde am fost trimis la Schitul Cioclovina, care aparține de Mănăstirea Tismana, unde am stat până în luna ianuarie 1949, când am plecat la cerere la Mănăstirea Sihăstria din Tg.Neamț, reg. Bacău,*

unde era stareț Arhimandritul Ilie Cleopa. La Sihăstria am stat până în luna septembrie 1949, când am fost trimis la București, la Mănăstirea Antim, la atelierul de sculptură al Institutului Biblic. Astfel că la această mănăstire am devenit călugăr, dându-mi-se numele de Arsenie. Am stat aici până în luna iunie 1950..." Va ajunge apoi cu Părintele Cleopa la Slatina.

Tot acest periplu duhovnicesc cred că era determinat și de presiunile create de urmăritori. La Antim pe vremea aceea, spune Părintele, *"am fost în contact cu preotul Benedict Ghiuș, care era starețul Mănăstirii Antim, Sofian Boghiu preot, Gherasim Cristea preot, Damian Stogu preot, Felix Dubneac preot, Andrei Scrima călugăr, Petroniu Tănase preot și Sandu Tudor..."* Nume de rezonanță și personalități duhovnicești de marcă.

Confruntat, la anchetă, cu Șerban Mironescu au fost nevoiți să recunoască faptul că, la întrunirile de la "Rugul Aprins", pe lângă convorbiri duhovnicești și culturale au purtat *"o serie de discuții dușmănoase la adresa regimului democrat-popular din R.P.R., legate de evenimentele politice internaționale care au avut loc în perioada respectivă, afirmând că regimul democrat din R.P.R. se va schimba în curând, legându-și speranța aceasta de intervenția care urma să survină din partea puterilor imperialiste din apus..."* Aflăm încă un lucru interesant din dosar: uneori la întrunirile din casa lui Alexandru Mironescu era însoțit de către Părintele Ilie Cleopa.

Tribunalul Militar al Regiunii a II-a Militară București l-a judecat pe Părintele Arsenie, iar din Mandatul de execuție a pedepsei de pe 31 ianuarie 1959 aflăm că *"Papacioc V. Anghel Arsenie a fost condamnat la 20 (douăzeci) ani muncă silnică..."*

A urmat temnița. Când auzi de Aiud te înflori. Părintele Arsenie spune însă că la Aiud *"a fost extraordinar.*

*Am ieșit foarte folosit... Erau fel de fel de oameni, adunați din toată lumea. În sfârșit, lucrul ăsta îl știți, nu e nevoie să vi-l spun eu. Ei, această temniță era suficientă, era destul ca să te smerească...*⁴

În 1964 a fost eliberat, când au fost eliberați toți deținuții politici. În "libertatea" câtă o oferea regimul comunist și-a desfășurat misiunea de preot și duhovnic în parohia Filea, pe lângă Turda, apoi la Mănăstirea Dintr-un lemn și, în sfârșit, la Mănăstirea "Sf. Maria" din Techirghiol.

Aici și acum, în deplină libertate, împărtășește har și înțelepciune duhovnicească tuturor celor ce-l caută cu dorința de a se îmbunătăți sufletește.

L-am întâlnit la sfârșitul lui august 2004, într-un pelerinaj pe care l-am făcut dimpreună cu dascălii de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia, și l-am găsit la fel de plin de har. „Orice clipă e un timp și orice suspin o rugăciune”, ne-a spus Părintele, și că „ieșirea din armonie creează stridențe.”

M-am bucurat în momentul în care Părintele Benedict Stancu ne-a încredințat înspre tipărire acest volum de biografie duhovnicească a Părintelui Arsenie Papacioc și o facem cu duhovnicească bucurie, înserându-l ca al XII-lea volum din colecția „*Isvoare Duhovnicești*”.

† A N D R E I

+ Andhei

Arhiepiscop al Alba Iuliei

⁴ *Ibidem*, p.81

Cuvânt înainte

Părintele Arsenie a evocat uneori întâmplări din viața Sfinției sale, dar nesistematic, atunci când i s-a părut că este un bun prilej.

Ce frumusețe ar avea însă notele muzicale, crâmpeiele, dacă ar fi ascultate separat? Nici una! Dar aceleași note, cuprinse în opere, dobândesc o putere și o frumusețe nespusă. Dacă prin antologia de față, plină de evocări și pilde ale Părintelui Arsenie, se va aduce un spor celor care sunt atinși de văpaia focului iubirii de frumusețe, rămâne vădită lucrarea Duhului care suflă unde voiește, uimindu-ne pe fiecare dintre noi.

Nu este exclusă posibilitatea ca esența ce reiese din aceste crâmpeie de viață, împletite cu sfaturi, să le ajute măcar unora să găsească o orientare și o bineplăcută hotărâre în încercările ce pot veni asupra lor.

Cele ce s-au petrecut cu Părintele Arsenie n-au fost urmarea inițiativelor lui, ci Dumnezeu, prin Providența numai de El cunoscută, a binevoit să-l cerceteze și să-i îngăduie a se atinge de veșnicia Lui. Mâna Lui cea Sfântă l-a aruncat fără cruțare în bezne de nedescris. Acolo, uimit și terifiat, a devenit spectatorul unor realități care-i depășeau puterile sale raționale.

Se știe că lămuririle esențiale ale vieții fiecăruia dintre noi ne vin nu atât prin cărți cât prin oameni – fiind cunoscută sintagma: „*Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească*”. În Pateric este o istorisire grăitoare asupra acestui adevăr: „Povesteau unii pentru un bătrân oarecare că a petrecut 70 de săptămâni mâncând o dată pe săptămână. Deci se ruga lui Dumnezeu pentru un cuvânt din Scriptură, să-i descopere Dumnezeu, și nu-i descoperea Dumnezeu. Deci a zis întru sine: «*Deși am făcut osteneală, încă nimic n-am câștigat: voi merge acum*

la un frate al meu și-l voi întreba», și dacă a închis chilia sa, vrând să plece, a fost trimis îngerul Domnului către dânsul grăind: «70 de săptămâni ce ai postit nu s-a apropiat rugăciunea ta către Dumnezeu. Iar când te-ai smerit pe tine, a merge la fratele tău și a-l întreba, sunt trimis să-ți vestesc fie cuvântul; și zicându-i acestea lui, a plecat de la dânsul»". Cărțile documentează, limpezesc, transformă într-un discurs familiar ceea ce ne este greu să exprimăm noi înșine dintr-o dată.

De aceea, se spune că nu există (cu unele excepții) alt chip de a învăța ceva cu adevărat decât printre oameni – de aici și valoarea incomparabilă a duhovnicului și a ucenicului. În afara condițiilor care îi pun pe oameni în contact viu și puternic, pentru a-și trece unii altora și ceea ce știu și ceea ce nu știu, nu există cu adevărat nici școală, nici învățătură.

Și încă ceva: nu poate fi vorba de învățătură acolo unde nu există, acolo unde nu se naște încredere. Cine nu reușește să fie sensibil la afirmațiile pe care i le oferă viața, oamenii, experiența, împrejurările, nu va fi sensibil nici la dovezi, la argumente, la argumentele pe care le caută. Căci, în realitate, toate pledoariile se bazează pe intuiții, pe alegeri, pe opțiuni. Acela care nu are „antena” necesară pentru a descoperi persoana prin care i se comunică un adevăr, nu va fi niciodată în stare să-l afle, oricâte măsuri formale ar lua, pentru că ceea ce este viu se transmite în chip viu.

Incapacitatea de a-l cunoaște și de a-l primi pe părintele duhovnicesc provine dintr-o lipsă de sensibilitate duhovnicească. Credem că astfel, se explică faptul, că Părintele Arsenie e receptat deplin de către inimile sensibile. De aceea, sunt fericiți toți cei ce nu se îndoiesc de el. E un apel oarecum discret la generozitatea

ucenicilor, generozitate fără de care nu există o comunicare reală.

Iată cum percepe P. S. Kallistos Ware acest refuz care poate fi uneori indiciul unei stări de dulce farniente: *„Dacă mulți oameni cred că nu-și pot găsi un părinte duhovnicesc, e și pentru că își închipuie că trebuie să fie un tip special de om: vor neapărat un Serafim din Sarov, și astfel își închid ochii de la cei pe care Dumnezeu îi trimite în realitate la ei. Adeseori problemele lor nu sunt chiar atât de complicate, și ei cunosc deja în inima lor răspunsul la ele. Dar acest răspuns nu le place, fiindcă el cere un efort neconținut și stăruitor din partea lor. Și, de aceea, caută un oracol (un «deus ex machina») care printr-un singur cuvânt miraculos să facă dintr-o dată totul ușor”*.

S-a remarcat utilitatea că din spusele Părintelui Arsenie lipsesc referirile abundente la autorii patristici datorită faptului că Sfinția sa le-a asimilat și ni le redă simplificate, având predilecție în a tâlcui calea și taina Crucii, ceea ce ne însuflă curajul de a urma această cale ce duce la Înviere. Asta se întâmplă deoarece există un fel de Scriptură a monahului, deosebită de cea a altor categorii de creștini. E o Scriptură care te însoțește pe cale, care face parte dintr-o *căutare vie* și revelează sensuri, îți răspunde cu locuri mai puțin familiare. De ce? Pentru că acești călugări se află ei înșiși într-un spațiu unde cuvintele, referințele, amintirile au altă înjghebare, altă articulare decât cele dintr-o lume nepăsătoare.

Să cerem Duh! Duhul cel dătător de viață. Vom primi atunci pe măsura smereniei noastre și a strădaniei de a înlătura cauza - **cruțarea de sine** (vezi *Urcuș spre înviere*, Despre iubirea de sine, Arhim. Cleopa Ilie)- ce împiedică pe creștini, și în special pe monahi, să aibă continuitate și îndeosebi să obțină progres în viața duhovnicescă, chiar povățuiți fiind de un avvă. Iată cum

analiza Părintele Sofronie carențele celor care intrau în contact cu Sfântul Siluan și ar fi avut șansa să-și schimbe viața: „Știu că mulți sunt cei care, veniți cu iubire la Starețul ca să primească povătuirile lui, s-au despărțit apoi de el nefiind în stare să viețuiască potrivit cuvântului său pe care pentru a-l urma trebuia să ai acea necruțare față de sine pe care o avea însuși Starețul Siluan; trebuia să ai hotărârea pe care o cere Domnul de la cei ce-L urmează, adică până la ura față de sine (Luca, 14,26.)”. Întreg creștinismul și întreaga învățătură a lui Hristos par paradoxale. Nimic nu putem pricepe din creștinism și din cuvintele sau faptele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, dacă nu ne referim neîncetat la noțiunea de paradox. Numai astfel vom simți mireasma ortodoxiei, a cărei modalitate de asimilare Părintele Arsenie o sintetizează printr-un dialog cu o frunză: „Ești trandafir? ...o întreabă. Nu, nicidecum, sunt o frunză! Ba nu, ești un trandafir, pentru că miroși ca unul! Nu, sunt o frunză, dar am stat cândva lângă un trandafir!”

La vârsta de 90 de ani, Părintele Arsenie, cititor și trăitor al simplității Patericului, ne învață cu fiecare gest și cuvânt că *orice clipă poate fi un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune!* Să ne rugăm pentru părinții și învățătorii noștri, slăvindu-L pe Dumnezeu că a hărăzit și monahismul românesc, luând în considerare afirmația Părintelui Efrem Iosif: „A părași lumea e un lucru ușor, dar a afla o călăuză adevărată este un dar special de la Domnul, întrucât dacă monahul face sau nu progrese duhovnicești depinde de duhovnicul său”.

26 Septembrie, la Adormirea Sfântului
Apostol și Evanghelist Ioan

Ierom. Benedict Stancu

Partea I

Crâmpenie biografice și cuvinte de folos

„După Simeon Metafrastul, oferta și porunca clipei de a face un bine în ea, e un apel al lui Dumnezeu, Care vrea să se valorifice orice clipă istorică. Dimpotrivă, gândul amânării este trimis de un demon, ca să facă pe om să se sustragă de sub chemarea lui Dumnezeu. Demonul face astfel pe om să se obișnuiască cu amânarea continuă a trecerii la faptă, paralizând până la urmă voința lui și făcându-l nesimțitor la apelurile lui Dumnezeu. Demonul îngăduie bune intenții, ca să-l amăgească pe om că nu e rău de tot. «Iadul e pavat cu bune intenții». Despre neputința ce se introduce prin aceasta în suflet a vorbit și Kirkegaard în scrierea *«Einilbung im Christentum»*. Acest demon te face să-ți scuzi și ratarea întregii vieți cu gândul «reîncarnărilor viitoare.» Gândul amânării e o ispită de a nu face acum efortul ce ți se cere. E o amăgire perfidă că nu refuzăm în principiu să facem un bine, dar îl vom face mâine, ca în fond să nu-l mai facem niciodată, dar să ne amăgim mereu că îl vom face. Nu numai binele ce ți se cere azi nu-l vei mai putea face mâine, căci mâine nu va mai fi în fața ta omul care avea lipsă de acel bine – ci te vei obișnui să amâni continuu săvârșirea oricărui bine. Simeon Metafrastul zice : «Domnul îți spune : «azi de veți auzi glasul Meu, să nu învărtoșați inima voastră», de aceea sârguiește-te spre glasul Mântuitorului și să nu amâni pe mâine. Căci acestea ți le sfătuiește dușmanul, aflându-te ascultător»”

[*Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol.3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române-București, 1978-Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, pag. 286-nota: 77.]

Crâmpoie biografice și cuvinte de folos

„Am fost al șaptelea copil la părinți, născut în 1914, la 15 August, comuna Perieți, satul Misleanu, jud. Ialomița. Părinții se numeau Vasile și Stanca. Tata a fost agent sanitar peste șase sate și a contribuit masiv la construcția Bisericii din sat.”

Din mărturiile Părintelui Arsenie am aflat că Vasile, tatăl, a părăsit de timpuriu lumea aceasta „la cincizeci și ceva de ani”. Mai precis, părintele își amintește că în 1936, când a fost luat militar, tatăl său deja trecuse în lumea Veșniciei. Urmând firul genealogic pentru a afla date despre străbunicul său, iată ce ne relatează însuși Sfinția sa: *„Mă cheamă Papacioc. Pentru că tatăl bunicului meu a fost preot în Macedonia, în nordul Greciei. Și de aici vine numele. Era aromân și i s-a spus: «Popă cu cioc» - Papacioc. Dar la origine ne chema Albu. Și bunicul meu a venit cu mii de oi din Macedonia și s-a instalat pe Ialomița, unde era câmpie. Satele erau rare... Și am întrebat eu, am «sondat» eu – că nu l-am apucat, cam câte oi avea. L-ar fi întrebat un boieraș de pe-acolo, din Ialomița: «Domnule – Mircea îl chema – Papacioc, primește și oile mele în cârdurile matale!», «Dar câte oi ai?», «Am 70!», «Eu numai câini am 70!». Și după asta am aflat câte oi avea!”*

Din perioada copilăriei nu putem trece fără să consemnăm o întâmplare din care putem vedea limpede că era înzestrat de Dumnezeu:

„Aveam 5-6 ani și m-a bătut un băiat. Era un obicei prost pe acolo când se întâlneau copiii din satele vecine să se ia la bătaie. Pe mine m-a prins la marginea pădurii și cu o crenguță de salcâm cu ghimpi mi-a făcut picioarele numai

sânge, fiindcă eram în pantaloni scurți. Tatăl meu avea o autoritate peste șase sate, că era agent sanitar. Și am zis: Nu-i spun lui tăticu', că-l bate și nu-i place lui Dumnezeu. Mai bine să rabd. Vă închipuiți ce am fost în stare să gândesc la o vârstă, când un sentiment de răzbunare e într-o stare mai intensă la copii. Nu-i vorba de rezultatul unei educații, pe care de fapt am avut ocazia să mi-o completez în închisori, mânăstiri!"

Sârguincios la școală și în învățătura creștină, părintele ne obligă să ne gândim la simbioza care există între trăire și învățatură, caracteristică tuturor marilor duhovnici români.¹ Iată un episod din viața de școlar a Părintelui Arsenie:

„Eram elev la școala primară, clasa I, unde am luat premiu și mi-au pus coroană pe cap. Cu ocazia aceasta am memorat o poezie pe care o învățasem de la o soră de-a mea mai mare:

*«Floricea frumușică, cine-ți dete viață oare
Și culori strălucitoare?*

*Cel ce-ți dete ție, tot El îmi dete și mie,
El e Tatăl tău și-al meu*

și se cheamă Dumnezeu!»

Cuvioșia sa insistă de altfel, în discuțiile cu profesorii de religie (în școli) să pună accentul în predare, nu atât pe noțiuni istorice, cât mai mult de a transmite copiilor ideea unui Dumnezeu viu și permanent prezent.

Bineînțeles, că cel dintâi și cel mai bun profesor de religie pentru copii este mama, deși în vremea noastră

¹ Părinte Paisie Olaru spunea: „La sfârșitul anului îmi cântau băieții: „Ai ascultat, ai învățat, coroană ai luat! Pe atunci se dădeau ca premii cărți cu viețile sfinților” (Părintele Paisie Duhovnicul, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993, pag.10)

asistăm parcă la o inversare a rolurilor. Să privim un astfel de moment din copilăria Părintelui:

„Eu o întrebam pe mama mea, când dădea oaia din picior înainte de culcare: De ce dă din picior? Iar mama-mi zicea: «Se-nchină, mamă...!» Va să zică eu de ce să nu mă-nchin?!”

Părintele consideră că a fi licențiat este o realizare profesională. Numai a dori Veșnicia fericită și a face în fiecare zi tot ce-ți stă-n putință să ajungi acolo, înseamnă că te-ai ancorat la idealul cel mai înalt, fără de care nu reușești mai nimic.

„Problema care se pune este ca în fiecare zi să putem cuceri Veșnicia. Asta este idealul. A avea cineva gândul să ajungă ceva în viață – profesor, etc. e un scop omenesc, nu un ideal. Idealul este să slujești la ce e mai înalt posibil. Dacă tu nu știi că slujești lui Dumnezeu, Care e Veșnic, ai să te împotmolești. Trebuie să fii atent: stai, că asta nu ține de Veșnicie, deci nu o fac!”

Din anii copilăriei, Părintele Arsenie ne-a povestit o astfel de întâmplare:

„Când eram copil, eram membru-pasiv al unei reviste, «Vraja», unde fratele meu cel mai mare era redactor. Apărea o dată pe săptămână. Eu eram elev, dar mă duceam la cercul literar organizat de ei. S-a întâmplat însă un lucru... fratele meu mai mare a zis așa: «Dacă iau o picătură din apa mării, e totuși ceva!» Și au sărit toți: «Nu-i adevărat! Nu-i nimic!» Măi, și s-au luat la ceartă pe chestia asta... «Da' tu ce zici, măi, Anghel?» (Anghel mă chema atunci, Arsenie e numele de la călugărie). Zic: „Uite ce, când s-a făcut analiza apei de mare, s-a luat doar o picătură din mare și s-a făcut analiza pe acea picătură. Iar conținutul chimic al apei mării se cunoaște dintr-o singură picătură, că după teoria voastră chiar un vagon sau un tren

pază la poartă! Cu nici un chip n-ai să pățești nimic!»... Care mi-a fost puterea...? Am zis așa: dacă eu mă răzbun, Cerul nu mai e dator la mine, dar nici fratele meu nu mai e dator la mine... Și a murit el, după ani de zile, de chinuri de conștiință...

Dacă nu te răzbuni, rămâne Dumnezeu dator la tine. La El este toată răzbunarea. Răzbunarea nu te rezolvă, din contră, după ce te-ai răzbunat rămâi mai departe dator la Dumnezeu foarte mult, dar așa rămâne Dumnezeu dator la tine, ca să mă exprim în forma asta nouă de a prezenta lucrurile. Chiar dacă n-ar fi datoria de a împlini porunca iubirii, că trebuie să iubim și pe vrăjmași și pe răufăcători, totuși ca strategie lucrarea diavolului e foarte primejdioasă, de a te acuza foarte puternic fără să-ți dea răgaz de explicații: «ai dat om la moarte!» Și nu puteai să-i spui că n-ai dat om la moarte, deoarece cu dracul nu poți să ai explicații, pentru că el ia faptul așa cum e. Și atunci trebuie să ții cont tot de porunca iubirii, ca să poți să-l tai pe acest drac! Dar ai voie să te aperi de răufăcători, că spune Mântuitorul: «Dacă ai ști când vine furul, nu l-ai lăsa să-ți spargă casa!»² și sigur că te vei lupta cu el, nu o să stai numai cu mâinile întinse să nu-i dai loc, că el dă peste tine. Sigur că trebuie să te aperi, și din toată treaba asta el poate să iasă rănit. Deci este voie să te aperi cu orice chip!».

Despre viețuirea Părintelui Arsenie pe timp de detenție mărturisește, Virgil Maxim - trecut între timp la Veșnicie:

„Ședeam în celulă cu Anghel Papacioc, acum Arhimandritul Arsenie de la Techirghiol. Pentru că dânsul avea nevoie de ajutor permanent, am rămas să-l îngrijesc...

² Matei 24,43.

De la dânsul am învățat nu numai să mă rog bine, ci mai ales să pătrund cu lama sabiei «Cuvântului Adevărului Dumnezeiesc»³ până în rărunchi, în adâncului duhului... Anghel Papacioc, iertați-mă pentru această destăinuire, când se ruga nu mai auzea și nu mai vedea nimic în jur. Starea aceasta o avea și Părintele Vasile Serghie. Erau complet absorbiți în rugăciune. În perioada de «tranziție» (1945-1947) în care ne puteam organiza viața în interiorul închisorii, am stat câteva luni în aceeași celulă, cu Părintele Vasile Serghie și cu Anghel Papacioc. În programul duhovnicesc, în afară de rugăciune, studiu, meditație, convorbiri exegetice etc. intra și o zi pe săptămână de tăcere completă, făcută tot cu scopul unei adânciri și întâlniri tainice cu Dumnezeu, o analiză scrupuloasă a tuturor momentelor și actelor vieții, pe care apoi, într-o mărturisire, o analizam, adâncindu-ne și mai mult și încercând să găsim soluții de vindecare și îndreptare sau de încuviințare, după cum era cazul. După o astfel de «punere sub lupă» a vieții sale, Părintele Vasile Serghie care nu se menaja în nici un fel, a avut un moment de mare cutremur sufletesc:

- Fraților, sunt tulburat, gândindu-mă cum de am îndrăznit să mă fac preot? Probabil de aceea m-a adus Dumnezeu aici ca să-mi dau seama cu adevărat de nevrednicia mea. Căci ce taină este aceasta și ce obligații apasă asupra conștiinței acestui slujitor și ce răspundere în fața lumii și a lui Dumnezeu! Mă cutremur și nu cred că voi mai putea să împlinesc această misiune, dându-mi seama că starea preoției mă depășește! Și, decât să o fac cu nevrednicie, mai bine n-o mai fac!... Eu stăteam uimit, cu privirea aplecată, uluit de mărturisirea Părintelui. Anghel

³ Evrei 4,12.

Papacioc, apropiindu-se de dânsul, cu ochii plini de lacrimi, i-a zis:

- O, Părinte Vasile, acum cu adevărat ești un bun preot! Acum, când trăiești cu conștiința nevredniciei tale! «Căci puterea lui Dumnezeu întru neputință se arată și celor smeriți Dumnezeu le dă harul Său!». ⁴ Ce bine ar fi, a continuat Anghel, dacă fiecare preot ar trăi cu această conștiință a nevredniciei sale. Cu câtă atenție, cu câtă frică și cutremur și-ar împlini slujirea lui de apostol al lui Hristos pe pământ?! Căzând unul în brațele celuilalt plângeau; lacrimi de mângâiere și bucurie încurajatoare, împreunându-se pe obrajii lor. Am îngenunchat în rugăciune. Gândeam că dacă un preot se cutremură, gândindu-se la răspunderea ce o are pentru această slujbă sfântă, este mai ușor pentru un mirean să se mântuiască, decât pentru un preot... Anghel Papacioc îmi ghicea gândurile:

- Vezi, frate Virgil, că mântuirea, este în posibilitatea lui Dumnezeu nu doar pentru cel ce doar dorește, ci și pornește la lucrarea celor bune. Primul pas al acestei lucrări este tocmai conștiința nevredniciei. Atunci intervine harul să te învrednicească dându-ți puterea să înaintezi la locul slujirii tale. Anghel Papacioc era atunci tainic călugăr și preot!

În acea perioadă mișcarea nu ne era îngrădită în închisoare. Se circula de la un etaj la altul, de la o celulă la alta, puteai ieși sau intra în Celular sau în Secție, fără să fii întrebat unde ai fost sau cine ți-a dat voie. Gâlea era singurul gardian pe Celular, iar pe Secții era tot câte unul. La poartă, în Corpul gardienilor, unul singur. Gâlea dormea câte o săptămână în închisoare, moțâind zi și noapte, neavând cine să-l schimbe. Aveam o singură

⁴ I Petru 5,5.

obligăție, să fim seara în celule, la închidere. Pentru a realiza un program de studiu, meditație și rugăciune ne-am confecționat zăvoare interioare. Când găseai ușa încuiată știai că acolo e aprinsă candela inimii pentru Hristos. Reveneai în ziua și la ora indicată pe ușă. Un macedonean, Ciolacu - Ciolacului, cum îi ziceau în dialect, mai târziu unul din șefii grupului de rezistență din pădurile Babadagului – era șeful unei echipe pentru strângerea recoltei. Dimineața, pentru a nu se crea dezordine, echipele erau strigate de Gâlea la parter și plecau la câmp una după alta. Ciolacu avea o oală smălțuită, pe care o lua la câmp pentru a aduce celor bolnavi fructe, struguri în special, pentru a nu se zdrobi în traistă, sau o lăsa celor rămași să fiarbă în ea cartofi, fasole sau mămăligă. Într-o seară, ne-a adus niște struguri și piersici tomnatice și l-am rugat să ne lase oala până dimineață să fierbem pentru Anghel câțiva cartofi. Dimineața nu ne-am putut trezi la timp căci discuțiile și rugăciunile «mieznopții» continuaseră mult peste miezul nopții. Deșteptarea cu clopotul la ora 5, ne-a surprins în rugăciunea dimineții la cei șase psalmi ai Utreniei. Când milițianul a deschis zăvoarele mi-am amintit de oală. Echipa lui Ciolacu va fi chemată și omul nu avea vasul la îndemână. Am vrut să mă ridic, dar am rămas în genunchi crezând că, până-l va striga pe Ciolacu, vom sfârși rugăciunea. Anghel recita șoptit, cu ochii închiși, penultimul psalm:

- Echipa lui Ciolacu să coboare la muncă! strigă Gâlea.

În fața celulei pași grăbiți și ciocănituri în ușă. Apoi, glasul lui Gâlea strigând echipa. Pașii grăbiți ai coechipierilor răsunau pe coridor. Cineva împinse ușor ușa, dar ea nu se deschise.

- Ciolacu să-și ia echipa în primire, se auzi glasul răgușit al lui Gâlea. Vroiam să mă ridic. Zăvorul interior

făcut dintr-o lingură de lemn cedă și Ciolacu apăru în ușă nițel aprins la față. Văzându-ne în rugăciune și respectându-l pe Anghel Papacioc, îngenunche lângă mine silabisind psalmul rostit de Anghel. Simțeam cum arde de nerăbdare de a se încheia rugăciunea, rușinat de tulburarea pe care o provocase. Anghel tocmai termina cu «Amin», când Gălea strigă cu accent imperativ:

- Ciolacu să coboare la echipă!!!

Ciolacu apucă oala, o băgă în traistă, și, ca salvat din mână unui potrivnic, ieși fulger pe ușă, repetând izbăvirea: Amin! Amin! S-a ridicat și Anghel, puțin nedumerit. Văzându-mă mișcându-mi buzele ca să-mi stăpânesc pornirea necontrolată spre zâmbet, zise:

- S-a întâmplat ceva? Parcă s-a auzit un zgomot!

- Am uitat să-i ducem oala lui Ciolacu și a venit să o ia. Găsindu-ne în rugăciune, a îngenuncheat și el și abia când ați încheiat a plecat.

- Vai de capul nostru, să facem pocăință pentru neglijența noastră și pentru tulburarea sufletului lui. Am rostit psalmul 50 și am bătut 50 de metanii pentru noi și pentru el”.

Această primă perioadă de 6 ani de închisoare i-a oferit prilejul lui Anghel Papacioc să sculpteze. Au lucrat în echipă la un chivot de 65 cm înălțime care reprezenta Biserica mănăstirii Curtea de Argeș. Tot aici a sculptat candela pe care o putem vedea în chilia sfinției sale de la Techirghiol. Dar să-l lăsăm pe Virgil Maxim să evoce aceste momente:

„Grigore Baci, fost prefect de Alba, spirit întreprinzător, obținuse aprobarea administrației să facă un atelier de jucării, unul de împletituri de nuiete (răchită). La adăpostul acestor activități s-a realizat Chivotul, având ca model Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș. Inițiativa a

aparținut lui Ioan Ianolide, iar proiectul a fost executat de Nicu Mazăre. Dimensiunile le-a stabilit la scară, după mai multe fotografii din cărți și manuale școlare, o muncă de care numai el a fost în stare. Tâmplăria, din plăci de lemn de nuc, a fost lucrată de Schiau Ion, Căliman Dumitru și Iordache Ion. Sculptura a fost realizată de Anghel Papacioc cu ucenicii Iulian Bălan, Foti Petru și Avram Sebastian. Anghel Papacioc avea ca specialitate sculptura și realizase în 1941/42 ușile împărătești pentru Capela din Brașov. Înainte de eliberarea (1947) a lucrat ușile de intrare ale Băncii din Turda; după 1947 a lucrat ușile împărătești de la Biserica bolniței mănăstirii Cozia; după eliberarea din a doua arestare (1964) a lucrat alte porți la unele Biserici din București. Chivotul a fost fotografiat la București și apoi văzut de sculptorul Ion Jalea, fost coleg cu Anghel Papacioc la Școala de Arte și Meserii, actualul Liceu industrial Polizu, care a exclamat: «Dacă Anghel n-ar fi fost închis, ne-ar fi întrecut pe toți!»⁵

S-a consemnat și acest episod din perioada detenției : „Ne-au luat cu trenul de la Brașov după terminarea anchetei și ne-au dus la Vaslui, la muncă forțată. După ce am coborât în gară, câțiva ne-am dus după apă, eu m-am răzlețit mai mult. Între timp, a venit un camion și i-a îmbarcat pe deținuți, ducându-i în partea cealaltă a orașului, unde era lagărul de muncă. Eu m-am trezit singur în gară cu lanțurile pe picioare. Am tras o spaimă cumplită fiindcă mi-era teamă să nu fiu acuzat de tentative de dezertare. Niciodată nu m-am speriat de libertate ca atunci. Am ieșit repede din gară și am luat-o direct pe centrul șoselei care traversa orașul, în văzul tuturor, purtându-mi lanțurile cât mai la vedere, ca să nu fiu întâlnit ascuns printre oameni și să fiu acuzat că am vrut să scap. Lumea

⁵ Virgil Maxim, *Imn pentru crucea purtată*, vol. I și 2, Editura Gordian, Timișoara 1997.

fericit și ziceam în sinea mea: «Uite, îngerii cum îmi cântă!» Acolo în tren am întâlnit un colporteur care cunoștea toate mănăstirile. Era îngerul păzitor pentru mine, care eram un străin. El m-a condus la metocul mănăstirii Frăsinei. Bătrânul Simeon, starețul Mănăstirii Frăsinei, mi-a zis: «Nu te primesc, frate. Te văd că ești nițel mai învățat și nu te pot pune la boi. Și atunci ce-o să zică frații: pe acesta îl ții la cancelarie, iar pe noi ne pui la greu!» Starețul a greșit în aprecierea lui, însă nici eu nu puteam să-i dovedesc nebunia mea pentru Hristos. Pentru că atunci să pleci la mănăstire, dacă ai biruit în lume, să te ia în primire ca pe o slugă, ca pe un rob – asta înseamnă că tu ai ajuns la un grad de mare dăruire, de nebunie – să știi să exiști fără «eul» din tine. Altfel nu rezisti.

De acolo de la metoc am plecat la Mănăstirea Cozia, era iarnă, vecernia se ținea în trapeză. M-am dus mai întâi în Biserică să mă închin intenționând să pășesc spre icoana Mântuitorului, dar m-am oprit în fața icoanei Maicii Domnului și am zis: «Mă va duce Maica Domnului și la Mântuitorul!» M-au pus să citesc catisma de la Vecernie. Și am început să citesc, am citit. Între timp m-a interpellat un Părinte, Ghervasie: «Ascultă, Frate Anghel! De unde știi să citești?», pentru că el nu știa carte. «Eu așa m-am născut, Părinte. Nu știu de când!» M-am umplut de un mare folos.

Și am stat de vorbă cu un domn, mult mai târziu, care dorea să facă niște mănăstiri după placul lui, nu după Tradiția Ortodoxă, pe care au înțeles-o foarte puțini și i-am spus întâmplarea cu Ghervasie: «Domnule, uite cine a ținut monahismul, un neștiutor de carte, care era un mare trăitor în inima lui și trăia monahismul întreg prin el!» Și acum îl pomenesc pe Ghervasie, ca un mare exemplu care mi s-a dat, deci ca pe un mare învățat. Pe mine mă interesa să intru într-o permanentă legătură cu Dumnezeu.

După ce am intrat în monahism, m-am simțit foarte mic și neînsemnat, dar încurajat puternic de importanța tainei acestei dăruiri. Imensa valoare a focului nașterii din nou, într-o siluetă smerită a ființei tale, lucru care în lume nu se poate trăi și cunoaște, pentru că nu există Crucea de Aur a Tăierii Voii. Aici ies la iveală multele neputințe din om și așa simți nevoia să te umilești, fermentul cel mai important pentru formarea personalității duhovnicești a omului nou, Călugărul – și cu darul lui Dumnezeu se ascute mintea și se smerește inima și nu știi de unde cunoști lucruri ascunse ție până acum. Aici știi, că omul smerit nu se vede niciodată smerit și fiecare are o măsură de umilință, care nu-i altceva decât o grozavă armă de apărare împotriva duhurilor rele, că este lucrarea darurilor date cu plăcere de mâna Stăpânului tău. Se descoperă la nesfârșit posibilități de viață curată și un fel de a fi prezent cu sufletul și de a simți așa cum spune Fericitul Augustin că «Dumnezeu vrea să-ți dăruiască mai multe bunătăți decât ceri tu!» și ești îndemnat spre o mare nădejde și cum spune Solomon «Cine a nădăjduit spre Domnul nu s-a rușinat!». Dar cea mai mare mulțumire o am către nemărginita bunătate a lui Dumnezeu, că ne-a dat de am cunoscut mijlocitoare pe Maica Domnului, apărătoarea desăvârșită a vinovaților. Spre a ne schimba viața ne trebuie numai o voință tare și o încredere mare în mila Maicii Domnului și a atotputernicului ei ajutor. În mănăstire mi-am aprins sufletul de bucurie, dăruindu-mă rugăciunilor Maicii Domnului, apărarea neajunsă a noastră a celor slabi.

M-au numit paraclisier încă din primele zile. Acolo era o candelă neadormită la Maica Domnului. Era mare criză de ulei, nu erau șosele și nu aveam ulei... Dimineața, când deschideam ușa de la Biserică și mă uitam dacă mai arde candela... și când vedeam că arde, mergeam în

genunchi de la ușa de afară până la candelă, de bucurie că nu s-a stins... nu-mi dădeau ulei și candela ardea noaptea și ziua... era lucrarea Maicii Domnului.

La mănăstire se vine cu-n dor mare, cum se spune – o nebulie pentru Hristos, de a te răstigni pentru El, de a suferi ocară, lovirea, prigonirea înfrângerii marelui dușman, orgoliul, și se păzește și se încearcă sincer spre marea nădăjduitoare a mântuirii, smerita smerenie și vei simți adevărata libertate dorind să-i iubești cu adevărat pe toți. Adică să primești umilința, spinii coroanei Lui, cuiele, sulita și moartea pentru El. Nu este vorba de un dor omenesc, că nu trăim prin vedere, ci prin simțire. Este vorba de un dor de cruce și cruce înseamnă să duci ce nu-ți convine, cu drag, nu silit. Dorul acesta de a te răstigni pentru Hristos, gândindu-te că a fost pălmuit și însângerat. Cum ți-ar fi fost ție dacă ai fi văzut scenele acestea? Ai fi fost nepăsător? Făceai ceva în favoarea Răstignitului, ca să-I ușurezi suferințele? Iată, poți face acum... Așa îți vei ușura patimile grozave și vei fi cândva și undeva un mic mântuitor. Când auzi că-i pe viață și pe moarte, asta te sperie. Nu te gândești că în fond trăiești foarte bine, ai mâncare la timp, ai somn la timp, dar ai venit la mănăstire să fii mai mult sufletească decât trupească și mi se pare că pe undeva o ducem mai mult trupească, cum ne convine. Totul e să faci ce nu-ți convine, pentru că dacă ai renunțat la tine în tot felul, în măsura aceea vine Dumnezeu la tine. Să nu se înșele cineva că se poate și altfel. Deci dușmanul numărul unu în calea progresului tău duhovnicesc ești tu – renunță la tine! Te-ai lepădat de lume, ai intrat în mănăstire, dar leapădă-te și de tine, frate, de mândria și de pretențiile tale. Scopul venirii la mănăstire nu este să faci o legătură administrativă simplă sau falsă între cel mai mare și mine. N-ar avea nici un scop duhovnicesc, ar fi o adunătură cu scopuri materiale și n-ar forma pe nimeni în

sens de ridicare în sus cu harul lui Dumnezeu. Și ne smerim și pentru neamurile noastre. Să vă gândiți la lucrul acesta când aveți ocazia să vă smeriți, că o faceți și pentru fiecare din rudele voastre.

În ceea ce privește relațiile între viețuitori există psihologic o dorință la câte unul să nu-l lase pe celălalt să se ridice, dorește să rămână la nivelul lui. Își găsește scuze în greșelile celuilalt, se acceptă în defecte unul pe altul și se împrietenesc – greșeală mare. Tu ai o particularitate a ta, de ce te-ai nivelat cu acela care îți dă motive să te îndreptățești? Mergi după harul pe care-l ai tu. Dacă poți, să-i strecori și lui ceva, să se îmbunătățească ...în tot cazul, dacă nu poți, fii liniștit că ești într-o nădejde.

M-au întrebat la un interviu de ce m-am făcut călugăr?

«M-am făcut călugăr să mă iau la luptă cu Dumnezeu și să-l birui?».

E foarte îndrăzneată afirmația... În Vechiul Testament se spune despre Iacov care se lupta cu Dumnezeu – și L-a biruit.⁷ Ce înseamnă?

Omul este creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Omul este singura verigă de legătură între Creator și creație. I s-a încredințat marea răspundere să răspundă de soarta creației.

Dacă am afirmat că mă iau la luptă cu Dumnezeu, n-am folosit o figură de stil... Noi cei care am venit la mânăstire am împlinit cuvintele Sfintei Scripturi. Sfântul Vasile cel Mare spune: «Care-i cuvântul cel mai de vârf al Sfintei Scripturi să-l pot ajunge?» și-l remarcă Mântuitorul când spune tânărului bogat: «Vrei să fii desăvârșit? Lasă-ți toate și vino după Mine!»⁸

⁷ Facerea 32,24-30.

⁸ Matei 19,21.

Ai lăsat toate, te-ai lepădat de lume, dar acum trebuie să te lepezi și de tine! Omul în societate își susține voia să poată rezolva problemele ce apar... în mănăstire trebuie să ne tăiem voia liberă, deci cu cine te lupți? Cu Creatorul voinței libere! Teoretic e ușor, dar practic?!...

Tot ce se spune despre om, că poate să se îndumnezeiască după har, eu am încercat și am văzut că se poate. Unde mă găsesc, mă găsesc ca un om neputincios, dar sunt pe drum...

A-ți tăia voia înseamnă să te pierzi în ceea ce ai fost ca personalitate în lume și să te regăsești în ceea ce este îngerul – de aceea ne numim cîn îngeresc.

Și sfaturile mele pentru o serie întreagă de fii duhovnicești care vin aproape zilnic să-mi spună că vor să plece la mănăstire sunt: nu te duci la mănăstire ca să găsești mănăstire, să faci tu mănăstire! Prin felul de a asculta, prin stăruința de a-ți tăia voia, prin maniera de a ști să fii cuminte, tu faci mănăstire...

Efortul de a-ți păstra curăția și sărăcia nu este atât de grozav, deși nu este ușor pentru că nu este vorba de a renunța tu singur; este vorba de atacurile drăcești cu mare râvnă și mare „fierbințeală” și cu mare unitate cu draci să te pună în situația de a călca voturile călugărești.

Tăierea voii caracterizează vârful Sfintei Scripturi care spune: « Vrei să fii desăvârșit? » – desăvârșirea o dă tocmai această tăiere a voii care este extraordinar de mare lucru.

Să revenim la biografia Cuvioșiei sale în desfășurare ca Frate la Mănăstirea Cozia:

„M-au numit profesor de educație la mănăstirea Turnu. Și am anunțat subiectul pentru un an de zile la elevi: Despre Iisus Hristos. După un trimestru au venit comuniștii din Râmnicu - Vâlcea să-mi schimbe subiectul să nu mai

predau pe Hristos, să predau ALRUS adică pe dracul. Și eu zic: «Cum? Nu se poate! Toată viața mea am luptat împotriva dracului și acum să colaborez?» N-am primit. Cu nici un chip. Mi-am dat demisia. Starețul meu, Ghermano, era și el profesor, tot de educație, dar la alte clase. Și el, a primit să colaboreze cu comuniștii. Eram un băiat disciplinat, când vă zic «Starețul meu», vă zic ca de un om mare, că era starețul meu. Am fost sincer cu plecarea la mănăstire. Mi-am dat demisia de la Școală. Nu mi-au primit-o. Mi-am dat a doua demisie. Nu mi-au primit-o. Îmi dau a treia demisie, și nici nu mă mai interesează că o primiți sau nu o primiți. Și nu m-am mai dus. Cu nici un chip. Pur și simplu Starețul m-a chinuit. M-a mutat din chilia unde eram cu frații; sub cerdacul lui Mircea la Cozia, acolo unde pietrele erau mucezite din cauza Oltului, că Oltul bătea în ele.

Eram fericit, vă rog să mă credeți. Dar eram și hotărât: «dacă mă dă afară mă duc în altă mănăstire, dar nu plec de voia mea!»

Era o moșie de 300 ha pe care erau proprietare șase mănăstiri, printre care Cozia, și se situa la 2 km de Caracal în comuna Comanca.

Acolo trimiteau lunar câte un frate din mănăstire să supravegheze moșia cu oamenii de la celelalte. În sfârșit, Starețul ca să scape de mine, el care la început mă declarase un înger, acum eram un drac, m-a trimis acolo și m-am dus cu mare plăcere. În sfârșit niște lucruri mi s-au întâmplat acolo! Dacă eu n-aveam în viața mea și astfel de întâmplări... o frumusețe de lucruri... dar cu suferință! Fără jertfă nu se poate face nimic!

Ce-am făcut? M-am dus în Caracal, că erau aproape 2 km și mi-am cumpărat o capră. O capră care făta. Când am trecut eu cu capra legată, au început oamenii pe la porți să mă roage să le dau iedul. Zic «Ce să

fac eu cu iedul acesta?» L-am vândut. Și când l-am vândut, l-au băgat într-o curte mare, acolo, să-l taie, și capra țipa într-o parte, și iedul acesta țipa că-l tăia și stăteam la mijloc. Mi-a fărâmat inima. Și am plecat. Nu voia să meargă capra, că îi rămăsese iedul. Dar mie ce mi-a venit în minte: am luat pielea iedului și am dat-o omului cu care eram să meargă înainte cu ea și mergea și capra...

Domnule, mi s-a împlânzit capra, de nu mai stătea fără mine. Luam apă de la un puț, de dincolo de pe moșia aceea și se ținea după mine ca un iedut. Și nu stătea la muls la nimeni. Făcea stricăciuni, fugeam după ea, mă necăjea, mă pândea...

Aveam un brăduț acolo. Și fiind verde, o ispitea să mi-l rupă. Și unde credeți că se suia? Sărea pe un pod unde era o magazie mare, unde veneau căruțele cu bucate și se puneau sacii pe pod, apoi se depozitau în magazie. Acolo pe pod am văzut că nu se poate apăra, n-am lovit-o pentru că oricum nu mai avea unde să fugă. Eu fugeam după ea s-o sperii. Și de atunci, de câte ori o goneam, fugea pe podul acela, pentru că știa că acolo nu o bat. Animale!

Dar să vă spun una mare de mi-a fărâmat inima. Am intrat în magazia aceea mare să mă rog. Capra țipa afară s-o bag și pe ea înăuntru. Nu puteam că erau boabe pe acolo pe jos și trebuia să mă ocup de ea. Și am băgat-o am luat-o așa de un corn și de ureche, și-am tras-o lângă mine, să stea cuminte. N-am avut de lucru... am îngenuncheat-o pe genunchii dinainte, ca s-o imobilizez. Și îmi făceam rugăciunile. Când m-am dus a doua zi, a venit și s-a așezat singură în genunchi, ca rândul trecut. Vă dați seama, unde mă trimisese Ghermano (Starețul), la ce mare fericire?

După 16 luni se rupsesse dulama de pe mine și nu aveam alta de schimb...

Starețul, dacă a văzut că am reușit să obțin trei vagoane de grâu, pe care primarul de la Comanca nu voia să le cedeze mănăstirii, în semn de răsplată mi-a zis: «Îți dau blagoslovenie să pleci, dar unde te duci?» I-am răspuns: «Nu-mi mai sunteți stareț, așa că nu vă spun!». Eu mă smeream, dar nu eram neajutat de marea purtare de grijă a lui Dumnezeu.

De acolo m-a luat un Părinte, Gherasim Iscu, Starețul de la Tismana, care ulterior a fost arestat și când a murit în închisoare zicea: «Uite văd Lumină!⁹ Văd numai alb! Numai alb!». Și așa a murit...

Am stat o noapte în Tismana și m-a trimis la Cioclovina, vreo 4 km în munte. Erau lupi foarte mulți și urși. Și aveam acolo 15 stupi de albine, și îi păzeam de urși. Luam tava noaptea, băteam și fugeau urșii.. Nu mă lăsam deloc: am făcut o grădiniță acolo – era un pârlăuș mai sus: țâr, țâr, țâr... Cine a fost înaintea mea acolo pusesese un butoiș și se aduna ziua apă; scoteam dopul seara și udam grădina, și se consuma toată apa. Aveam grădină cu zarzavat și nouăsprezece butuci de viță-de-vie...

Puțin a lipsit de n-am murit acolo. M-au salvat lupii... că mă aresta și mă omora! Securitatea a trimis un «oarecare» într-o noapte acolo. Eu eram în Biserică și vedeam niște lumini pe pereți... Ce-o fi asta? Nu știam. Vă dați seama... Acela venea cu felinarul, gonit de lupi, trimis să mă aducă la mănăstire (Tismana). I-am spus: «Nu te mai duce»! Iar cei care ne așteptau au gândit: dacă nu vine l-au mâncat lupii; dacă vine, vine. Eu l-am rugat să nu mai plece. El: «Nu se poate»! Iarăși s-a dus cu felinarul, și i-au ieșit lupii înainte. Și iar văd luminile pe pereți. Zic:

⁹ Se poate cita în acest sens explicația Părintelui Sofronie: „Nu pot să judec experiența Sf. Simeon... Dar poate petrecând într-o stare harică, el simțea harul ca pe o Lumină...” (Îl vom vedea precum este, Editura Adonai, 1995, pag.130)

«L-au luat lupii la goană.» Bineînțeles a venit înapoi: «Nu mai plec!». Și așa am scăpat de arestare.

A venit în inspecție Directorul Seminarului de la Craiova: «Ia uite, domnule, cine stă în pustietatea asta!» Și am primit un ordin de la Mitropolitul Firmilian să mă prezint ca spiritual al Seminarului. Nu credeam că o să mă scoată cineva de acolo... Însă Securitatea a venit la Mitropolit înainte de a se face ziuă și a zis: «Să dispară ăsta de aici imediat!». Și m-a chemat spunându-mi: «Frate Anghela, nu poți să mai stai, îmi pare rău!». Eu zic: «Plec! Dacă nu se poate, plec!».

M-am întâlnit cu Părintele Gherontie Bălan care mi-a sugerat să caut să ajung la Sihăstria la Părintele Cleopa.

M-am folosit de Părintele Cleopa dintr-un început, când l-am văzut că slujește la Sfânta Liturghie încălțat în opinci... eu care doream o viață retrasă de modernism...

De asemenea l-am apreciat întotdeauna pe Părintele Paisie Olaru. A fost foarte așezat, a fost un mare duhovnic. Zic mare, pentru că avea o mare dreaptă judecată. Nu se grăbea să se repeadă la canoane, când era vorba de mărturisire. Avea o cumpănire sănătoasă. Nu se grăbea să respecte un duh al locului care era foarte aspru în canonisiri. Cumpănea personal după om, după pocăință, după intensitatea inimii. Nu e vorba de a aplica canoanele așa cum sunt. Ele au elasticitatea lor. Chiar Sf. Vasile cel Mare în canonul 74, dă această libertate duhovnicului să aprecieze personal penitența care trebuie aplicată celor care se spovedesc. Nu-l interesa mărturisirea în sine, canonisirea în sine, ci salvarea ființei omenești. Căci zice Sf. Ioan Gură de Aur: «Ani vrei să-i dai? Nu! Vindecă-i rana!» Acesta este scopul. Să-l ajuți să se mântuiască pentru că Hristos, dacă este vorba, nu a venit să anihileze ființa omenească, ci a venit să o transfigureze. Nu se pune

problema unei chinuiri pentru mântuire, ci a unei stări de prezență continuă, într-o căutare a lui Dumnezeu cu inima...

Prin urmare, pe Părintele Paisie îl caracteriza o foarte mare dreptă judecată și mai ales îl caracteriza iubirea fiilor duhovnicești, cu care se identifica.

Îmi amintesc când am plecat (la puțin timp după stabilirea în Sihăstria) în așa zisa pustie. Era o iarnă foarte grea și eram frate de mănăstire, recunoscut de cei din obștea Sihăstriei. În sfârșit am plecat într-o formă foarte tainică, față de ceilalți părinți. O zăpadă mare de tot, a nins 13 zile neîntrerupt zi și noapte. Și la plecare Părintele Paisie mi-a dat 18 bucăți de zahăr.

Mai târziu i-am scris Părintelui Cleopa de acele 18 bucăți de zahăr.¹⁰ Și mi-am pus de atunci problema mereu. De ce el mi-a dat zahăr, când Părintele Cleopa îmi dăduse o traistă de pesmeți, ca singura mea hrană? Și sigur m-am gândit că te mai și îndulcește în amarul acesta al singurătății, al pustiei – mai ales că era și un moment foarte greu, era o zăpadă foarte mare. Și i-am spus Părintelui Cleopa și spun mereu, că: **aceste bucăți de zahăr nu s-au terminat nici acum!**

Când m-am dus la Sihăstria să-l vizitez, cu puțin timp înaintea morții, era în pat. Am fost anunțat că vin și că vreau să-l vizitez. Stătea întins în pat și am ingenuncheat ca să fim la același nivel. Nimic nu s-a spus atunci, nici măcar «bogosloviți» unul altuia, ci mi-a zis: «Am păcătuit, sunt hoț, sunt curvar, sunt mândru!» și a început să spună la păcate dintr-o dată, iar eu asistând la mărturisirea acesta, am zis la rândul meu: «Așa am făcut și eu, așa am făcut, așa am făcut și eu...!» Asta a fost ultima noastră întrevvedere. Pe Părintele Paisie îl pomenesc cu multă

¹⁰ Arhim. Arsenie Papacioc, *Scrisori către fiii mei duhovnicești*, Mănăstirea Derwent, Constanța, 2000, pag. 140

plăcere. Nu a fost numai un simplu Părinte, ci a fost și un mare trăitor, dragii mei. Să purtăm grija pomenirii lui.

Tot acolo, la Sihăstria, am apărât un părinte – îl chema Mina – care era schivnic și foarte trăitor, l-am apărât în biserică, când niște tineri îl trăgeau de camilafcă și-l sustrăgeau de la rugăciune. Și el se tot întorcea și se uita. Și când a văzut că eu îl apăr m-a ținut minte. Într-o altă împrejurare l-am luat de braț pe Părintele Mina, că trebuia să facem niște procesiuni cu aghiasmă mare și artos, peste câmpii. L-am luat de braț, că era mai bătrâior. Pe mine mă chema atunci Fratele Anghel. Stareț era Părintele Cleopa.

Eu m-am dus acolo după ani de zile, când eram călugărit și preotit și ne-am întâlnit prin pădure pe acolo, când mergeam cu Părintele Cleopa, cu acest Părinte Mina. Și când l-am văzut, îi zic: «Blagoslovește Părinte! Mă mai pomenești, Părinte?» «Da, măi, da. Uite, uite!» Și mi-a arătat o hârtie ruptă, tocită de atâta pomenit și unde scria și „Fratele Anghel”. Zic: «Părinte, acum mă cheamă Arsenie.» Dar el: «Arsenie, Arsenie, Arsenie!». Memora ca să mă țină minte.

Dar înainte de asta, Părintele Cleopa i-a spus: «Pomeneste-mă, Părinte Mina!» Și era starețul lui. Dar el: «Cum te cheamă?». N-a știut cum îl cheamă nici pe el, care îi era stareț! Și atunci a fost de uimire, pe mine m-a ținut minte, pentru că îi venisem în ajutor simțit și pe starețul lui nu știa cum îl cheamă? Însă era un om cu foarte mare trăire.

Ei, asta a fost o întâmplare încurajatoare și am înțeles cât este de frumos, cât este de urmat pentru noi toți ca să ne ținem făgăduința – dacă ne-am angajat într-o pomenire, trebuie să o facem. Asta a fost un exemplu, cel puțin pentru mine grăitor.

Mi-a venit rândul la bucătărie și îi întrebam pe frați dacă le place mâncarea, la care ei răspundeau: «Nu ne place, Frate Anghel, dar ne e drag de frăția ta!»

Părintele Cleopa n-a mai dat voie să-mi spună «fratele Anghel», îi țineam locul, sfinția sa pleca cu oile pe munte, iar eu rămâneam în stăreție învățam lumea și se sminteau oamenii «Cum, e numai Frate?» și îmi ziceau «Părintele Anghel»."

Avem înregistrată și mărturia părintelui Cleopa: „încă de când era frate predica. Se chema Fratele Anghel, când l-am primit aici îl aveam ucenic la stăreție. Și aveam un scaun, un jilț pe care dormeam noaptea, ca preot tânăr să fiu mai treaz. O dată mi-a zis: «Îmi dai voie, când nu ești acasă, să stau eu pe scaunul acela?» I-am zis: «Stai!». Și apoi de-acolo le ținea lecție și le spunea frumos și-i învăța... Mare dragoste are de a învăța pe oameni. Și are un cuvânt. Cred că-l mai are și acum: «Fraților, nu vă jucați cu mântuirea!» Așa le spune: «Nu vă jucați cu mântuirea!»"¹¹

Șederea temporară a Fratelui Anghel Papacioc la Mănăstirea Antim este oglindită și în cartea Părintelui Andrei Scrima:

„Printre figurile de monahi, de la început apropiați, îl vom numi pe Părintele Sofian – pacific și pacifiant – duhovnicul esențial al Antimului, pe Părintele Petroniu îmbinând lumina ospitalității cu interiorizarea duhovnicească, viitor stareț al schitului Prodromul de la Muntele Athos, apoi pe Părintele Arsenie Papacioc, venit ceva mai târziu, cu o intensă moștenire de viață integră din trecutul său laic, regăsit ca duhovnic la Seminarul monahal superior de la

¹¹ *Ne vorbește Părintele Cleopa*, 10, Editura Episcopiei Romanului, 2000

Mănăstirea Neamț. Am mai putea adăuga desigur amintirea multor altora”¹².

Tot aici la Antim a fost tuns în monahism cu aprobarea expresă a patriarhului Iustinian:

„Patriarhul era plecat. Și atunci l-au contactat telefonic: «Îl călugărim pe Fratele Anghel?». «Călugăriți-l imediat!». Și am spus: «Pe seama Mănăstirii Sihăstria, nu pe a Mănăstirii Antim!».

La slujba de tundere în monahism Părintele Sofian a citit rugăciunile și Părintele Benedict m-a tuns, iar nașul Părintele Petroniu, pe care nu eu mi l-am ales, a tras la sorți numele de Arsenie.

Am sculptat niște cruci – mai făcusem niște sculpturi – căci mă gândeam: «Să-mi facă altul crucea de călugărie?». Și atunci am făcut o cruce de călugărie exact ca a mea și Părintelui Petroniu. Eu, atunci, eram în serviciul Institutului Biblic și mă ocupam de sculptură, și de grafică.

Fiind în biserică, în mantie, m-am dus la strană să văd când se sărbătorește Sf. Arsenie și l-am găsit pe 8 mai, o dată cu Sfântul Apostol Ioan Evanghelistul. Dar ziua în care am fost călugărit era 26 septembrie: tot Sfântul Ioan Evanghelistul!

Diacon m-au hirotonit la Calamfidești, lângă Rădăuți iar preot la o mănăstire de maici lângă Botoșani, la Agaston (pentru că acolo era slujbă arhierască). Hirotonia în preot am primit-o exact la un an după călugărie, 26 septembrie 1950, ziua pomenirii Sfântului Ioan Evanghelistul, Apostolul iubirii. Lucrul acesta m-a încurajat foarte mult și nu l-am considerat fără semnificație în marea răspundere preotească și călugărească.

¹² Andrei Scrima, *Timpul Rugului Aprins*, Editura Humanitas București, 1996

Un frate al meu după trup, după ce am fost călugărit și a văzut aspectul ceremonial de acolo, a venit la chilia mea și m-a întrebat așa: «Părinte, am voie să mai vorbesc cu Sfinția ta?» El era mai mic decât mine ca ani și nu era învățat, era un băiat creștin, trăitor. Și eu i-am spus: «Ai voie, dar să ții cont că eu nu prea am voie!»

Acolo, la Antim, se discuta foarte mult despre rugăciunea lui Iisus. Aveam «Sbornicul» adus de un ieromonah rus, Ioan Kulâghin. Noi îi spuneam Ioan «cel Străin». Eram foarte influențați de el, căci era un mare trăitor. Și mai era acolo un Părinte Gheorghe Roșca, de asemenea mare trăitor care, când a văzut crucea de călugărie pe care o sculptasem, a spus că îmi dă un «Sbornic», numai să-i fac și lui o cruce. Iar eu i-am zis: «Nu iau nici un Sbornic, nu fac nici o cruce. Pentru că nu sunt de acord cu ce se discută aici. Prea multă vorbă despre rugăciunea inimii. Zi (rostește-o tainic) și taci! Asta e tot. Pentru ce trebuie să așteptați indicații? N-ai simțit nici până acum că tu ești omul lui Hristos?» Și a venit un tânăr la mine, a bătut la ușă la chilia mea și a zis smerit: «Sărumâna', părinte! Vreau să-mi dați și mie Sbornicul.» Iar cartea nu exista decât în două-trei exemplare în tot Bucureștiul. A apărut acum, dar atunci nu era de găsit. Iar eu îi zic: «Da, vă dau cu plăcere!» Și am luat o pereche de metanii și i-am dat-o. Îi zic: «Poștiți! Taci și zi! Aceasta este Sbornicul!». Nu ignoram «Sbornicul», dar eram nițel pornit pentru a zice rugăciunea, pentru a o trăi cu orice chip. Acesta a fost punctul meu de vedere: o tăcere adâncă înseamnă o rugăciune adâncă! «Taci și zi!» Nu te va mântui faptul că tu ai fost într-o împrejurare înduhovnicită cu exemple și cu citate extraordinare, nemaiîntâlnite, așa ca să satisfacă numai rațiunea ta. Nu te mântuiești! Asta este una din marile greșeli care se face de către lumea care și-a pus sincer problema: abandonează într-o oarecare

măsură și nu ținesc cu orice chip la idealul cel mai înalt, cucerirea veșniciei în fiecare zi, în fiecare clipă dacă se poate! Se mulțumesc cu realizări foarte mici, care de fapt nu sunt realizări. Pentru că dacă nu ești stăpân pe tine, n-ai o acoperire în ceea ce ești. Ca să poți să rezisti, trebuie să fii sincer pe o poziție de smerenie cu orice chip. Numai atunci poți să lovești cu orice chip pe draci și să stai de vorbă cu slăbiciunile tale. Nu te poți realiza imediat, dar să fii mereu pe poziția de a lupta împotriva patimilor.

Și atunci am avut o întâlnire, adică m-am dus la Părintele Daniil (Sandu Tudor), cu o treabă în chilia dânsului. Stătea în Clopotniță. M-am dus acolo cu sfială, că îl respectam noi toți, acolo, dar eram liberi, știți. Eram Fratele Anghel atunci. Și mi-a spus așa: «Frate Anghel, plângi?» Zic: «E un lucru așa de mare ce mă îndreptățește să întreb: «Sfinția voastră plângeți?», «Da! răspunde el». Zic: «Nu vă supărați, sunteți mai puțin ortodox!» Mi-am luat curajul să vorbesc față de un părinte care era o mare valoare. «Pentru că nu știți să tăceți, să păstrați valoare Veșnică plânsului dumneavoastră!». A tăcut și mi-a făcut o reclamă foarte pozitivă pe acolo prin mânăstirea Antim și de atunci mă numeau «Arsenie, omul lui Dumnezeu».

Acum nu vă mai spun că toți oamenii aceia care erau divini, ce să vă mai spun, luați așa pe rând toți, că erau destui: Părintele Benedict Ghiuș, Părintele Sofian, Petroniu, Părintele Agaton (Sandu Tudor) erau oameni de care te foloseai numai dacă le vedeai mișcările, chiar dacă nu așteptai nici un răspuns. Nu erau mulțumiți cu ce spun, se cunoștea că doreau să spună într-un cuvânt tot ce există, tot ce se poate spune. Dacă erai receptiv la astfel de pătrundere a sufletului celui din fața ta, însemna că Dumnezeu are pretenții de la tine, că deja ai o mare răspundere. Punctul meu de vedere pe care l-am exprimat

la Antim nu era de a teoretiza, ci era de a trăi. Și am rămas cu el. Și astăzi îmi spun mie și altora tot așa.

Î.P.S. Antonie Plămădeală mărturisește despre întâlnirea cu Părintele Arsenie care a avut loc la Antim:

„Dar eu am tras la gazda mea spirituală care era Mănăstirea Antim iar aici am găsit pe Părintele Arsenie Papacioc, poate că unii ați auzit de el, este duhovnic la Mănăstirea Techirghiol și este un mare duhovnic.

Cu ajutorul lui mi-am găsit niște gazde în București, unde am stat o iarnă întreagă, la profesorul Dădâolat din Săliște și pe la alții, iar în primăvară tot Părintele Arsenie mi-a dat un bilețel. Am ieșit așa dintr-un întuneric de-o iarnă întreagă unde stătusem închis, în casa cu geamurile blocate. Deci, Sfînția sa mi-a dat bilețelul unde mă mai puteam salva, pentru că altfel trebuia să mă duc la Securitate și să spun: «Eu sunt, poftim, luați-mă și terminați odată!». Nu mai aveam unde mă ascunde și atunci biletul Părintelui Arsenie m-a salvat”.¹³

„După preoție am fost numit (1950-1952) Spiritualul Seminarului Monahal Neamț, singurul în țară. M-am ocupat mai mult de slujbă, deși eram numit profesor la Istoria monahală și la Viața monahală.

Îi învățam pe elevi cum să procedeze la Proscomidie, că erau preoții de mâine. Îi învățam într-un cartof să facă Proscomidia: «Uite-așa se taie, uite ce se zice!» Aveam 35 de diaconi elevi. Îi băgam prin mănăstiri pe băieții care voiau să se facă preoți, să facă față o zi și îi duceam din mănăstire la seminar. «Domnule, e monah!», dar el nu era monah. Aveam convenție cu mănăstirile, cu Sihăstria, că eram pe acolo. Și în felul acesta s-a populat

¹³ Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crișanei și Maramureșului, *Rugul Aprins*, Sibiu, 2002.

seminarul. Și erau și profesori universitari care predau. La ora 8,00 trebuia să înceapă cursurile.

Într-o zi am slujit împreună cu un diacon mai în vârstă decât ceilalți. Și le spuneam elevilor (din fața ușilor împărătești) despre Sf. Taine, care se pot arăta și în chip de carne sau de prunc. Că așa ne instruieste pe noi în Liturghier: « Dacă se va arăta, după sfințirea pâinii și a vinului, vreo minune, adică chipul pâinii în chipul cărnii sau în chip de prunc, iar vinul în chipul sângelui și, dacă nu se va schimba vedenia aceasta, adică dacă se va arăta iarăși chipul pâinii sau al vinului, și așa vor rămâne neschimbate, preotul nicidecum să nu se împărtășească, fiindcă acelea nu sunt Trupul și Sângele lui Hristos, ci numai minune de la Dumnezeu, arătată pentru necredință sau pentru alte pricini. Iar preotul să ia altă prescură (dacă s-a schimbat numai chipul pâinii) și, precum s-a arătat mai sus, să facă și să zică cele ale Proscomidiei asupra prescurii și să scoată Sfântul Agneț; iar pe cel prefăcut în minune să-l dea deoparte, cu cinste păzindu-l, să înceapă de la rugăciunea: **Cu aceste fericite puteri și noi...**, și toate pe rând să le săvârșească. Iar peste potir nimic să nu mai zică a doua oară. Dacă se va fi schimbat și în potir chipul vinului în sânge, într-alt pahar de cinste, sau într-alt vas curat deșertându-l pe acesta, să toarne iarăși alt vin, zicând peste el cele ale Proscomidiei. Și așa, pe rând, după rânduială și pe acesta să-l sfințească și în vremea împărtășirii să se împărtășească, după obicei, și slujba să sfârșească.»¹⁴

Ce gândea diaconul cu care slujeam, că tocmai în momentul acela consuma Sfintele...? «Ce, n-o fi chiar așa cum spune Părintele Arsenie!» Și i s-a umplut gura de sânge, carne în loc de pâine, el a căzut jos și potirul pe

¹⁴ Liturghier, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000, pag. 465.

proscomidiar... Eu eram la un metru jumătate de la ușa diaconească că era paraclisul mai mic. M-am întors și l-am muștrat și și-au revenit în chipul pâinii și a vinului... El s-a îndoit, nu trăia prin credință. Dar pentru care motiv te pregătești pentru preoție?

Așa s-a arătat în Istoria Bisericii la împărați sau la o serie întreagă de necredincioși, cum Mântuitorul ținea locul preotului ... încât Dumnezeu n-a stat pe loc cu necredincioșii, că numai la necredincioși se arată... să se sature! Dați-vă seama apare un prunc atâta pe Sf. Disc, care se zbate. Înnebunești! Liturghia nu se discută, nu e nimic simbolic, este totul adevărat. Ce, te joci cu lucrurile acestea!? Doamne ferește!"

„Patriarhul intenționa să trimită din Mănăstirea Sihăstria un număr de viețuitori la Mănăstirea Slatina și Părintele Cleopa a spus așa: «Domnule, nu mă duc acolo fără Părintele Arsenie!» Dar eu eram la Institutul Biblic înregimentat cu o serie întreagă de superiori, preoți mireni, care nu-mi dădeau drumul cu una, cu două. Însă a vrut Dumnezeu așa: mi s-a oprit puterea de pătrundere a vederii – că eu am lucrat numai cu ochiul liber și atunci au trebuit să-mi dea un concediu medical și să-mi dea ochelari prismatici care odihneau ochiul. Părintele Sofian a luat ochelarii mei și a văzut așa... Și-o fi zis el: «Mă, săracu', e rău de tot...!»». Dar pe acest motiv eu am obținut un concediu și m-am dus la Slatina, și nu m-am mai întors.

Am avut acolo la Slatina (eram egumen) atâta armonie și atâta dragoste, erau cam 120 de inși. Nu era mănăstire, era o academie duhovnicească. Părintele Cleopa stareț, Părintele Emilian – mare duhovnic, Părintele Gherontie Bălan, Părintele Petroniu Tănase... Nu oameni cu titluri din acestea academice, nu aceștia sunt oamenii lui Dumnezeu: tot trăitorii rămân, oamenii care își pun problema sincer și smerit. Biserica nu ține atât de mult

la învățătură cât ține la trăire, de unde se reflectă faptul că nu dorim împărăție omenească, ci împărăție cerească. Acolo intră cel care se smerește: că este văcar, că este împărat nu contează ... acolo intră numai cel ce se silește spre o smerită smerenie.

Dumneavoastră știți despre Teologie catafatică și apofatică:

Aspectul catafatic este rațional, cel pe care îl îmbrățișează Apusul. Biserica la ei e văzută ca o grădină foarte aliniată în care mergând obosești. Apofatismul ortodox este ca o pădure, nu-i nimic aliniat, în care totul te odihnește și în care rămâi cu tine însuși. Pe când pe o alee (aliniată) nu poți rămâne cu tine. Și de aceea trebuie să rămânem ortodocși, să acceptăm că o inimă smerită cunoaște pe Dumnezeu!

Era un om, într-un sat acolo lângă Mănăstirea Slatina, cu șapte copii și nu-l primea nicăieri la lucru. Și atunci i-am zis să vină la mănăstire să lucreze, că va pleca totdeauna cu sacul plin, seara, la copii acasă. Și eu îi dădeam foarte mult. Și era mică nepoata mea Cleopatra și o învățam să facă milostenie. Nu lipsea nici un ban din casă, dar ea îi dădea. Și ori de câte ori îi dădeam, îmi spunea:

- «Părinte, să vă ajute Dumnezeu ori încotro vă veți întoarce cu fața!» Și eu nu-i dădeam nici o atenție, îmi făcea plăcere să-i dau. Și iată că m-au închis ... închisoare cruntă! Legat la ochi ... legat cu lanțuri, în sfârșit. Și acolo într-o celulă am început să mă gândesc, care o fi răsăritul în celula asta. Nu știam încotro să mă întorc, să mă închin, să mă rog și eu ... Dar, deodată mi-au venit în minte cuvintele lui Alexandru: «să-mi ajute Dumnezeu ori încotro m-oi întoarce cu fața!» Măi și m-a bufnit un plâns... așa ... uite ce-mi prorocea mie Alexandru la mănăstirea Slatina”.

„Îmi spunea Părintele Roman Braga că se ducea singur la Operă la Iași. Și i-a zis o doamnă: «Ce bine că vedem și noi un cleric la Operă!»).

Când a fost canonizat Sfântul Calinic de la Cernica au venit Prelați din toată Biserica Ortodoxă. Mitropolitul Sebastian de la Iași m-a trimis delegat să stau pe lângă Mitropolitul Sofronie din Bulgaria. Pe vremea aceea eram egumenul Mănăstirii Slatina – Suceava. După oficializarea canonizării Sfântului Calinic s-a dat în cinstea oaspeților, la Operă, un spectacol unde se interpretau diferite partituri. Eu am fost atent: «Ia să văd ce poate fi folositor la Operă?!». Eram sincer, treaz și normal, dar eram altfel croit: ușurarea, teza, problema ajungerii la Dumnezeu veneau la mine prin altceva. Și eram foarte atent să observ ce-i face pe ei să fie satisfăcuți. N-am observat nimic; doar exactitatea execuției după mișcarea dirijorului. Atât! Și-l întreb pe părintele Roman: «Ce simțiți părinte, când sunteți la Operă?» Și-mi răspunde: «Eh, Sfinția ta, ești un trăitor! Noi, din păcate, nu suntem!?»”.

„S-a ivit o neînțelegere în timpul ăsta cât eram la Slatina cu Părintele Cleopa care era stareț, datorită amestecului cu intenții speculative ale exarhului locului...

Fiind în altar, ne-am luat la ceartă – era o «ceartă de duhovnici». Zic:

-«Părinte Cleopa de ce ai susținut așa?»

A intervenit Părintele Emilian:

-«Dragostea îndelung rabdă, se milostivește, nu se aprinde la mânie...!» Zic:

-«Așa este, dar se bucură numai de adevăr!»¹⁵ Au rămas mirați cei care erau de față ...”

Aceeași poziție de a-și spune fiecare ins părerea și de a nu linguși pe cel cu care stai, cu care te întâlnești, chiar

¹⁵ I Corinteni 13,6.

de îți este apropiat, Părintele Arsenie a avut-o și pe timpul cât a viețuit în pădure cu Părintele Cleopa:

„Eram cu Părintele Cleopa în Munții Neamțului. Ne împărtășeam săptămânal, se făcuse vinul straturi-straturi, după cum se așeza el, și s-a încins o discuție între noi cu privire la felul de a te nevoi. Și i-am spus: «Părinte, ai avut doi frați, monahul Gherasim, care era nevoitor și pe Fratele Vasile, care era trezvitor». Monahul Gherasim se bătea cu o frânghie 70-80 lovituri, dormea într-un coșciug cu paie de ovăz și cu cruce la cap. Căra pământ cu roaba, să înmoaie calul(adică trupul). Fratele Vasile însă era cu ascultarea la oi și avea mare evlavie la Maica Domnului. «Stăpâna ... Stăpâna ... Stăpâna ...» suspina mereu. Și l-au întrebat pe fratele Vasile: «Nu vrei să mergi în pustie?» «Cu mare plăcere, dar să-mi dai voie să iau și putina cu brânză cu mine!»

Și au venit dracii și l-au luat la bătaie pe fratele Vasile în incinta Mănăstirii Sihăstria pe ziuă. S-au auzit țipete, s-au adunat călugării și Starețul Ioanichie Moroi, care era un mare trăitor. Fratele Vasile, surprins, a strigat la Maica Domnului: «Stăpâna ... Stăpâna ...» care de fapt venise în chip real în acel moment, în ocrotirea celui ce o cerea în ajutor. Starețul Ioanichie l-a întrebat: «Ce ți-a zis Stăpâna?», «Mi-a spus să mă liniștesc că peste trei zile vine să mă ia!». Nu l-au mai bătut dracii și a treia zi a murit. Și l-am întrebat pe Părintele Cleopa: «Care a fost mai primit la Dumnezeu? Monahul Gherasim cel nevoitor sau Fratele Vasile care era trezvitor?». Și a răspuns părintele Cleopa: «Fratele Vasile, că așa zice și Părintele Paisie Olaru!»

Bine, părintele Cleopa era foarte complex în felul lui, nu era numai un nevoitor. Pe urmă, a început el să-mi vorbească despre trezvie, de mi-a stat mintea-n loc. Dar vorbim de sistem, de principiul spre care înclini – că nu a zice, ci a mișca înseamnă a ajunge. Mulți dintre călugări

fac nevoie înă imitându-l pe Părintele Cleopa și după aceea gândesc ceva de genul acesta: «Doamne, am făcut o mie de metanii, dă-mi și mie ceva!».

Nu trebuie apăsăat pe «pedala» nevoiei prea mult, ci pe o intensitate a ei. Nu timpul poate decide, ci calitatea viețuirii printr-o continuă dispoziție sufletească, nedând loc la amărăciuni opace; printr-o sinceră și apăsată părere de rău, care-i va aduce o mai adevărată smerenie, atât de primită spre iertare și atât de binefăcătoare spre năzuințe noi și descoperiri mai presus de rațiunea omenească, cu care dragostea lui Dumnezeu îmbogățește pe omul smerit mai mult decât pe cel încorsetat într-o întristare și aspră nevoie. Domnul Hristos se dăruiește mai cu plăcere unei inimi rănite, dar căite și smerite, decât unei inimi postite și rugate, dar care desigur își cere dreptul. Sfântul Vasile cel Mare spune: «Nici văduva și nici fecioara n-au altă treaptă în cer decât aceea pe care o fixează umilința!».

E grea pustia, Părinților și Maicilor ... trebuie să fii prezent că dracul nu te cruță clipă de clipă. Mă rugam la Maica Domnului în tot felul și ca un neputincios ziceam și așa: «Doamne eu nu sunt un pustnic, eu sunt aici întâmplător nu mă lăsa!» N-am cedat, mi-a ajutat Maica Domnului, mi-am ținut poziția pustnicească.

Părintele Cleopa intenționa să rămânem definitiv în pustie... eu simțeam chemarea și susțineam că Scriptura mai repede o împlinești în mănăstire, să vezi de poți împlini porunca iubirii. Pustia este un lucru de foarte mare laudă, trebuie să înțelegem că rugăciunile unui pustnic ajută lumea enorm de mult. Nu există pustnicii valabile dacă nu ai toată lumea așa cum este ea în inima ta! Eu nu eram în măsura unui pustnic ... Trebuie să te duci ca un erou în pustie, după ce ai biruit lumea. M-am folosit citind din Patericul egiptean, unde primează smerenia.

*Am apucat și am citit ceva la Sfinții Părinți într-o aglomerație de ispite care lasă impresia că n-ai puterea să le rezști, dar nu-i adevărat. Să nu faceți această greșală, să vă diminuați forțele. Ar fi foarte supărat Hristos că în numele Lui ne-am botezat (în numele Sfintei Treimi adică) și nu-i credem cuvântul: «Îndrăzniți, Eu am biruit lumea!». Sigur că a spus-o convins ca noi să-L urmăm și să biruim lumea. Marea greșală este să spui «eu nu sunt acela»! Și am căpătat, citind, un răspuns care-mi trebuia în momentul acela și am strigat tare: «**Mari mai sunt Sfinții Părinți!**» unde tâlcuiesc, unde explică ... că au fost ajutați de harul lui Dumnezeu. Deci asta e o primă greșală, de a te considera mai puțin decât acela despre care a spus Hristos: «Îndrăzniți să biruiți lumea!» Sigur, e vorba de lumea din noi! În altă ocazie încercam un act de smerenie în fața lui Dumnezeu, că «sunt nimic»... În sfârșit, mă forțam. Și-am fost eliberat de ispită. Și am zis, am strigat tare: «**Mare mai e un om smerit în fața lui Dumnezeu!**» M-a încurajat foarte mult și am văzut că harul lui Dumnezeu m-a ajutat, căci eu n-am putut să mă măsoar câtă smerenie am. Căci nu m-am putut vedea decât mai puțin smerit decât toți oamenii de pe lumea asta.*

*Am văzut cum activează dracul, cât de insistent luptă să-ți dea imagini... Și a venit o ispită mare pe capul meu. O ispită pe care nu puteam să o accept cu nici un chip. Nu ceda dracul deloc, dar nici eu nu cedam în nici un chip! Foarte chinuitor! Nu vă dați seama ce înseamnă chinurile pustiei! Și am zis, am zis ca un copil: «Dacă mă rog la Sfântul Gheorghe, Sfântul Gheorghe cine știe pe unde o fi? Îl roagă alții! Tot eu am zis: Ia să mă rog la îngerul păzitor, care este cu mine de la botez!» Și am trecut imediat la rugăciune: «**Sfinte Îngere păzitor ...!**» Vă rog să mă credeți! Atât de imediat, de observat, de total m-a*

eliberat de toată ispita! Îngerul păzitor! Și de atunci am rămas cu mare evlavie la Îngerul păzitor.

Dacă greșești, te mai părăsește harul și Dumnezeu slobozește aceste ispite ca să te înțelepțească, să te smerească. Plata tăierii voii nu o aveam, dar mă înțelepțea dracul destul. Credeți că e puțină înțelepciune? Acestea sunt niște constatări care te folosesc toată viața și îți dai seama că trebuie să fii într-un control permanent.

Plecarea în pustie nu este o plecare socotită, comparată ... însă n-am rezistat numai cu oarecare dorință de pustie. Din contră, astea mi-au fost niște piedici foarte mari. Aici lupta se dă exclusiv numai cu diavolul. Aceste probleme cu hrana sunt neînsemnate, dar care ar putea conta și ele ... Problemele erau acestea: să-l poți ține la distanță pe diavol. Se atinge de tine dacă te are la mână cu ceva. Nu se poate rezista decât dacă te stăpânește o autentică smerenie. O smerită smerenie. Niciodată nu te vezi smerit. Smerenia este arta de a sta la locul tău. Și aș putea să spun cu îndrăzneală că: « n-am fost în pustie! ». Atât numai că suportam rigoarea iernii care era grozavă, nu vedeai lumea, erai în pădure, dar nu asta însemna pustia. Pustia înseamnă cu orice chip o stare de dincolo de ființa omenească, dincolo de socoteli omenești înalte pentru că viața duhovnicească nu este o viață calculată, este o viață trăită fără cuvinte.

Sigur că eu dacă știam ce stare am, nu mai eram în pustie! Doar dorința de a fi cât mai aproape de Dumnezeu, dar pentru asta trebuie să lupți foarte serios.

Adormeam pe o scândură în bordei. Și îmi făcusem obicei la trezire să sar imediat fără să mai ezit (există un obicei: mai stau puțin!). Eu doream să fiu stăpân pe mine, să depășesc starea de ezitare. Într-o dimineață am mai stat puțin. Diavolul m-a tras jos și cu vesta mea mă bătea în cap! Sigur că m-am ridicat repede și trebuia să mă apăr.

De ce s-a întâmplat așa? Că multe ispite aveam... îmi striga pe afară, bătea cu bulgări de zăpadă în perete; de multe credeam că a venit cineva, dar nu era nimeni și atunci de multe ori nu mai răspundeam la provocările acestea. Dar cum vă spun, cu excepția acestui caz, mă ispitea de departe și mai mult prin gânduri, dar asta-i altceva.

*A îndrăznit că m-a avut la mână cu ceva: nu m-am sculat la repezeală! Am ațipit și eu ca un om niște secunde... dacă acesta îți este câștigul și obiectivul de atins, atunci mi-ai dat curaj, diavole, prin ce-ai făcut. Eu am câștigat necâștigarea, că ți-am văzut puterile tale și iscodirile drăcești. Vreau să spun că este un autodialog destul de apăsător și nu prea îți arde să stai de vorbă cu el pentru că îi convine. **Cu dracul nu se stă de vorbă.** Trebuie să-l ignori. Dacă stai de vorbă, îl recunoști. Satana nu este o putere, ci un tolerat de Dumnezeu. Puterea e la noi, că suntem botezați, avem Înger păzitor, ne rugăm la Dumnezeu. Vrei să gonești pe Satana?... stai de vorbă cu Hristos, roagă-te la Maica Domnului! Sigur, că în pustie și într-o lume sensibilă mai avansată duhovnicește orice fel de greșală este mare. **Nu este lucru mic în viață răul cel mai mic.** Să nu te aibă cu nimic la mână. Domnul Iisus Mântuitorul nostru ne vrea întregi, numai Satana ne vrea viclenește, numai un singur vârf de deget, că știe el vicleanul că așa ne poate stăpâni toată ființa.*

A bătut cineva la Iisus la ușă. Și a întrebat: «Cine e acolo?» «Eu sunt, marele trăitor al Tău!» «Nu ești pregătit, nu-ți deschid!» Nevoitorul s-a îngrijorat. «De ce oare?» Și a venit din nou la ușă și a bătut. «Cine e acolo?» «Tu ești!»... «Dacă tu ești Eu, intră!» – adică Dumnezeu se adună cu dumnezei după har.

Deci, nu este permis să bați la ușa lui Hristos cu pete, că orice păcat mic nu e mic! Să nu se înțeleagă că

lupta e ca tu să te desăvârșești în a nu păcătui numai! Pentru că este nițică îndrăzneală și nu este smerenie. Trebuie să consideri că te ajută harul lui Dumnezeu și dacă ești ceva, ești numai cu harul lui Dumnezeu. Iată cum am ajuns la cuvântul Sfântului Siluan spus de către Mântuitorul: «Ține-ți mintea ta în iad și nu deznădăjdui!». ¹⁶ Nu ne pot mântui faptele noastre, deci avem motive de smerenie continuă și autentică. Nu o smerenie raționalizată: o smerită smerenie.

Eram în pădure cu Părintele Cleopa, în preajma Mănăstirii Slatina, că au vrut părinții să ne vadă (erau 120 de viețuitori). Noaptea, Părintele Cleopa dormea sub un brad, eu sub un alt brad, la o distanță de 2 metri. Dimineața un șarpe a ieșit de sub culcușul meu (dormeam pe rădăcini). N-a trecut multă vreme și un trăsnet a sfărâmat bradul sub care am dormit eu (l-a retezat în jumătate). Am avut o presimțire că mă arestează. M-au arestat într-adevăr!”

În vara anului 1954, Patriarhul Justinian a fost de părere ca Părintele Cleopa și Părintele Arsenie să vină la Patriarhie pentru a-i trimite în misiune în mănăstirile din țară. Iată câteva crâmpenie relatate de Părintele Cleopa:

„Și cum eram la un Sf Maslu la M-rea Pasărea, numai că vin doi plutonieri cu pistoale automate:

- «În numele Legii, sunteți arestați. Urmați-ne!». ... Dar eu îi spun lui Arsenie: «Așa Arsenie, din pustie la Patriarhie și de la Patriarhie mergem la pușcărie!» Dar Arsenie avea ani de închisoare: «Taci, măi frate, zice, suntem trimiși de Patriarhul Bisericii. Poate să mă împuște acum!». Ne-au dat buletinele și când ne-am întors, maicile, unele cântau, altele plângeau. Ele au zis: «Să-i ascundem,

¹⁶ Cuviosul Siluan Athonitul, Între iadul deznădejdiei și iadul smereniei, Editura Deisis, Sibiu, 2001, pag. 241.

să nu-i ia la noapte!». Eu eram mai prost, că eu n-am făcut închisoare, dar Arsenie, săracul, trecut prin multe, a zis: «Nu, mări, fraților. Suntem oficiali. Dumnezeu care ne-a apărut ziua ne va păzi și noaptea. Stăm aici. Cum vrea Dumnezeu!»! – că delegația era la noi !”

Tot împreună cu părintele Cleopa, de data asta întâmplarea fiind memorată de Părintele Arsenie:

„Și să vă spun și alta - ce înseamnă ascultarea? Întotdeauna când sunteți doi la drum, unul să asculte de celălalt! Ne-a apucat o mare ploaie într-o pădure măruntă. Părintele Cleopa într-o parte, eu în altă parte, căutam tufișul mai des să ne adăpostim. Părintele Cleopa insista pe sub ramuri să vin la el, până acolo erau cam 50 metri. Eu ziceam că tufișul meu este mai bun. Însă zic: «Ia să ascult!». Am fugit acolo și a trăsnet cam prin locul unde ziceam că e mai bun de adăpostit pentru ploaie. M-a impresionat: **Ce înseamnă ascultarea!!!**

Viața de obște cu orice chip trebuie propovăduită ca cea mai completă. Să reușești să-ți tai voia cu adevărat, să te transformi. Dacă îți tai voia, dă-ți seama cât de mult te-ai lăsat în Voia lui Dumnezeu. Chiar pe tine să te dai - și atunci te-ai dat, când ți-ai tăiat voia.

Pustia rămâne un lucru extraordinar de important, prin puterea de rugăciune pe care o are un pustnic pentru lume. Însă raiul nu este numai pentru pustnici – aceștia sunt excepții.

S-a constatat la frații începători sau chiar și la maici: cum intră în mănăstire le vine un dor de pustie. Se sperie să se întoarcă în lume deoarece cad sub pedeapsa Bisericii – anatema. Dacă se poate, să rămână tot frați de mănăstire, dar cu «voie liberă» zic ei. Cred că în pustie îi așteaptă niște îngeri de lumină. Sunt și dintre aceștia – dar sunt draci. Îi fac praf pe acești neastâmpărați cu dor de

pustie. În sfârșit, sunt multe de spus despre pustie și o compar cu pușcăria. Pușcăria are alt «profesor», altă temă: viclenia oamenilor în fața cărora trebuie să rezisti.

M-au arestat de la Mânăstirea Slatina la două noaptea când ieșeam din biserică. Chiar eu slujeam. La două noaptea. Trei camioane, 89 de ofițeri și două mașini mici. Iar eu le-am spus așa: «S-a cutremurat muntele și a ieșit un șoarece!».

M-au dus la Miliția din Suceava. Mă acuzau că am scris multe lucruri, că «nu-știu-ce!». «Domnule», zic, deoarece aveau cărțile mele, caietele, «uitați ce vă spun: eu nu recunosc nimic dacă mă acuzați de ceva (căci am simțit despre ce e vorba) dacă nu-i semnătura mea acolo. Căci puteți foarte bine să mă acuzați băgând în scrisorile mele o serie întreagă de lucruri de-ale voastre, numai să mă puteți condamna. Nu recunosc nimic fără semnătura mea». Au luat, uite așa, sacul cu cărțile mele, și-am plecat la Suceava. Și acolo am început să semnez ce era al meu: notițe, cărți, caietele, ca să nu-mi bage acolo ceva străin. Mi s-a părut că sunt cinstiți. Ei erau foarte convinși că eu am făcut propagandă. Nici vorbă, părinților. Eu am fost legionar, dar sunt călugăr, părinților, dincolo de orice fel de măsură, dincolo de orice. Și n-avem alt ideal decât de a ne hărăzi Dumnezeu fericirea să murim sfârtecați și chinuiți pentru scânteia de Adevăr ce știm că o avem în noi, pentru a cărui apărare vom porni la încleștare cu stăpânitoarele puteri ale întunericului pe viață și pe moarte. Asta-i deviza mea! În sfârșit, m-au legat la ochi și m-au băgat într-o cameră. Și noaptea aud ușurel o ciocănire în ușă. Cine credeți că era? Era Părintele Marcu, luat și el. Părinților, nu vă dați seama, vorbesc psihologic: ce înseamnă, în suferință, să vezi pe cineva care e de-al tău?

Cum am pățit mai târziu în temniță: ne scoteau cu ochelari de tablă, dar peste tablă era sticlă, pentru a simula ochelarii normali, însă cel ce-i purta știa că nu vede nimic, și era dus de braț de gardian. S-a întâmplat ca tocmai la mine să pice o pereche de ochelari de la care lipseau tabla de la ochiul drept. La început m-am speriat foarte, gândindu-mă la consecințele pe care le-ar fi putut avea o astfel de defecțiune, dar n-am spus nimic și mergeam ca și când nu vedeam, cu capul puțin aplecat. În fața mea, la vreo zece pași, duceau un alt deținut, la aceeași osândă a interogatoriului. Când l-am văzut pe celălalt, m-am bucurat că nu sunt singur și am avut o încurajare grozavă de parcă atunci vedeam om pentru prima dată în viața mea. M-am bucurat parcă aș fi văzut un înger.

Mi-am amintit atunci de istorisirea Sf. Macarie cel Mare, căruia căpățâna unui preot păgân atinsă de el cu toiagul i-a spus că cel mai greu chin din iad este că nu vede nimeni fața altuia, decât spatele lui, adică singurătatea în comun. Căpățâna a adăugat însă: «Deci când te rogi pentru noi, în parte vede cineva fața celuiilalt» - **Dați-vă seama, noi avem Proscomidia!... Te rogi pentru tot neamul, pentru tot orașul, pentru toată lumea pământului.**

Mai întâi de toate, cu Părintele Marcu (Costică Dumitrescu) ne-am cunoscut în luptă. Ne-am împrietenit pentru că eram cu mare plăcere într-o jertfire, în jertfă, în luptă, care ne cerea cu orice chip sânge. Era mai mărișor decât mine cu vreo 2-3 ani însă în luptă nu mai contează vârsta. Contează mișcarea, eroismul, contează poziția.

A fost foarte rezistent în suferințe. I se spunea Fachirul, nume pe care Securitatea de pe vremea aceea, în timpul lui Carol al II-lea, i l-a dat, pentru că suferind, suferea cu o răbdare nemaipomenită, fără vaiete. Ne-am încurajat continuu; prin închisori, întâlnindu-ne foarte rar,

pentru că eram izolați. Eu eram la Zarcă, el la fel, mai puteam comunica câte ceva prin Morse, prin perete. Am avut cea mai frumoasă părere, de om de jertfă, despre Părintele Marcu, față de mulți cu care eram obligați să ne întâlnim, să trăim, să plănuim. Nu era vorba de o negustorie în luptă. Nu era vorba de scopuri. Se jertfea fără discuție, având în vedere marile idealuri ale omului, ale neamului nostru.

Părintele Marcu a fost arestat pentru trecutul său legionar, eu însă am fost judecat pentru că fac parte din Rugul Aprins. M-au condamnat 40 de ani să fie siguri că acolo voi zace în veci. Fără discuție s-a observat că ne-a apărat Dumnezeu grozav, deși noi din partea dușmanilor eram mereu pe listele lor negre. Nu aveai ce să cedezi, nu ne jucam cu viața. La Aiud nu se mai punea problema Mișcării Legionare, vroiau să ne dărâme complet din credința în Hristos. Acesta a fost obiectivul lor mai înalt decât celălalt.

Ancheta a durat 90 de zile. A fost cea mai scârboasă perioadă. Te omorau și te băteau, numai să zici ca ei. «Nu zic, domnule, nu zic! Taie-mi capul și nu zic! Nu sunt vinovat de chestia asta, nu știu de cutare; nu știu de cutare!». Bineînțeles, că apăram anumite lucruri. Și, în sfârșit, până la urmă au găsit: cu «Rugul Aprins» la Antim, unde se făceau sâmbătă seara întruniri cu oameni de înaltă trăire. Găsiseră ei că noi făceam acolo propagandă și că ne organizam împotriva lor. Ori noi făceam întâlniri duhovnicești.

Era durerea că te uitai la semenii tăi primejdioși, că n-aveau frică de Dumnezeu. Și mă uitam la pierderea lor. Pentru că problema vieții mele nu mi-o mai puneam așa cum începuseră să izbească și să lovească și să acuze, nu puteai să crezi că mai trăiești. Și atunci acceptai moartea cu orice chip. Și atunci nu mai sufereai lanțurile... te

întrista faptul că erau semenii tăi care făceau lucrurile acestea. Eu, care într-un fel mai cunoscusem lupta cu diavolul, am zis că: «mai primejdioși sunt ăștia, că n-au frică de Dumnezeu... diavolul avea frică de Dumnezeu!» Și trebuia să suport cu orice chip că dușmanii mei sunt semenii mei. Dacă ești omul lui Dumnezeu, El știe de orice și cu cât te lași mai mult în Voia Lui, cu atât te va apăra mai mult. Dar sigur că și tu, cu atât mai mult trebuie să iubești pe Dumnezeu și pe aproapele tău. Și nu se spune că aproapele meu e dușmanul meu. Aceste stări sufletești veneau ca fulgerul prin inima și prin rațiunea ta. Dar fără discuție erau elementele care te țineau prezent în fiecare clipă. Dar nu se poate fără jertfă. Nu se poate fără cruce, asta a fost, asta o recomand și așa vreau cu orice chip să trăiesc. Și cruce înseamnă să duci ce nu-ți convine! Marea greșală a oamenilor în lume este că nu suportă suferința și nu înțeleg că este singura acțiune, singura preocupare, singura trăire împotriva a tot ce este rău de sub patronarea diavolului. Cine fuge de prigoană, fuge de Dumnezeu, spune Sfântul Teodor Studitul. Biserica are nevoie de prigoane, pentru că te trezesc, te țin prezent și e luptă.

Nu puteai să faci armonie cu ei, ci doar să-i înfrunți. Înfruntarea era asta: «nu sunt de partea dumitale, să faci din mine cârpă și drac!» Și chiar îmi spuneau, fără să-și dea seama: «Te face patriarh!»... «A, vasăzică, sfârșitul vostru e sigur!»

Aiudul mai are o secție, care se numește Zarcă. Acolo nu era glumă. Era moarte fără discuție, era regim de exterminare. M-au întrebat mulți dacă nu s-a făcut vreo minune. Minunea, mai întâi de toate, nu e un merit omenesc, e o mișcare divină să te încurajeze, să te salveze pe tine. Și am răspuns: S-au făcut minuni!... Ce minuni? au întrebat curioșii... Acea că nu s-a făcut nici una!

Dar să stau ani de zile nemâncat și pălmuit și să trăiesc acum... nu e o minune!? Că am avut semne... că e divină și complexă ființa omenească, asta e altceva. Ajunsesem până acolo încât să văd cum iese sufletul; eram curios, ca om, când o ieși sufletul, conștient, sigur că-i ultimul moment. Simțeau ca forță, ca putere... Secretul asta era, prezența la Dumnezeu continuă, știind pentru ce suferi. Asta ca o scuză materială, ca un autodialog, ca să zic așa, dar lucrul acesta nu se raționaliza: trăiam pe Dumnezeu, eram în cer. Nu puteai face teatru acolo; în foc, nu poți să spui: mai așa sau așa; e foc, arzi pe toate părțile fără se te mistui. Sau te mistui încet, încet...

Dar ce s-a constatat? Lucru foarte greu de înțeles și de prezentat: simțeau că e un har foarte ascuns, care pălea sabia dușmanului, ceea ce m-a făcut să spun «Dumnezeu dă formă clipelor istoriei!». Acesta era un semn pe care poate nu l-ar înțelege lumea. Descopereai frumusețea și Dumnezeul din om, descopereai lucrurile acestea – simț de mare finețe, care există în om când ești prezent. Dacă nu ești prezent, cazi, ești vândut; dar nu trebuie ignorațiăștia dacă își revin. Însă cine cădea și se vindea, cădea de tot, era pierdut. Așa cum s-au manifestat cei căzuți, n-aș avea încredere acum dacă i-aș vedea. Chiar a venit unul despre care știam că era agent, se vânduse. A venit la ușă la mine la Techirghiol să vadă dacă sunt eu acela... ca să dea mai departe raportul: «ăsta este!». Nu mă interesa, nu l-aș fi sărutat, că nu primea.

Deci, prin poziția aceasta interioară într-o relație sinceră cu Dumnezeu, continuă, îți dai seama de harurile care te țin prezent în acest martiraj. Erau sfinții chinuiți, li se tăiau capetele... câți din noi n-ar fi dorit să moară? Un martiraj continuu, sistematic, să te distrugă, e foarte greu să-l suporti, să-l duci. Dar vă spun: rezisti cu prezența lui Dumnezeu foarte ascunsă, dar foarte prezentă în tine. Altfel

nu se poate. Că «Fără de Mine nu poți face nimic!». Consideram că suntem într-o mare misiune creștină, perioada apostolică sau în sfârșit o perioadă până la Sf. Împărat Constantin, când s-au numărat 10 milioane de mucenici.

Nu puteai să compari, pentru că este o mare greșeală să-ți vezi poziția ta în comparație cu ce-a fost sau cu ce visezi să fie. **Trăiești momentul, care ți-e dat total pentru Dumnezeu!** N-aveai voie să compari, că nu mai puteai să vezi libertate și bunătate la oameni. Nu era atrofiată dragostea, știam că există o lume liberă. Dar nu asta contează, ci actul tău de totală prezență. Chiar într-o lume albă, nu într-o lume roșie, comunistă.

Aduceau agenți peste noi ca să ne vadă sentimentele; era regim de moarte. Lucrul la care au insistat ei cu cruzime a fost înfometarea. Dacă deschideau celula să te ia, nu știai dacă te mai întorci. În caz de îmbolnăvire te luau să-ți dea un regim mai rău – te țineau izolat ca să nu iei legătura cu nimeni și mureai.

Ne scoteau afară zece minute la trei luni. Dar nu puteai să rezisti că afară era un aer foarte tare și noi eram epave care ne clătinam.

În fiecare zi repetam momentele Sfintei Liturghii. Aveam o bărdică cu apă și 300 de grame de pâine de orz. Consideram bărdica drept potir și treceam prin toate momentele Sf. Liturghii. Pe urmă împărțeam pâinea aceea la deținuți și le spuneam: «Nu pot să vă spun că este Sfânta Împărtășanie, fiindcă sunt destule elemente lipsă, dar că este mai mult decât anaforă v-o pot spune!».

Mulți deținuți cereau să-i spovedesc, deoarece nu știau dacă mai trăiesc până a doua zi. Aceste lucruri le comunicau prin Morse și le răspundeam: «Măine dimineață să stați în celulă la locul cutare și să vă amintiți păcatele!». Și după ce terminam așa-zisa Liturghie, le dădeam

dezlegare la toți. Însă cu o condiție: dacă întâlneau un preot, să se spovedească din nou. În caz că mureau rămânea valabilă dezlegarea pe care le-o dădusem eu și lucrul acesta se întâmpla foarte des.

Ne scoteau din celule pentru «conferințe». O dată au început să vorbească tot dintre ai noștri, pervertiți, în cadrul reeducărilor. Era o sală mare și eu m-am ridicat în mijloc și le-am spus: «Ce vorbiți voi, ce știți voi despre Evul Mediu. Evul Mediu a fost teocentrist – a pus pe Dumnezeu în frunte» – m-am repezit la ei – «pentru niște Papi nenorociți acuzați Biserica lui Hristos și virtuțile creștine!»

Altădată, într-o sală imensă... eram amestecați și un oarecare reeducat a început să vorbească, să-l atace pe Sfântul Împărat Constantin cel Mare și din toată lumea s-a ridicat un mititel (eu eram): «ce vorbești dumneata? Sfântul Împărat Constantin cel Mare care a ridicat Crucea - «in hoc signo vinces» (sub acest semn vei învinge) - și s-a stricat tot planul lor. Și sigur urma acum să mă omoare. Și asta-i minunea: că nu m-au omorât. Lumea nu știe că asta-i minune, zice că-i o întâmplare, că m-au uitat! În ce mă privește, m-au urmărit permanent ca să măucidă. Aveau ei un obicei de supliciu. O metodă diabolică. Te băgau la răcitor. Îmi era foarte greu să suport răcoarea aceea nemaipomenită. Dacă era încă unul era bine pentru că te mai lipeai unul de altul și te mai încălzeai. Sunt sigur că îngerii din ceruri erau geloși pe noi pentru că ei nu au această suferință dincolo de firea noastră. Răcitorul era o celulă frigoriferă, cu ciment peste tot, înaltă de 5 metri; nu aveai voie să stai jos; puteai să stai pe putina de necesități de la 10 seara la cinci dimineața. În rest, trebuia să ne mișcăm. Noi nu aveam putere nici să suflăm și ne sforțam să suflăm în mâini să ne încălzim. Ultima condamnare la răcitor a fost de șapte zile, dar m-au ținut numai cinci zile

pentru că mulți au murit. Eram mereu urmăriți pe vizetele lor, ca în caz că ai murit să te scoată de acolo.

Tot «tu» erai din punct de vedere concepțional. Tot «tu» erai conștient pentru ce ești acolo. Nici nu mai contau dușmanii tăi. Conta Adevărul la care slujeai «tu». Ei bine, vă spun... rațional, nu se poate spune bucuria aceasta. Bucuria Crucii. Foarte greu. Dar erai în contact direct cu o Veșnicie, care era reprezentată prin Iisus Hristos.

Ne facem datoria să spunem lucrul acesta. Eu nu mă pot prezenta ca un om care am suferit. Ce-am suferit? Mă pot eu măsura cu o smerenie adevărată? Rămâneți într-o smerenie potrivită cu existența. Cum nu știi când ești smerit, să fii mereu smerit!”.

Domnul Virgil Maxim mărturisea că, fiind într-una din închisorile comuniste, a nimerit în aceeași celulă cu părintele Arsenie. În celulă era întuneric complet, pe jos doar noroi, afară era iarnă și ger, iar ei erau îmbrăcați doar în cămăși. Pedepsa pe care cei doi o aveau de îndurat era de a sta în acel tartar mai multe zile, doar, doar își vor schimba atitudinea principială. Părintele Arsenie ajunsese acolo cu vreo câteva ore mai devreme. Virgil Maxim, după torturi, înfometare, bătăi, a stat cât a stat în picioare în acea «chilie» și obosit peste măsură și covârșit de durere, a hotărât să se culce pe jos, pentru a se odihni. Părintele Arsenie însă, a fost prompt: *”Nu te așeza, a zis, căci am încercat eu mai devreme. Și adormind m-am trezit tras de picioare, de un înger: «Scoală, Arsenie, dacă nu vrei să mori! Vremea ta nu a venit încă !».*

„Eu aveam un ideal și am spus: Războiul e un joc de inteligență, dar războiul e tot război. Și pentru ca să știi să cucerești în războiul tău, trebuie să știi să mori. Asta era rezistența ascunsă a sufletului meu și nu mă mai impresiona nimic... că m-a împuns odată cu baioneta în

coastă și că ăla a tremurat de frică lăsând arma jos și am luat-o eu: «Prostule, tatăl tău e și tatăl meu; mama ta e și mama mea. Ia-ți pușca, prostule!» Puteam să-l omor. E vorba să știi cum slujești și cui slujești și în orice fel de luptă trebuie să te aștepți la rănire sau la moarte.

Suferința nu este ușor de suportat dacă nu ești într-o relație cu Dumnezeu. N-aș putea să spun: «Dă-mi, Doamne, suferință!» dar îi mulțumesc din toată inima că m-a ajutat și m-a ținut treaz. Își scoteau dinții și îi aruncau pe jos că nu mai aveau calciu, eram schelete.

M-a impresionat foarte mult un biet vecin de celulă care uitase cum o cheamă pe soția lui. «Cum o fi chemând-o?». Și mă uitam și mă foloseam, și îmi dădeau lacrimile... Suferința, concepția de mântuire creștină este suferința. Vedeți dvs., Iisus Hristos a făcut dreptate mare. Să măsurăm un unghi drept de 90 de grade. Mai mult chiar A făcut: A vindecat, A înviat morții, iar unghiul s-a făcut de 180 de grade. Dar n-A mântuit lumea cu acestea. Dracul încă era tare, încă ispitea... și chiar pe Iisus îl ispitea. Deci nu ne-a salvat cu nici un chip marea dreptate pe care a făcut-o Iisus, doar ne-a învățat să-L prețuim foarte mult că este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu. Dar când S-a răstignit și s-au făcut trei sute șaiszeci de grade, atunci L-a ucis pe diavol. Iisus era pe cruce și se văita Satana care atunci s-a simțit înfrânt; Învierea a confirmat că El este Dumnezeu. Până atunci dracul își dădea seama că există o Putere ce-l gonea, intuia - dar încă era stăpân. Acum diavolul însă e ucis. Învierea Mântuitorului a confirmat Divinitatea, a confirmat valoarea operei Lui.

Concepția altor religii diferă față de creștinism prin aceea că vor să scape de suferință. În ortodoxie numai prin suferință scapi de suferință. Deci nu se poate salva lumea decât cu jertfă.

La Aiud m-a chemat un colonel :

- *Vorbiți-mi de existența lui Dumnezeu!* – spune colonelul.

- *Dumneavoastră, la vârsta aceasta, îmi puneți întrebare de școală primară? Ochii cu care vedem, inima care ne ține-n viață și care iubește sunt daruri omenești sau de la Dumnezeu? Acestea dovedesc existența lui Dumnezeu. Însăși faptul că suferim și trăim este un argument.*

Văzând că este înfrânt, a întrebat:

- *Care este ultimul tău cuvânt?*

- *Sunt gata să mor pentru ce vă spun!*

- *Luați-l de aici! Gata!*

În altă ocazie s-a întâmplat de mi-a căzut anchetator un ticălos de căpitan. Mă cunoscusem cu el înainte de a mă duce la mânăstire. Însă, fără să-și dea seama, s-a demascat. Eu însă am tăcut, pentru că mă omora dacă își dădea seama că a fost recunoscut. Înainte de a pleca eu la mânăstire, mă oprea zicându-mi: «dumneata să te duci la mânăstire!? Vezi de treabă, oricum ești un înger!?» În timpul anchetei mi-a tăiat barba.

Zic:

- *Ai să răspunzi și pentru asta în fața lui Dumnezeu!*

- *Lasă, că nu stă călugăria în barbă!*

- *N-ai vorbit dumneata – Duhul Sfânt a vorbit prin tine!*

Acum la anchetă printre altele, a zis: «erai ca un înger!» suficient pentru mine să-l recunosc. La sfârșit mi-a ordonat: «spune-mi un cuvânt de folos!». Eu, știind că are o soție credincioasă și o fetiță, am început să-i vorbesc: «într-o familie soțul era necredincios iar soția credincioasă. Fetița lor s-a îmbolnăvit. Atunci fetița l-a întrebat pe tatăl ei: în ce credință să mor, în a ta sau în a mamei? Tatăl i-a răspuns: mori în credința mamei tale, că a mea nu-ți dă nimic!» Erau niște oameni vânduți, oameni

în slujba răului. Aveau o leafă, erau stăpâni. Era unul care nu putea să iasă afară (necesități fiziologice), i se atrofiaseră mușchii la intestinul gros; foarte chinuitor. Când ne-au scos afară în cele 10 minute de care beneficiam lunar, bolnavul acesta s-a aruncat în sârme și l-au împușcat pe loc. Și l-au decorat pe cel care a tras cu arma. Cine? Crăciun, care era director general. Eu îi mulțumesc lui Dumnezeu din toată inima că mi-a dat cruce. Gândeam așa: «am fost cinstit în viața mea, dar nu-i destul; trebuie să te răstignești!» Și am spus de multe ori: «Să mori și să înviezi în fiecare zi! Dacă nu știi să mori, să n-ai nădejde de înviere!».

Mai întâi de toate, eu nu mă recunosc a face parte dintr-o grozavă generație. Mă gândesc sincer prin câte și câte am trecut și sunt foarte multe în care am fost depășit cu totul. Eu, dacă nu reușesc, că n-am reușit până acum să mă văd pe mine cel mai din urmă, sunt în primejdie cu mântuirea. Eu nu vorbesc acum pentru că sunt cum spuneți; vorbim pentru că avem aceeași sinceră intenție toți, deci o comuniune de vederi.

Este o primejdie mare pentru tot ce ai tu să spui că tu ești mai sus, mai bun și alții nu sunt!

Nu putem să nu avem drept exemplu suferințele Mântuitorului, extraordinare, raportat și la calitatea Persoanei, a Sfinților sau a mucenicilor, pentru că noi nu putem fi ca ei. Da, suferința are o valoare adevărat necuprinsă de mintea omenească. Și, bineînțeles, conștient că suferi pentru adevăr, pentru concepțiile tale verificat ca bune, creștine, este de un mare folos și de o mare bucurie sufletească. La Dumnezeu nu este lucru cu o măsură omenească, ci urmărește cu orice chip suspinarea inimii noastre, care face cu mult mai mult decât o nevoie obligatorie, sau de tipic. Depinde foarte mult de calitatea «suspinerii» acesteia.

Concepția de mântuire creștină tocmai asta este, suferința. Nu în sensul de a ne înhăma singuri la carul prigonitorilor și nu știu mai ce. Însă, dacă susținem adevărul, fără discuție că începi să suferi, apărându-l. Pentru că sunt o serie întreagă de inși, cum ne-a arătat istoria tuturor timpurilor, care știu să prigonească, știu să se afirme pe sine, jertfind fără milă pe alții.

Vedeți, omul trebuie să înțeleagă că învățătura primește uneori aspect de paradox pentru că învățătura întreagă creștină este în parabole și paradox. Tocmai pentru suferința asta. Aici trebuie să vezi biruința. Sunt foarte convins că poporul român va avea o misiune istorică. Neapărat biblică. Luat așa cu îngăduință, comparându-l cu toate popoarele, este cel mai adaptabil prin fire, prin moși și strămoși, biblic, în sensul că, poporul acesta, de la naștere a suferit și suferă încă din partea dușmanilor. Și el totuși se menține și-n plus a născut atâtea valori. Un Eminescu în literatură, Brâncuși în sculptură, Enescu, considerând că arta, poezia este o proorocie, la urma urmei. Nu trebuie neglijate aceste realități. Tocmai în această suferință stă renașterea viitoare.

Dar suferința asta, se întreabă omul obișnuit, se termină? Dar nu se pune întrebarea chiar așa, căci te-ar descuraja și te-ar putea birui. Pe mine, credința m-a ajutat să nu mă clatin duhovnicește, să nu mă tem de lanțuri și palmui. Dacă toate chinurile astea sunt acceptate fără cârtire, devii un Dumnezeu (după har), pur și simplu. Când ești în astfel de situații grele, ești ca un Dumnezeu înlănțuit. « Omule, de tine depinde tot ce-i în afară de tine! ». Și nedreptățile și sărăcia, și deznădejdea. Învață să ai mereu un zâmbet ascuns în inimă. Încearcă să descoperi în tine forța dominantă, să poți să cânti și să împrăștii în dar singura valoare care ar face să se poată cunoaște oamenii, omul și Dumnezeul din om-**armonia**.

Acolo unde nu-i Hristos, este o mândrie umilită. Cel mai mare urât posibil de care trebuie să scăpăm este mândria. «Să mă vorbească lumea de bine, să nu mă bârfească!». Nu contează asta. Totdeauna trebuie să ne gândim ce părere are Dumnezeu despre noi, nu lumea. Căci asta a tăiat zborul multor valori din România. Românii trebuie să înțeleagă că nu se poate fără cruce. Suferința-i un dar de la Dumnezeu... **«Te-am umilit, popor român, ca să te pot înălța!»**. Dar nici unui mucenic din alte neamuri nu i-a fost mai frumoasă cununa decât a mucenicilor noștri. Un Horia, care a înfruntat Împărați, care s-a luat la trântă cu Imperii, toți au ascuns în cojoacele lor mițoase o inimă de erou. Omul fuge de suferință ca un laș. Noi nu zicem să o cauți, dar dacă a picat peste tine, biruiește-o!

Valoarea desăvârșită a încununării suferinței este dacă ai fost și umilit. Mântuitorul a suportat nu numai durerea fizică ci și umiliința, care era la maxim, dezbrăcându-L, batjocorindu-L, Dumnezeu fiind, nevinovat fiind. Diferența între dramă și tragedie e că în dramă eroii biruiesc, iar în tragedie eroii sunt înfrânți. Noi nu avem tragedii. Avem numai drame. Eroii noștri au biruit, toți! Dovada este că Mântuitorul, Care este de-a dreapta Tatălui, a zis: «Mi S-a dat toată puterea în cer și pe pământ!». ¹⁷ Și a mai zis ceva, care ne privește direct: «Îndrăzniți! Eu am biruit lumea!». Cine a biruit? Satana? Cine a biruit? Cei care au lovit? Cei care L-au răstignit?

De aceea, suferința aduce foarte multă smerenie. Numai atât: să se facă pentru marele Adevăr. Pentru Hristos. Că noi cerem harul lui Dumnezeu. Fără harul lui Dumnezeu nu se poate nimic, pentru că zice Hristos: «Fără de Mine nu veți putea face nimic!». El e tulpina, noi suntem

¹⁷ Matei 28,18.

mlădițele. Nu pot, nici mlădița, nici mugurii, nici frunzele, fără viță.¹⁸ Și atunci, din momentul în care nu putem face nimic fără puterea lui Dumnezeu, cerem harurile Lui ca să putem face. Dar Dumnezeu nu dă harul ca la un milog. Îți dă ca să te ridici, să rupi din tine pentru alții, să-ți pui viața interioară la punct, să gândești frumos, să știi să suferi pentru Adevăr! Și chiar pentru fratele tău. Atunci harurile vin din abundență.

Orice moment istoric are motive să te înțeleptească. Toate veacurile au fost pline de ticăloși, dar ticăloșii din secolul acesta au umplut cerul de sfinți. Nu trebuie numaidecât să suferi, dar să-ți pui întrebarea: ce-i cu mine, ce rost am pe lumea aceasta? Cum spun și poeții păgâni: dacă trăim numai până la mormânt, nu suntem nimic. Dincolo de moarte, dacă reușești să depășești, să gândești: ce va fi? Aceasta este lecția care trebuie învățată cu orice chip. Și până acolo este smerenia, ca să vină harul lui Dumnezeu peste tine. Fără smerenie nu vine nici un fel de har. De multe ori te caută harul și nu te găsește, că nu ești smerit!”

După eliberarea din închisoare, în 1964, Părintele Arsenie a stat o perioadă la cunoscutul arhitect Mihai Urzică, autorul cărții de mare folos „*Minuni și false minuni*”, apoi a slujit doi ani ca preot(paroh) la parohia Filea de Jos și Filea de Sus din județul Cluj. Iată cum descrie Părintele Arsenie situația în care se afla atunci, într-una din scrisorile pe care le adresa fiilor săi duhovnicești:

„Eu am fost recunoscut de Culte ca paroh într-o comună din eparhia Clujului. S-a făcut multă discuție despre mine. Patriarhul a dorit să mă rețină prin București sau în jur, la vreo mănăstire, dar a fost cu neputință. Preot la parohie se poate mai ușor, măcar că eu, dorind din toată

¹⁸ Ioan 15,4.

inima să rămân în haină și să slujesc, am acceptat această stare de lucruri. Acum am altarul meu și fac Sf. Liturghie și port grija la o mie de suflete.

Am pacea și bucuria mea. Mă rog, învăț satul să se mântuiască și slujesc. Acum îmi creez momente și pun în valoare dragostea și relațiile mele cu fiii mei cei duhovnicești. Vă pomenesc cu mare dragoste, cu satisfacție și cu libertate la proscomidia sfântului altar.

Aici, am luat cu lumea lucrurile de la capăt. Au început să mă iubească și eu să-i cunosc pe ei. Am sosit aici în noaptea de Paști. Primul meu salut a fost: Hristos a înviat! De atunci și până acum am fost și sunt încă ocupat cu punerea la punct a casei unde locuiesc. Am luat în primire parohia cu gestiune cu tot.

Pe aici e desul de frig. A plouat aproape zi de zi. Poziția locurilor este frumoasă. Satul e înconjurat de dealuri și la 10-15 km se văd munții Apuseni cu vârfurile și chiar cu platourile pline de zăpadă. Sunt ulițele pline de noroi dacă plouă și eu mă simt foarte bine!”.

Patriarhul Iustinian a reușit până la urmă să-l rânduiască Stareț la Mănăstirea Cheia, în anul 1966, pentru o perioadă de șase ani. Și această ascultare se reflectă în corespondența părintelui Arsenie:

„Eu sunt mai departe la Cheia. Dacă se va întâmpla cumva să plec de pe aici, fără voia mea, în altă parte, am să-ți scriu, dar lucrul acesta nu se vede și nici nu vreau. Zic așa, fiindcă voia Domnului nu o știi!”.

Aici, le spunea Sfinția sa viețuitorilor din obște: *„Dacă ați fi simțit gheara diavolului pe spinarea voastră, n-ați mai fi amânat pocăința!”.*

Mihai Rădulescu a alcătuit un portret în urma unei vizite făcute la Mănăstirea Cheia, pe care-l redăm mai jos: *„Eram student când m-am așezat în satul Cheia pentru una din vacanțele de vară. Din prima după-amiază am dat fuga*

la mânăstirea locului, să-i cunosc viețuitorii. Starețul, Părintele Arsenie, mi se înfățișa ca o siluetă fără pereche, după cum nepereche îi era și duhul aprins de o dragoste pentru semeni rar întâlnită. De statură nu prea înaltă, cu mădularele firave și mărunte, pielea ce-i îmbrăca puțina carne lăsa să se străvadă prin ea mai dihai decât hârtia de calc. Unghiile, la fel de transparente, atât de subțiri îi acopereau vârfurile degetelor cât numai să schimbe roșul sângelui în trandafiriu. Ochii săi senini, luminoși sau scânteietori, după simțământul tălmăcit, îngăduiau și ei să i se urmărească launtru, acela de nepipăit, de nespus în cuvinte, îndulcit de mierea prea multului har, când zvâcnitor în înalt, când plutitor și niciodată înecat în malul unde ne împleticim noi ceștilalți.

Fața, umerii, pieptul, ba și pântecul, sub centura-i grea, cu însemnele lui Alfă și Omega pe catarama de metal, îi erau adiați de o barbă de neimitat de vreun peruchier de pe pământ. Lată cât cuprinde, lungă cum nu s-a mai văzut, ezita între alb, negru și cărunt; mereu o cutreiera boarea, o răsfire, o învolvura, o zvârlea către spate, o readucea înainte-i; tortul ei cânepiu avea un suflu propriu, o existență de sine, un mod de a petrece prin lume de o originalitate netulburată. Ea desena în văzduh întrebări îndreptate către neclintirea brazilor; ea șugua cu norii nestatornici; ea se înduioșa asupra firavelor ace verzi ale ierbii zdrobite; ea se mira de statornicia stâncilor. Lucrurile stăteau ca și când Părintele Arsenie ar fi viețuit dimpreună cu barba sa în același trup; dumneaei în dialog cu firea dimprejur; dumnealui adâncit în Rugăciunea inimii, pe când schimba vorbe cu cel din fața sa. Și niciodată nu puteai jura care îl stăpânea, întrecându-l în tăria voinței, pe celălalt, «Măria» sa barba sau smeritul ieromonah și de partea cui înclina mai plină de îndurare, de iertare și de înțelegere Iubirea Divină.

Cât despre darul preacuviosului Părinte Arsenie de a cuvânta, de a încălzi sufletele, de a-și împrumuta puțințica, însă atât de viguroasa lui energie aceuia cu care se confrunta, aceste puteri cu care era înzestrat îl distingeau între toți iubitorii Sfintei Fecioare, tocmind din înfocatul Său slujitor un cavaler neasemuit și nemaibănuțit în zilele noastre.

Ca orice însingurat pentru Domnul, ajuns la o anumită treaptă a îmbunătățirii de sine, și mai presus decât oricare, Starețul își reducea trăirile la esențe și le modela în simboluri deschise tuturor și grăitoare pentru toate urechile. Dacă sunt dator să îl caracterizez, tot la cele încredințate de către el însuși despre sine voi recurge:

- Nu arareori slujeam în lăcașul pustiu. Când treceam bine de începutul Sfintei Liturghii, intra cerșetorul orb care păzea zi de zi, pe dinafară, pragul de piatră al bisericii. Rămânea drept și țeapăn, la ușă. Iar eu ieșeam pe Ușile Împărătești. Se uita cu ochii săi fără vedere într-ai mei. Fiecare stăteam de strajă la câte o vamă – eu la aceea a Cerurilor, el la aceea a lumii. Eu îl priveam și îl vedeam. El mă privea și nu mă vedea. Adeseori îmi ziceam că, în schimb, vedea prin mine, mai departe, până-n sânul lui Avraam. Sau: «Am ajuns eu, păcătosul de Arsenie, un călugăr neștiut de nimeni, să-L pomenesc lui Dumnezeu pe Ștefan cel Mare, iar viața întru veșnicie a domnului fără prihană al Moldovei să atârne de rostirea rugăciunilor mele, ca oricât de mic și de netrebnic sunt, m-a înzestrat Dumnezeu cu darul Său și m-a uns preot peste vii și morți!»

Precum se înțelege lesne, Părintele Arsenie mi se părea un stâlp al Înaltului. Ei bine, anevoie de biruit, acest stâlp, după cum era, fără nici a se frânge, nici a se încovoia, a fost și el zvârlit în strânsoarea umedă a gherlelor. Aidoma lemnului de stejar ținut în apă, asemenea trunchiurilor prăbușite sub Lacul Roșu, de fiece dată –

deoarece în multe rânduri fusese arestat – a ieșit în fața valurilor tot mai întărit; se știe că lemnul piatră se face în undă.

Povestindu-mi el o dată despre «Rugul Aprins» și despre înălțătoarele convorbiri purtate între membrii acestui grup, mi-a spus că primejdia ateismului atoatestăpânitor i-a pus în fața unei dileme: care se cuvenea să fie hotărârea mănăstirilor în acele vremuri ticăloșite? Erau ele îndatorate să-și deschidă larg porțile către lume, ca aceasta să vină la tot ceasul să se adape cu învățătura cea dreaptă; sau dimpotrivă, monahii și monahiile urmau să se retragă îndărătul strașnicelor porți ghintuite și zăvorâte de câte șapte ori câte șapte, să-și caute mântuirea de inși, ca și a obștii? După îndelungate și aprigi sfătuiri de mâini duhovnicești, au ajuns a se încredința că deschiderea către lume era calea creștinească. Și au trăit-o ca atare și cu belșugul dragostei de frați.

Numai că Dumnezeu, pare-mi-se, le pregătea, lor anume, întâistătătorii cugetării ortodoxe române, un al treilea drum, de nepus în cumpănă și necunoscut atunci lor: să fie afundați în temnițe, ca Iona în pântecul chitului, unde îi așteaptă o altă lume – aceea a jelaniei și a scrâșnirii dinților. Iată de ce părintelui Sofian i se păruse atât de dulce veninul: îl condusesese de mână Dumnezeu însuși”.¹⁹

Părintele Arsenie a mai viețuit vremelnic în Mănăstirea Căldărușani, fiind Econom mare și casier; ca preot și duhovnic la Mănăstirea Dintr-un Lemn; slujitor la Mănăstirea Cernica pentru o perioadă de un an și jumătate. Iată o nouă mărturisire epistolară a Părintelui Arsenie:

¹⁹ Mihai Rădulescu, „Rugul Aprins-Duhovnicii Ortodoxiei!”, Editura Ramida, București, 1993

“Eu nu sunt lipsit de griji, dar mă simt bine. Sunt la Cernica. Mă iubesc toți și gândesc numai frumos despre viitorul meu. E slujbă multă, sunt doisprezece preoți care activează. Slujbă arhierească uneori. Lupt și am reușit destul de mult să-mi reiau calmul duhovnicesc și să pun piciorul sigur spre mântuirea mea și a celor care-mi cer cuminți să-i ajut să-și liniștească durerile!”.

Din 1976 slujește ca preot și duhovnic la Mănăstirea Techirghiol. Un creștin râvnitor care a devenit ulterior monah, purta cu drag un schimb de mesaje înregistrate pe bandă audio între Părintele Arsenie și Părinții din Sihăstria.²⁰ Redăm mai jos un mesaj al Părintelui Arsenie, din anul 1982, trimis părinților din Sihăstria:

„Părinte Paisie, Părinte Cleopa și toți dragii mei de la Sihăstria. Nevrednicia mea a făcut să lupt singur, păstrând în inimă duhul Sihăstriei de atunci. Locul acela în sihăstreasca Sihăstrie ajută mult și mai ales preacuvioșile voastre, Părintele Cleopa, Părintele Paisie, Părintele Ioil, Părintele Chiril, Părintele Macarie și Valerian și alții, dragi părinți ai mei de acolo.

Ați păstrat o cuviincioasă și îngerească unitate a duhului locului, al rânduielilor.

Ați folosit multă lume ca niște stâlpi cuvioși, statornici, înțelepți și cu inimile calde pentru toți.

Știu că duhul vă spune că eu sunt slab și rănit, dar și mă bucur foarte mult că mă cercetați și simt mângâierea ce mi-o dați și pe care am simțit-o totdeauna de când a binevoit pronia cerească să vă cunosc. Vă iubesc mult! Împrejurările fac să fiu departe și Bunul Dumnezeu și Măicuța Domnului știu și lacrimile mele străine și sărace pentru mântuirea mea cu ajutorul duhului vostru.

²⁰ Este vorba despre Monahul Paisie în prezent viețuitor la Mănăstirea Secu - Moldova

Nu pot să nu amintesc și de preaiubitul Ambrozie și Marcu ce se luptă așa cum îi place bunului Dumnezeu să fim pe lumea aceasta.

Vă sărut mâinile cu multă smerenie și iubire, eu fiul vostru slab, dar plin de nădejde, Arsenie! Amin!”

În 1986 Părintele Arsenie a avut un nou prilej de a transmite Părinților din Sihăstria cuvinte pline de căldură, ceea ce ne îndreptățește să amintim sintagma: „*Ortodoxia nu atâta convinge, cât seduce*”:

„Blagosloviți Precuvioase Părinte Cleopa, Precuvioase Părinte Paisie, Precuvioase Părinte Ioil și Valerian, cuvioși Părinți Ambrozie, Varsanufie, Macarie, precum și toți Părinții mănăstirii.

Cu frică de Dumnezeu și cu sincere și smerite gânduri vă cer blagoslovenie din inimă și rugăciuni la toți. Nu m-am înstrăinat sufletește absolut cu nimic de precuvioșiile voastre și de locul acela scump și sfânt, Sihăstria.

Sunt zi de zi cu inima la sfîrșitele voastre și aceasta este o mare mângâiere pentru mine. Bunul Dumnezeu, se vede, a rânduit ca eu să port pe alte meleaguri crucea și numele sfintei Sihăstrie. Știe Bunul Dumnezeu că, cu toată neputința mea, nu am făcut decât cinste sfintei noastre Sihăstrie, și, de asemenea, numelui precuvioșilor voastre, Părinte Cleopa, precum și la toți, chiar la toți părinții și viețuitorii acestei iubite mănăstiri.

Am fost pe unde am fost și singur am fost mereu. Nu m-am despărțit de nădejdea și puterea harului divin, și cu mare frică vă spun de aici, de bucuria ce vreau s-o am, având pe Preasfânta, Preascumpa, Preaputernica mijlocitoare, Maica Domnului, la care nu va nădăjdui nimeni în zadar.

Aici am intrat în al unsprezecelea an de când sunt aici. Valuri, valuri de credincioși vin la Techirghiol. Sunt obligat să-i primesc, să-i înțeleg, și la toți să le dau câte ceva și să plece cu nădejde.

Sunteți, Preacuvioase Părinte Cleopa și cu toți părinții, bucuria mea. Vă port cu drag și vă consider mereu puternici. Să nu mă lăsați din rugăciuni, precum și nevrednicia mea pe preacuvioșiile voastre.

Blagosloviți și mă iertați pe mine, Arsenie protosinghelul!”.

În luna aprilie 1996 a venit Părintele Paisie, Starețul mănăstirii Bârnova cu un grup de pelerini și au înregistrat, printre altele, un mesaj către Părintele Cleopa:

„Părinte Cleopa, Preacuvioase, nu mi-e ușor să mă adresez prin instrumentele astea misterioase de la distanțe de mii de km, dar trebuie să cred că sunt adevăruri care poartă cuvântul între noi.

«Hristos a înviat!» Și când am spus «Hristos a înviat!» parcă am auzit că mi-ați răspuns: «Adevărat a înviat!».

Nu suntem despărțiți. Eu am avut, să zic, soarta asta să fiu mereu departe, după cum rânduiește Dumnezeu cu rosturile noastre, dar inima mea, care-i adâncul ființei omenești, peste conștiință, peste suflet, peste o serie întreagă de regrete, inima mea e alături de Sfinția voastră și de Sihăstria noastră.

Dar iată că Dumnezeu ne rânduiește mântuirea așa cum vrea El. Am vrut sincer s-o iau la fugă spre acolo, dar toată viața mea mi-a fost frică de neblagoslovenie. Am preferat moartea și asta s-a întâmplat de multe ori – decât să fiu fără blagoslovenie. Aici este o Dobroge întreagă, vara o țară întreagă, pe mine, aici. O credincioasă de pe aici a plecat la Sihăstria și n-au avut de lucru – I s-a spus

pe acolo că eu vin la Sihăstria și femeia aceea a leșinat pe loc. Acum n-o să leșine toți, dar dacă numai unul leșină, ce mă fac eu în fața lui Dumnezeu!? Deci să ai curajul să nu fugi, să n-o iei la goană, să stai mai departe pe front, în foc. Eu aici am întâlnit, m-au vizitat și am primit cu plăcere și niciodată mulțumit că nu pot să mă vărs întru totul, a venit un grup de la Iași, care binevoiesc să întindă aparatele să trimit și eu un cuvânt la Sihăstria dragă, la Părintele Cleopa, preacuviosul meu părinte.

Dar ce poți să spui mai mult decât aceea ca fiecare clipă este un prilej să ne pregătim de moarte, să ne pregătim de Înviere. Eu zic, Părinte Cleopa, zic cu adevărat că sunt singurul care nu mă mântuiesc!

Am mare nădejde la bunul Dumnezeu, dar ce-aș putea să zic eu când am văzut că sunt atât de slab, că sunt atât de nepătruns în marile taine. Cu cât dau de ele mai mult, cu atât mă căiesc mai mult, cu cât te apropii de munte, cu atât îl vezi mai înalt. Dar am avut la un moment dat curajul să spun, lucru pe care l-am simțit, că dacă nu pot să sui muntele, am văzut că vine muntele la vale și asta m-a încurajat.

Despre faptele mele - «iadul Arsenie», despre harul lui Dumnezeu - «raiul Arsenie»!

Părinte, îmi pare nespus de rău de moartea Părintelui Ambrozie (Dogaru), fiul meu adus din pădure. Dar am mare liniște, că știu că e un om mântuit. A fost mereu omul blagosloveniei, unde l-am pus, unde l-ați pus, acolo a făcut desăvârșită ascultare. A fost la oi, l-am pus la oi, și după ce l-am scos, doi ani de zile nu ieșea mirosul de oaie de la el. Așa de credincios a fost. A asimilat toată bunătatea ascultării și tot mirosul oilor, care de fapt sunt personaje biblice.

Iubite Părinte Cleopa, plâns de mine neîntrerupt: important este pentru mine să știți, în poziția pe care o știți

(de trezvie) pe care o discutam prin pădure; sunt mereu cu Cleopa în inimă! Aproape că nici nu mă mai interesează vederea, întâlnirea noastră pe pământ. Mai mult mă interesează să rămânem acolo unde rămân sufletele celor care s-au iubit. Vă pomenesc, Părinte Cleopa, e singurul mare dar și mai mare dar ca acesta nu e, vă pomenesc permanent la Sfânta Proscomidie și la zeci și zeci de situații ce se creează și se pune în discuție numele Prea Cuvioșiei Voastre. Părinte Cleopa, ce credeți că v-aș cere? Să mă pomeniți și pe mine și să ne purtați grijă de rugăciunile care se fac nu numai de mine aici, ci și de fiicele mele de aici, căci este o mănăstire de călugărițe. Părinte Cleopa, vă pomenesc pentru că vă iubesc!

Blagosloviți și iertați."

Tot aici la Techirghiol în 1996 a venit pentru un scurt dialog, Părintele Teofil Păriianu, din care redăm o frântură mai jos:

„- Pr. Teofil: Aveți încredințarea că veți fi la bine în veșnicie?

- Pr. Arsenie: N-aș putea să spun așa ceva, precuvioase! Vă rog să credeți că zic și eu: «sunt singurul care nu mă mântuiesc!»

- Pr. Teofil: Credeți lucrul acesta?

- Pr. Arsenie: Da, dar sunt într-o mare nădejde!

- Pr. Teofil: Dacă sunteți în nădejde, atunci de ce vă exprimați astfel?

- Pr. Arsenie: **Gândul la iad și nădejdea la Dumnezeu!** Pentru că nu ne mântuiesc cu nici un chip faptele noastre fără harul lui Dumnezeu.

- Pr. Teofil: Bine, dar Dumnezeu nu poate să nu vrea!

- Pr. Arsenie: Da, dar nu pot să-i pun condiții!

- Pr. Teofil: Păi fără să-i punem condiții, Dumnezeu fiind iubire...

- Pr. Arsenie: Preacuvioase, pe undeva, ca să fiu sincer în fața unui duhovnic, spun: am să mă mântuiesc că am suferit...

- Pr. Teofil: Eu personal vă spun drept, am siguranța că mă duc la bine, dar nu pentru faptele mele!

- Pr. Arsenie: Eu nădăduiesc numai!

- Pr. Teofil: Bine, eu pot să spun că am siguranța că dacă nădăduiesc...

- Pr. Arsenie: Asta nu-i poziție ortodoxă!

- Pr. Teofil: Poate nu-s ortodox?

- Pr. Arsenie: Adevărul e că nu ne mântuiesc cu nici un chip numai faptele noastre fără mila lui Dumnezeu!

- Pr. Teofil: Știți ce am să-i spun eu lui Dumnezeu când am să mă duc în fața Lui: **Doamne Iisuse Hristoase Fiul Lui Dumnezeu miluiește-mă pe mine păcătosul! N-am să-i spun altceva!**

- Pr. Arsenie: Eu mi-am făcut o cruce la Mănăstirea Zamfira, că Părintele Gavril (Stoica) mi-e duhovnic și am scris așa pe Cruce: **Iisuse, Iisuse, Iisuse, Iartă-mă!**

- Pr. Teofil: Nu pot să-mi închipui că dacă trăiesc cu Dumnezeu în toată viața aceasta, să-mi zică vreodată: Nu te vreau!

- Pr. Arsenie: Ne iubește așa de mult și asta îmi dă nădejde!

- Pr. Teofil: Părinte, dacă contăm pe Mila lui Dumnezeu nu avem de ce să avem ezitări!

- Pr. Arsenie: Nu vreau să contăm doar pe Mila lui Dumnezeu fără să ținem cont și de viața și faptele noastre. Un proces mântuitor implică nu numai harul lui Dumnezeu, ci și faptele tale. Măcar să te găsească pe drum. Lupta e să fii pe drum, dar să fii sincer cu lupta!

- Pr. Teofil: Nu-mi fac probleme pentru că am încredere în bunătatea lui Dumnezeu!

- Pr. Arsenie: Îmi fac probleme, însă nădăjduiesc și eu!

- Pr. Teofil: Dumnezeu fiind Tatăl nostru, când spui asta e ceva extraordinar!

- Pr. Arsenie: Da, dar nu pot să spun că am siguranța mântuirii!

- Pr. Teofil: Dar de ce să nu puteți spune?

- Pr. Arsenie: Dacă la moarte îmi va îngădui Dumnezeu, aş spune lucrul acesta:

«Doamne, îți mulțumesc că mor călugăr!»

Dar am gândul că faptele mele mă duc în iad. Dacă vrea Dumnezeu să mă mântuiască, poate să o facă! Însă nu pot să știu sigur că mă iartă.

- Pr. Teofil: Dar eu sunt sigur că ne iartă!

- Pr. Arsenie: Și eu am nădejde la Dumnezeu! Chiar El l-a spus Sfântului Siluan: «Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui!». Lumea încă nu știe cât de mult ne iubește Dumnezeu, cât de „împătimit în Iubire”²¹ este Dumnezeu pentru noi!

- Pr. Teofil: Vedeți ce frumos spuneți!?

- Pr. Arsenie: Dar nu pot să spun că am siguranță, numai catolicii spun că au siguranța mântuirii. Pentru că nu ne mântuiesc faptele noastre fără harul lui Dumnezeu și acesta vine numai dacă este o adevărată smerenie. Pot eu să zic că sunt smerit?!?”.

Iar în încheiere, vom reda o frântură de dialog, consemnată și comentată de Pr. Ion Buga:

„Acum, că sunt aproape de sfârșit, sunt foarte bucuros să descopăr că sunt total neputincios; nu am nici o virtute!»

²¹ Vezi cartea: *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, Paul Evdokimov, Editura Anastasia.

Că suntem neputincioși, descoperim și noi și încă foarte ticăloși. Dar să spui, că ne-am și bucura de o asemenea descoperire....asta nu-i dat oricui. Lui însă, i-a dăruit Dumnezeu, ca și lui Pavel, bucuria și voinicia, mai ales «întru neputințele» lor, titanice. Dar la originalitatea lui absolută, nu trebuie să ne surprindă nimic. Eu am înțeles adânc marea lui revelație. Cred că este și va rămâne cea mai frumoasă și fericită minte românească din veacul acesta!”²²

²² Pr.Prof.Ion Buga,*Golgotă și Parusie*, Editura Sf.Gheorghe-Vechi, București

Partea a II-a
Direcții și nuanțe duhovnicești

„Deși nu există rețete pentru viața în Dumnezeu, există unele direcții, pe care trebuie să le avem în conștiința noastră, pentru ca să urmăm cu înțelegere calea noastră, ca să nu cădem victimă necunoștinței căilor de mântuire. Nu poate exista un program unic pentru toți, sau consecvența unei creșteri. Dar aceasta nu înseamnă că nu există nicăieri baze comune.” Arhim. Sofronie Saharov

Direcții și nuanțe duhovnicești

- Care este raportul între rugăciunea personală, intimă și rugăciunea Liturgică? Ne putem ruga singuri acasă, făcând abstracție de Sfânta Liturghie?

- *Părintele Arsenie*: Dumneavoastră faceți o confuzie, să știți... Rugăciunea Liturgică nu se poate compara cu nici o altă rugăciune. Sfânta Liturghie este Jertfa fără de sânge pe care o face Hristos.

Nu poate exprima mintea omenească valoarea și foloasele Sfintei Liturghii măcar în parte.

Domnul Iisus Dumnezeu este de față în Sfântul Altar. Și dacă ar fi cu putință să se vadă cerurile deschise, nu s-ar putea vedea nimic mai mult în cer de cum este în Sfântul Altar, la Sfânta Liturghie. Că: „*Tu ești Cel ce aduci, Cel ce te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți, Hristoase, Dumnezeul nostru!*” (Rugăciunea preotului în timpul cântării Heruvicului)

Iată o taină nepătrunsă de mintea omului: că Domnul Hristos împrumută preotului chipul, glasul și mișcarea; că repet, El este Cel ce săvârșește dând omului, prin hirotonie, mai presus de fire, bogăția harului preoției, săvârșindu-se astfel marile prefaceri ale pâinii și vinului în Trupul și Sângele Mântuitorului ca să-l avem văzut (prin credință) permanent cu noi, să ne împărtășim cu Trupul și Sângele Lui. „*Că cine nu va mânca Trupul Meu și nu va bea Sângele Meu, nu va avea viață întru el*”.²³

Iată deci folosul cel mai desăvârșit: că având în toata ființa ta pe Hristos Biruitorul, vei fi luminat și de

²³ Ioan 6,53.

temut pe tot drumul de mare răspundere, al mântuirii tale și al semenilor tăi.

La Sfânta Liturghie primești într-un fel deosebit harul lui Dumnezeu, tăria cea mare a creștinului, aprinzând lumina adevărului din om pentru viața și lupta împotriva puterilor întunericului.

Iată că viața noastră este cu adevărat condiționată numai de această mare Taină a Împărtășirii cu Trupul și Sângele Domnului.

Această Sfântă Liturghie, care se săvârșește într-un chip atât de nepătruns cu cinste, evlavie și binecuvântare, are rânduite rugăciuni și prefaceri adânci pentru salvarea de la pieire a lumii întregi, vizând direct pe cei pomeniți pentru sănătate, luminare, frumusețe și tărie nelimitată asupra duhurilor rele.

Este atât de necesar și de obligatoriu participarea la Sfânta Liturghie, mai mult decât ne sunt necesare lumina și aerul. **Dumnezeu ține pământul mai mult pentru Sfânta Liturghie ce se săvârșește pe el.** Liturghia este cea mai mare lucrare pe pământ și folosul dincolo de închipuire al întregii creații a lui Dumnezeu.

*

Iată, sunt preot de mai bine de jumătate de veac și nu pot nici astăzi să nu mă întreb ori de câte ori intru prin sfintele uși: *cine sunt eu ca să trec prin ușile împărătești?*

Preoția este o foarte mare lucrare la Dumnezeu, nespus de mare. Preotul ține locul lui Dumnezeu pe pământ; Dumnezeu a creat două lucruri extraordinare care nu mai pot fi depășite la o eventuală altă creație: **a creat o femeie distinsă care a născut pe Dumnezeu; și a creat preoția care-l coboară pe Dumnezeu din cer și-L naște pe Sfânta Masă.** Ce ziceți de lucrul acesta? Vă dați seama? Sfântul Agneț pe Sfânta Masă, atunci când facem

Sfânta Liturghie. Altarul e plin de îngeri, căci Hristos e acolo!

Spun chiar rugăciunile: „*Stăpâne Doamne, Dumnezeu nostru, Cel ce ai așezat în ceruri cetele și oștile îngerilor... fă ca, împreună cu intrarea noastră, să fie și intrarea sfinților îngeri, care slujesc împreună cu noi și împreună slăvesc bunătatea Ta.*” (Rugăciunea intrării cu Evanghelia)

M-a întrebat un student: „Bine, Părinte, dar preotul ce-i?” Răspunde Hristos: „Fără tine, preotule, nu pot să fac lucrurile acestea!” Preotul e în axa principală a Creației, a re-Creației, adică a nașterii lui Dumnezeu din pâine și din vin. Vă dați seama ce înseamnă pentru un popor că are Liturghie? Ce înseamnă pentru un popor că are Ortodoxie? Sunt foarte încrezător, dar nu se poate fără Cruce. Lumea va veni odată la o unitate de vederi și va vedea cât de necesară a fost suferința pe lume și mai ales la Poporul Român, urmărindu-l de la naștere... Ni se cere prezență în starea de jertfă și vom birui. Biruind tu, biruie tot neamul tău! Acesta este cuvântul care trebuie spus la tot românul, la tot creștinul.

*

Practic, partea cea mai grea a preoției este duhovnicia. Liturghia, care este cel mai mare lucru în cer și pe pământ, nu este așa de grea, pentru că ai cartea în față – le cer preoților să-și citească rugăciunile de la Liturghie inserate între ectenii, că acolo stă puterea Liturghiei. Dar duhovnicia care foarte puțin se învață și nu e numai vorba de învățat, e vorba de o dăruire interioară, de o râvnă a ta, preotule, pentru că, spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Puțini preoți se vor mântui, cei mai mulți se vor osândi pentru că măcar de vor scăpa de păcatele proprii, nu vor putea scăpa de păcatele celor pe care i-au luat în grijă spre îndreptare, spre salvare*”. Iar Sfântul Grigorie

Teologul zice: „Tot atâtea suflete ucidem, câte din vina noastră le lăsăm să se osândească”. Vă dați seama! Și unde asta? În scaunul de Spovedanie.

*

- În timpul Sfintei Liturghii este de folos să rostim „Doamne Iisuse...”?

- *Părintele Arsenie*: Dacă se ivesc situații de importanță minoră, da; însă să te obișnuiești să nu-ți ocupe un timp. Atenția să-ți fie îndreptată la cuvintele Sf. Liturghii, că orice cuvânt din Sfânta Liturghie este foarte important!

*

Am avut o discuție cu un părinte însemnat, un mare profesor, care nu recunoștea că „prunci înainte de vreme”, consemnați în rânduiala Proscomidiei, sunt copiii avortați. I-am demonstrat și a rămas convins.

Sufletul există din momentul zămislirii. O părere a unor Sfinți Părinți este că pruncul avortat „nu ar fi la bine pentru că nu este botezat, nici la rău pentru nevinovăție”. Nu ne amestecăm, noi îi pomenim la Proscomidie știți, pe „pruncii înainte de vreme”. Avortul este o mare crimă pentru că acest prunc mai întâi moare nebotezat.

*

- Un om a refuzat Sfânta Împărtășanie pe patul de moarte. Îl putem pomeni pentru a-l salva?

- *Părintele Arsenie*: Oamenii de acest tip sunt pierduți și nu-i putem ajuta. Spune Mântuitorul: „*Cei care nu vor crede se vor osândi*”.²⁴ Nu-i putem pomeni la Liturghie, nici la rugăciunile particulare. Biserica oprește să pomenim (la proscomidie) pe eretici, pe un ateu care a

²⁴ Marcu 16.16.

murit ateu; și pe un om care păcătuiește conștient: „*Păcătuiesc, nu mă interesează că mă judecă Dumnezeu*”, sau pe cei care nu-l recunosc pe Dumnezeu nici acum (ateii). Nici pe aceștia nu-i putem pomeni la Proscomidie.

Eu am avut un caz: o doamnă, care numai în plâns a stat, de a trebuit să stau să o liniștesc ca să mă înțeleagă ce vreau să spun, că spunea că nu crede bărbatul ei. L-am subliniat pe pomelnic că nu crede. Îl pomenim pe la acatiste la altare, ca pe turci (sau pe eretici) care sunt păgâni, că sunt ființe omenești, atâta numai. Dar la Proscomidie, nu. Dar pe creștinii care au murit în păcate, dar au recunoscut pe Dumnezeu, îi putem pomeni la Proscomidie.

*

Despre cei care se sinucid Biserica spune că nu avem voie ca preoți, care săvârșim Liturgia să-i pomenim. Eu am găsit o soluție așa, mai mult ca să ușurăm rana urmașilor. Viața este un drept fundamental, pe care numai Dumnezeu are voie să o ia. Cu cât respecti ce spune Biserica, cu atât dacă vrei, îl poți ajuta cu asta, căci tu ești un slujitor cinstit al Bisericii. Ce poate să facă degetul acesta care în întregime face parte din ființă, din acest microcosmos. Ce poate să facă el când mintea hotărăște altceva? Ce poate face el? Să se supună.

Am găsit metoda asta: să se scrie morții cei mai apropiați ai sinucisului fără - el, și să fie consemnat așa: „...*și cu tot neamul lui cel adormit*”, aici ar putea intra și el și atunci lăsăm să delibereze Dumnezeu. Spunea cineva că se pomenesc după ce trec șapte ani. Nu se pot pomeni nici după șapte ani, pentru că atunci s-ar sinucide toată lumea, dacă ar ști că după șapte ani ar merge la bine. Nu se pomenesc nici odinioară. Pentru că în materie de mântuire nu există timp, există Veșnicie.

*

- Uite, vă spun **trei lucruri** pe care să le respectați și să știți că sunteți oameni care pot nădăjdui mântuirea:

I. Să fiți bine mărturisiți!

Vedeți, dacă gândești că trebuie să fii bine spovedit, peste tot vei fi controlat și iată o conduită a vieții. Plecând de la un lucru despre care crezi că s-a terminat: „*Părinte, sărut mâna, am venit, am spus, acum plec! Nu, nu frate! Pe unde vei merge să te înregistrezi mereu!*”.

Deci, Spovedania nu se termină niciodată și va trebui să fii atent peste tot. Este o mare greșeală să nu fii înregistrat în tot ce faci. S-ar putea să repeți un lucru pentru că n-ai știut că l-ai făcut. Sau să te speli numai la o subsuoară, iar la cealaltă să nu te speli - nu te-ai înregistrat, nu ai fost atent. Tu trebuie să știi că ești. Chiar, vă rog, să notați păcatele când le-ați făcut, ca să nu le uitați. Să nu lăsați numai pe preot să vă întrebe. Pentru că în scaunul de Spovedanie este numai o singură persoană: cel care se mărturisește!

Vă dați seama că Spovedania este Taina care ne mântuiește. *Căci „ce veți dezlega voi, dezleg și Eu!”*.²⁵ Taina e făcută pe un temei în Sfânta Scriptură și păcatele mărturisite nu se mai au în vedere nici la Judecata de Apoi, nici la Vămile Văzduhului. Vezi, dumneata, scapi printr-o dezlegare ușoară, într-o discuție simplă de la om la om - dar este mărturisire (nu-i un dialog) în fața lui Dumnezeu prin mijlocirea preotului cu harul primit la hirotonie. Țasta este cel mai mare lucru cu care trebuie să ne prezentăm la Judecata de Apoi - dezlegarea de păcate.

²⁵ Ioan 20,22-23.

Deci Spovedania, dragii mei, este Taina care mântuiește! Nu Sfânta Împărtășanie! Ea desăvârșește. Sigur, dacă te spovedești, Dumnezeu te dezleagă prin duhovnic și la împărtășit. Dar să te dezlege întâi!

II. Să căutați să fiți pomeniți la Sfintele Liturghii

Mai întâi, se scot părticele la Proskomidie pentru sufletele pomenite, apoi, după ce s-a săvârșit Epicleza, se pun în Sfântul Sânge părticelele acelea și se spune așa de către preot: „*Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile sfinților Tăi*”. Și se pun toate de pe disc în potirul cu Sfântul Sânge. Deci, iată, tu cu intenția ta bună unde te-ai băgat - chiar în potir cu Mântuitorul.

Liturghia, dragii mei, cred că nici îngerii nu o pot explica. Că și ei sunt la dispoziția forțelor divine, și ei au un proces de despățimire, nu în sens omenesc, ci li se descoperă noi taine, înțelegând că Dumnezeu poruncește gânditor.

Și, dacă ar fi cu putință să se deschidă Cerurile și chiar tavanul Altarului, cum s-a mai zis, n-ai vedea în Cer mai multă lumină și mai multă așezare cum este în Sfântul Altar, în timpul Sfintei Liturghii – Dumnezeu ține pământul mai mult pentru Sfânta Liturghie ce se săvârșește pe el.

III. Să faceți milostenie, pomană!

O, dacă ați ști... Și Vlahuță spunea: „*Milă e toată Scriptura!*”.

Cel mai mare lucru posibil asta este. Pentru că atunci înseamnă că iubești. Domnule, dacă spune: „*Însutit veți primi!*”²⁶, nu te teme că sărăcești. Vrei să ai mai mult?

²⁶ Matei 19,29.

Dă din „ce ești tu” și la săraci! Dar ce, urmărim să ne îmbogățim? Mă doare inima de cel sărac. Nu te doare inima de el deloc? Poziția asta de inconștiență, de stăpân, asta este dezastrul societății. Firea pervertită te îndeamnă, bineînțeles, să ții cont numai de al tău și foarte greu te rupi și pentru celălalt. Și tocmai asta e porunca: să te rupi. Eu v-am spus uneori; dacă nu, vă spun acum: eram într-o situație, parcă era vis, dar tare parcă real, așa... Murisem și mă uitam, cum se spune, la moartea mea, căci sufletul nu moare. Mă uitam la mine în coșciug și când a ajuns coșciugul să intre în groapă, am zis: „*Ce bine este dacă lași ceva din tine afară, ceva care va mărturisi pentru tine și care te va apăra în adâncuri!*”. Acea te va ajuta și pe tine să trăiești veșnic. Milostenia este ceva din Dumnezeuul din tine!

Milostenia nu este numai să dai din traistă. Milostenie este că accepți pe un om să stea lângă tine, fără să îl alungi în gând. Ai un coleg care are un necaz, trebuie să știi să-i faci o mângâiere, să-i descrețești fruntea. La săraci poți să faci o rugăciune scurtă: „Doamne, miluiește-l!”, dacă nu poți să-i dai că ești în tramvai și el este pe trotuar. Întrebarea se pune: cum ne este inima noastră în legătură cu suferința din jur?

A milostivi pe unul, pe altul, aici se arată că tu ești Hristos. Apoi nici nu știi că acela pe care îl ajuți poate să fie Hristos. El întinde mâna să-ți dea Împărăția Cerului și tu nici nu observi.

Frații mei, țineți minte: „cerșetorii sunt personaje biblice!”. Ai trecut pe lângă mântuirea ta așa de ușor! Și mai grozav, l-ai disprețuit! Cerșetorii nu pier niciodată. Fac sobor la margine de drum și împart ce s-a căpătat și zic: „Asta-i de la cutare. Pomenește-L, Doamne, întru Împărăția Ta!” și are valoare. Să nu așteptați să-i întâlniți!

Căutați-i, pentru că găsimdu-i pe ei, te-ai găsit pe tine. Te-ai consemnat acolo, sus. Nu te poate uita Mântuitorul când faci o milostenie.

Obișnuieți-vă să nu trăiți numai voi, să trăiți în toți care sunt cu voi. *Să nu lăsați mâna întinsă nici când vă dă, nici când vă cere.*

*

Plan de foc

S-a întâmplat, când am făcut eu armata, să întrebe pe un grup de inși: ce se numește plan de foc? Eu eram în cap de linie, dar a luat-o de la „coadă” cu întrebările ofițerul. Noi stăteam ca stânca, drepti și eu mă gândeam cum e, și m-a ajutat Dumnezeu și am răspuns.

Și acum, eu, care mă găsesc mereu în luptă cu un vrăjmaș, am zis să aplic planul de foc din armată și în războiul duhovnicesc. Iată care este „planul de foc”:

1. Determinarea precisă a poziției tale

Ce poziție am eu: sunt căsătorit sau călugăr.

2. Identificarea precisă a inamicului

În războiul duhovnicesc inamicul este diavolul, că nu luptăm cu trupul și sângele, ci cu puterile înnaturicului.²⁷

3. Determinarea precisă a distanței

În armată este nevoie să se pună înălțătorul, să se precizeze distanța până la inamic – ca să nu tragi mai aproape sau mai departe de țintă. Care este păcatul de care trebuie să ne ferim mai întâi?

De păcatul care este mai aproape de tine, de acela să te ferești! Ce să duc eu grijă de curvie, dacă deocamdată nu mă bate la cap! Nici de lăcomie, că deocamdată nu mi-e

²⁷ Efeseni 6,12.

foame! De păcatul care-i mai aproape de tine, de acela să te ferești! Cineva o fi comandat unui mercenar să te omoare, dar tu nu te lupți cu acela care a comandat, lupți cu ăsta, care vrea să te omoare. Oprește-i mâna, ca să nu te lovească. Dacă-l birui pe ăsta, acela care a comandat cade de la sine. Pentru ca tu să câștigi cu orice chip momentul, să birui în momentul în care ești luptat. Cine nu trăiește momentul a pierdut; sigur, pași greșiți vin pentru viitor și nici trecutul nu repară cu nimic. Dacă trăiești prezentul, repara trecutul și cucerești viitorul. Dacă trăiesc astăzi bine, și mâine este harul lui Dumnezeu peste noi. Astăzi am trăit bine, mâine trăim iar bine. Deci problema unei zile este problema unui timp foarte îndelungat. Asta m-a făcut să spun: **orice clipă înseamnă un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune.**

4. Folosirea cât mai mult a armamentului din dotare pentru neutralizarea sau distrugerea inamicului

Rugăciunea, smerenia, răbdarea, postul, educația dragostei pentru cei din jur.

Iată, v-am spus care este planul de foc duhovnicesc și vă pun și eu o întrebare: **Cât de mult ați pus harul în mișcare pentru mântuirea voastră?**

Avem marele avantaj că suntem foarte iubiți de Dumnezeu, iubiți dincolo de închipuirea omenească și îngerească. Deci nu ne va lăsa.. Dar să ne găsească Dumnezeu în mișcare. Să ne găsească pe poziție; ne ajută, ne ține de mână să ajungem la „Ierusalim”. Dacă nu ești pe șoseaua care duce la Ierusalim, nu te mai ține de mână, că ești pe un drum lăturalnic. Dacă ești în mișcare, Dumnezeu te ajută. Pentru că nu *a zice*, ci *a mișca* înseamnă a ajunge! Deci nu doar să zici că vrei să faci cutare lucru, ci să miști să-l faci și atunci te ajută harul: când ai început să pășești! Te-ai oprit, s-a oprit și harul.

„Dai voință, iei putere!”. Dar dacă dai voință la fiecare pas, viața ta e o curgere continuă pentru că e o curgere continuă de har.

Să vă spun începutul vieții Sfântului Macarie Romanul (prăznuit în ziua de 23 Octombrie), care oglindește, concretizează foarte bine cuvântul acesta: „*Dai voință, iei putere!*”.

Sfântul Macarie, când era tinerel, a hotărât să nu se căsătorească. Și a trăit în educația asta până s-a maturizat. Părinții lui însă au vrut să-l căsătorească și i-au găsit o fată potrivită... El se întreba: „Ce fac eu cu hotărârea mea?”. În sfârșit, a venit vremea nunții... S-a făcea nunta... l-au îmbrăcat mire... El se frământa puternic: „mai este puțin și trebuie să mă retrag cu mireasa”. Starea lui, care era vizibilă, era motivată de invitați: „emoțiile nunții-este și el afectat de eveniment!”. Dar se apropia timpul să se retragă cu mireasa. Și atunci el a ieșit afară și: „Fugi!; Unde? Spre poartă!”. Cine erau dușmanii lui? „Casnicii lui!” - cum zice Scriptura.²⁸ Chiar mireasa aceasta era cel dintâi dușman al lui. Când a ajuns în drum, a întâlnit un bătrân care mergea cu desaga cu toiag la spate. El, când a văzut un om străin de cei care deveniseră dușmanii lui, l-a întrebat: „Unde te duci, bătrânule?” „Mă duc în pustie!” „A, în pustie! Ia-mă și pe mine!” „Bagă de seamă, eu te iau, dar să știi că pustia este grea!”. Și s-au dus în pustie și a trăit trei ani în ascultare față de bătrân. După trei ani, bătrânul s-a ridicat la cer – era arhanghelul Rafail. Așa mișcare, așa har. Se putea frământa la nuntă, dar nu era nici un fel de har. Când a mișcat, a venit harul.

Eu chiar am întrebat odată pe o maică: „Cât de mult ați pus harul în mișcare pentru mântuirea voastră?” Harul este natură divină – „*energie necreată*”, spune Sf. Grigorie

²⁸ Matei 10.36.

Palama. Rugându-ne intens, voind și mișcând mereu, harul nu va lipsi de la noi și iată unde este taina de început și de totdeauna a biruinței noastre.

*

Dumnezeu ne ajută, ne dă direcții, ne iartă, dar pe picioarele noastre. „Dai voință, iei putere!” – cuvântul acesta sintetizează procesul de mântuire al lumii întregi. Harul lui Dumnezeu ne mântuiește pentru că noi îl cerem și ne smerim. Fără smerenie nu vine nici un fel de har. De multe ori te cauă harul și nu te găsește pentru că nu ești smerit.

*

Important pentru fiecare dintre noi este să fim cum trebuie noi, acolo unde trăim, izolați, neștiuți, fie pustie, fie altar, fie chilie, fie familie. Să trăim cum trebuie. Vrei să ajuți pe frații tăi? Trăiește tu o viață așa cum trebuie. Uite, mi s-a întâmplat aici, o fetiță de 14 ani cu mama ei și cu taică-său, epileptică. I-am citit, mi-am dat seama când citeam că o s-o ia criza iar; a luat-o într-adevăr...

Știți ce-am zis în sinea mea: „*Doamne, iartă-mă pe mine, păcătosul! Doamne, iartă-mă pe mine, păcătosul!*”, asta mi-a fost rugăciunea ca s-o ajut. Și vreau să vă spun că trebuie să suferi și tu cu cel care suferă.

Problema duhovnicească se aseamănă foarte mult cu misiunea unui medic, pentru că și acesta merge pe o psihologie dincolo de cuvinte. Știți dumneavoastră câtă nevoie are omul bolnav să fie întărit? Pentru că foarte mult depinde de el vindecarea, nu numai de alții. Ce să-ți faci doctorii, dacă tu nu crezi deloc? Și nu numai un simplu doctor, ci și Stăpânul nostru, Dumnezeu. Nu poate să te mântuiască, să te tămăduiască, domnule, fără participarea ta. Deci, tragedia întregii lumi trebuie plânsă ca propriile noastre păcate. Asta e: să trăim și pentru alții.

*

Să vă explic ce este rugăciunea? Este un contact personal, pornit din inimă, din conștiința noastră creștină, cu Dumnezeu. Normal că sunt rugăciuni de tipic, dar sunt și rugăciuni personale.

Chiar dacă serviciul, ocupațiile, timpul nu permit rugăciuni de tipic, chiar dacă nu apuci să le faci, nu-i atât de grav, dar cu o condiție: să ai o stare de prezență continuă a lui Dumnezeu în conștiința ta. Dacă tu te duci cu inima deschisă la treburile tale gospodărești, pe care tot pentru Dumnezeu le faci, cine te oprește să ai în gând: „Doamne miluiește!” să poți să intri iar în casă cu sentimentul acesta de om al lui Dumnezeu? Asta este important, gândul la Dumnezeu, conștientizarea prezenței Lui – asta este o rugăciune la îndemâna fiecăruia, indiferent cât de ocupat ar fi. Oricine poate și trebuie să se roage, spunând: **„Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”**.

*

M-a întrebat o creștină de câte ori să zică rugăciunea, după ce un alt părinte îi recomandase să o spună de 1000 de ori. I-am răspuns: „Să zici o dată și să nu mai termini!”. Iar cuiva care m-a întrebat: „Câte metanii să fac în douăzecișipatru de ore?”. I-am răspuns: „Ai libertatea să faci câte poți! Dar să faci.”

*

Gândul omului trebuie să fie mereu la Dumnezeu. Chiar nu ne gândim că Dumnezeu ne va cere socoteală pentru tot ce ne-a dat? Frumusețe, înțelepciune, putere - de multe ori dincolo de cea a îngerilor, dacă ținem cont că lumina îngerilor este mai difuză decât „Chipul și asemănarea” care-l îmbracă pe om - toate aceste bogății nemaipomenite Dumnezeu le-a revărsat peste om și chiar

dacă ești păcătos, Chipul rămâne în tine. Privind aceste frumuseți, aceste împodobiri, acest Chip, nu putem să nu ne gândim la El. Tocmai acest gând – așa cum izvorăște el – este o rugăciune.

Este foarte important și trebuie actualizat că „Fără Dumnezeu nu se poate face nimic!”. Dacă „firul de păr nu se mișcă fără voia Lui”²⁹, darămite, lumea întreagă? De aceea e o mare greșală să nu ne gândim la Dumnezeu. Cum să ne gândim? Într-o formă cât mai directă: „Doamne, iartă-mă!”, „Doamne, ajută-mă!”. Tot așa cum te gândești, de exemplu, la soția ta iubită, te gândești sau mai bine zis, ți-e gândul, inima tot timpul la ea, la iubirea ei. Ca la o icoană pe care o porți în suflet, gândindu-te la ea într-o formă simplă. În acest fel ții mereu legătura cu cel iubit. Deci același lucru este și rugăciunea: un contact permanent al inimii tale cu inima lui Dumnezeu.

Uite, vă schițez un caz: s-au căsătorit Nicu și Ioana. După nuntă, cum era obiceiul, fata a trecut la bucătărie și Nicu a plecat la lucru. Fata, din stângăcie, a afumat mâncarea. Și a început să se frământa: „Ce-o să zică Nicu când o veni? Nici atâta n-ai învățat la mamă-ta?”, se frământa ea la măsura obligațiilor pe care le avea, însă nu era liberă. (Grija că n-am făcut cutare sau cutare nu e bună; grija trebuie să fie asta: **să fii prezent!**). Și a venit Nicu: „Dragă Nicule, am afumat mâncarea!”, „Lasă, dragă, nu mă interesează; dar de ce nu te-ai gândit la mine toată ziua? Asta mă interesează pe mine!”. Asta o să ne întrebe și Dumnezeu: „*De ce nu v-ați gândit la Mine toată viața voastră? Eu sunt Cel Ce sunt, Eu v-am dat viața, frumusețea, putința de-a vedea culorile, combinația culorilor, v-am dat posibilitatea să le combinați chiar voi, să creați voi frumuseți. Eu sunt*

²⁹ Luca 21,18.

Autorul tuturor acestor lucruri. De ce la alte lucruri, stele de târg, ați dat atenție și Mie nu?”. Este vorba de a-L face simțit pe Dumnezeu, pe Maica Domnului și pe oricare sfânt cu inima ta, cât mai continuu. Aceasta ar ține luminița sufletului tău aprinsă și va fi mai greu ca acel suflet să fie atacat. Trebuie știut că mult se teme diavolul de omul treaz, cât mai treaz. Rugăciunea este un mijloc neapărat folositor, dar trezvia este un scop atins.

Dar și aici, în primul rând, trebuie evitate acele aparențe care te păcălesc pe tine însuți crezând că faci bine ceea ce faci. Sfinții spun că odată, a venit diavolul la ușa unui călugăr. Împingea diavolul să intre, împingea și călugărul dinăuntru, să nu-l lase și se ruga în timpul asta: „Doamne Iisuse, ajută-mă, miluiește-mă!”. Dar dracul împingea și mai tare și tot mai tare, și era mai-mai să-l biruie, când, de teamă, a strigat călugărul cât a putut de tare: „Doamne, iartă-mă și ajută-mă!” și imediat a dispărut diavolul și lângă el a apărut Mântuitorul. „De ce n-ai venit până acum?”, l-a întrebat călugărul.

„Am venit când M-ai chemat cu adevărat!”. Deci, rugăciunea și gândul la Dumnezeu, dacă nu pleacă din inimă, sunt spoială. Câți dintre noi nu pățim, asemenea călugărului, la ușa sufletului nostru? Aparent ne rugăm, ne împotrivim păcatului, dar numai când suntem copleșiți, în momente de mare cumpănă ne gândim cu adevărat la Dumnezeu. Melcul merge încet, dar merge cu casă cu tot, așa și noi să plecăm cu totul spre Dumnezeu.

*

Dar eu sunt foarte sigur – și mă gândesc aici mai ales la români, la creștinii noștri români – că, atunci când aud bătaia clopotelor care „cheamă viii, plânge morții și împrăștie viforele (vivos voco, mortuos plango, fulgura frango)”, chiar dacă nu este un trăitor ales al legilor bisericești, se închină totuși, instinctiv, fiindcă simte că

acest sunet este o chemare sufletească. Acest moment de tresărire este foarte important. Această tresărire cu finețea unui suspin aș încerca să o recomand. **Orice clipă înseamnă un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune.** Această clipă ne interesează de fapt: *clipa ce vădește starea ascunsă a fiecăruia.* Tocmai de aceea este importantă clipa, de care vorbeam, când omul are, în sinea lui, o tresărire. Trist este dacă nu există tocmai această tresărire.

*

A, este un moment de vid, care nu caracterizează numaidecât. Este numai o întâmplare, dar el își revine, pentru că, practic, este supravegheat de Dumnezeu, are înger păzitor. Omul e făcut de Dumnezeu singur, numai pentru Dumnezeu și nu putea să nu-l înzestreze cu ceva cu care să țină legătura cu Dumnezeu, adică cu rugăciunea. În închisoare, în pădure, rugăciunea se adâncește. Oricine este înțepat vrea să scoată ghimpele. Ghimpele nu iese și „Instrumentul” sau „Meșterul” care poate să scoată ghimpele este Dumnezeu și la El apelăm.

*

Dumnezeu nu l-a lăsat neîmbogățit pe om – are multe forțe în el ca să-l tragă spre cer. Asta nu înseamnă că desființăm iadul, că mulți se duc în iad pentru o nepăsare nejustificată. Păcatul este crunt, este extraordinar de grav. Cum adică, nu ai avut atâta putință, suflete, să te închini, să te rogi? Pentru ce nu te-ai rugat? Pentru ce te rogi superficial? De ce uiți să te rogi? Burtica nu o uiți că e flămânda? Cui cerem noi? Cerem la un director de instituție?

*

Mare dușman, nesuferit dușman este nepăsarea, delăsarea. Cine spune aceasta? Cei de sus, cei mântuiți, care au mișcat puțin în bine să nu rămână nici reci, nici căldicei. Nu simți nevoia să ții și tu legătura cu Cel care te-a creat? Stai ca o scândură pe care o bat ploile și putrezește. Nu ești în stare să intri în construcția întregii tale vieți, cum ar face o scândură dacă e prelucrată? Rugăciunea este viața noastră. Dușmanul este lipsa de credință în Dumnezeu, lipsa educației de a te controla – ce-i cu tine pe lumea aceasta? Cum zic și poeții: *„Dacă suntem născuți numai până la moarte, atunci de ce mai suntem născuți?”* Urmează viața de dincolo de moarte. *Între timp și Veșnicie este numai un pas - dar teribil.*

*

După ce își face pravila, omul se consideră achitat de obligația rugăciunii și se retrage fără nimic, amăgindu-se. Rugăciunea de tipic o termină într-o oră. Nu trebuie renunțat la ea. A citi un paraclis sau un acatist e foarte bine. Dar ceea ce, de fapt, trebuie adus la cunoștință, căci lucrul acesta e mai puțin discutat, este prezența continuă a inimii. Chiar o serie întreagă de inși îmi spun la spovedit că nu și-au făcut canonul. Atunci nu prea sunt de părere pentru canoane dintr-astea care se fac repede, ca să se scape de ele, sau se fac rațional, fără simțire, sau nu se fac deloc. Suspinarea, însă, nu îți ia timp. E la îndemână și angajează toată ființa ta: „Of, Doamne!”, și ai făcut mai mult decât acela care a zis de 15 ori „Tatăl nostru”, că-l știa pe de rost și l-a zis repede. Sau faci o sută de metanii: trrr-trrr-trrr; și chiar de le-ai face cum trebuie; dar ce faci după ce le faci? Avem nevoie de o prezență continuă a inimii, de această stare continuă de dragoste. Se spune:

„Mult a iubit, mult i se iartă!”³⁰ Atunci când iubești, inima ta e prezentă, se trezește. Pravila nu este bine să o facem numai din obligație, pentru că devenim cazoni. Să o facem dintr-o dragoste cu orice chip și atât cât putem. Pentru că Dumnezeu nu ne ține pentru că suntem noi vrednici. Ne ține pentru că este foarte milostiv și de aici vine și toată mila noastră față de alții.

*

Trebuie mers pe calea Domnului, drept, adică a unei liniști sufletești fără de aglomerări sau încurcături tipicale, unde de multe ori se pierde forța, dulceața și evlavia lucrării, a trăirii.

*

Nu te poate obliga nimeni să duci o viață de mare ascet, care după unii este o nebunie, ea fiind, de fapt, o sfântă nebunie; dar ai putea spune de la câte lucruri bune, în preocuparea de azi, ca o ființă aleasă, cu nume mare și frumos, te-ai lipsit, ținând cont de subțietatea sufletului în rugăciuni, meditații, dăruiri și altele multe, pentru armonia cu toți unde trăiești? Deci, ori abdică de la plăcerile păcătoase și vei câștiga viața de veci, pe care să ne-o adăugăm în fiecare zi, ori trăiești îngreuiat, fapt care te duce la nesimțire, spre o moarte veșnică. Alege, iubite frate!

*

Nu socotești oare o fericire să știi să vorbești cu Dumnezeu în rugăciune? Să-ți placă să-L iubești și să fii potolit și liniștit în fața multor pasiuni care te nelinișteau și să fi evitat multe păcate și încurcături de conștiință? Dumnezeu ne iubește și ne cere în schimb voința noastră. Noi suntem departe de a avea atâta iubire cât ne trebuie să

³⁰ Luca 7,47.

putem spune că-L putem iubi pe Dumnezeu și totuși, mizerabili ce suntem, noi risipim iubirea și o vărsăm fără rost în lucruri deșarte și ușuratică ca și când am avea de prisos.

*

Puneți la inimă ce vă învăț: cum v-ați deșteptat dimineața, nu mai amânați o clipă, zicând: „Să mă mai încălzesc olecuță!”, căci vă păcăliți, fraților, ci dintr-o dată și repede, cu inima arzătoare de drag, ziceți: „**Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!**” Pentru că ceea ce ați apucat să măcinați în coș, la moara gândurilor, mai întâi, la deșteptare, aceea veți măcina toată ziua.

*

Unii pierd din calitatea rugăciunii, altora care s-au rugat cu smerită inimă, le-a venit un fel de mângâiere și de aceea, cu părere de bine, se roagă numai să le vină mângâieri, dar este o simplă amăgire, un fel de a ne târgui și astfel de mângâieri pot veni și de la diavoli, că simți falsa satisfacție a amăgirii. Diavolii sunt bucuroși să te țină în starea aceasta de falsă liniștire, ca tu să rămâi insensibil față de adevărata mângâiere a unei rugăciuni rupte fără interes și fără oprire. Nu trebuie să încetăm a ne ruga măcar cu mintea. Momente de vid sau de urcuș sau coborâș se constată și-n lumea sfinților, pentru smerenia lor. Dumnezeu cumpănește darurile cu fiecare, pentru un echilibru duhovnicesc.

*

Ești sporit în rugăciune, **când simți nevoia să te rogi, așa cum simți nevoia de aer și de apă.**

*

Bunăoară, știi că Psaltirea este foarte bună și te apuci să o citești din scoarță în scoarță. Lipsă de dreaptă socoteală! S-a constatat că diavolului nu-i prea place cititul la Psaltire. Eu recomand o catismă la 24 de ore. Două catisme dacă-i mai avansat. Trei catisme, dacă-i prea avansat. Te bagi singur la adânc și dai o bătalie...Poți să birui, dar să știi să înoți, să știi să birui. Pe mine nu mă interesează, dragul meu, că ai citit multe acatiste, paraclise, în genunchi. Să aveți prezența inimii la Dumnezeu, nu doar să ziceți; că la urma urmei, o rugăciune adâncă înseamnă o tăcere adâncă.

Nu: „am zis multe!”. Știi ce faci după ce zici multe: „Doamne, am zis de...am depășit pe mulți!” Totuși, în cazul în care ești într-o ascultare să citești Psaltirea (se mai citește, de exemplu, la Sihăstria); atunci poți citi fără oprire cât durează timpul ascultării.

*

Mi-a spus cineva că n-a avut timp să citească rugăciunile de dimineață, dar le-a citit seara, numai să fie făcute...Nu e bine deloc. Mergi pe drum, n-ai avut timp, n-ai dormit bine, ai avut copii, în sfârșit, trebuia să zici: „Doamne, Iisuse...”, într-un fel să fii prezent cu mintea la Dumnezeu.

*

Dacă pomenim pe cineva, este, poate, departe de tine, nu are cum să știe că tu îl pomenesti. Tu chiar ești în comuniune cu cel pe care l-ai pomenit. Dumnezeu, pentru rugăciunea ta, îl ajută pe el, și tu, conștient, vrei să fii un împlinitor al poruncilor date de Dumnezeu: **te numești un mântuitor cândva și undeva**. Tu pomenindu-l pe el, îl ajută Dumnezeu. Dumnezeu ți-a auzit rugăciunea.

Chiar Traian, care a fost păgân, a avut o fiică, Drosida, care a ajuns Sfânta Muceniță Drosida. S-a botezat

singură, drăgălașa. Împăratului Traian i se dusesse vestea și a rămas vorba: „Bun ca Traian!”. Era un suflet bun, drept, nu i se cerea mai mult decât să fie drept. Sfântul Grigorie Dialogul, văzând atâtea lucruri făcute de Traian și că având un nume așa de binecuvântat, s-a rugat lui Dumnezeu pentru el ca să-l ierte. Sfântul Grigorie a trăit în jurul anului 500, de când avem Sfânta Liturghie a Sfântului Grigorie Dialogul. Și s-a rugat lui Dumnezeu să-l ierte pe Traian. Deci a intrat într-un dialog cu Cerul și a auzit un glas: „Dumnezeu ți-a auzit rugăciunea, dar să nu te mai rogi pentru păgâni!”. Sfântul Grigorie a intrat într-un dialog cu Cel ce mântuiește și i-a dat puțința lui Traian să fie și el în Împărăția Cerurilor.

Sfânta Tecla, de care ați auzit, ucenica Sfântului Apostol Pavel, a fost prima muceniță a lui Hristos. A fost o femeie peste măsură de frumoasă și o poșteau guvernatorii și o trimiteau din cetate în cetate să se lepede de Hristos. Într-o noapte a găzduit la o femeie căreia îi murise fata. Fata se arată mamei sale în vis și îi spune: „Mamă, eu am murit nebotezată și am ajuns în iad. Roag-o tu pe Tecla, că ține mult Hristos la ea, să se roage Lui ca să mă ierte!”

Sfânta Tecla acceptă rugămintea și se roagă Mântuitorului Hristos: „Iart-o, Doamne, că uite, eu sunt chinuită și mama ei poartă grijă de mine!” În noaptea următoare îi apare din nou în vis maicii sale zicându-i: „Mamă, sunt fericită! Cu rugăciunile Sfintei Tecla m-am mântuit!” Aceste două persoane pomenite mai sus reprezintă două cazuri pe care le cunoaștem noi că s-au mântuit fără botez.

Tu, dacă pomești pe cineva, trăiești cu toată lumea, cu frații tăi de credință. Și sunt obligați față de cel care îi ajută la mântuire într-o formă anonimă – dar știe Dumnezeu. Mai departe, după rugăciune, ține relația cu

omul. Aruncă-i un zâmbet, ca să vadă că nu îi ești dușman. Nu un rânjel. Aruncă-i un zâmbet dacă te provoacă. Soluția este să-i zâmbesc, să-l pomenesc și să nu-l urăsc - așa cum este. Eu îmi doresc foarte mult să-mi păstrez această sfântă libertate, această curățire a inimii, că Hristos nu vine în inima ta dacă este un dușman acolo. Nu vă mai preocupați cu: „Uite, eu i-am zâmbit și el mi-a rânjit!”

Dacă ești pe linia adevărului poți să fii foarte sigur: „Doamne, eu sunt de vină că e fratele meu neastâmpărat”.

*

Cine este acela care n-are nimic de cerut Domnului Iisus Hristos și Maicii Domnului? Să aveți liniște mare în adâncul sufletelor voastre și să aveți deplină încredere în scumpa Maica Domnului care vă urmărește cu inimă de mamă cu adevărat. *Rugați-vă cu încredere la ea, dar să nu încetați a fi cu focul aprins în voi pentru Fiul ei.* Se spune că Maica Domnului este supărată pe toți aceia care nu-i cer niciodată nimic. Ea este o Nouă Lume și cât poate Dumnezeu cu puterea, poate și Maica Domnului cu rugăciunea. Spre a ne schimba viața ne trebuie numai o voință tare și o încredere mare în mila Maicii Domnului și Atotputernicului ei ajutor. O fiică îmbunătățită a zis Maicii Domnului: „*Maica Domnului, arată-te a-mi fi mamă!*” Și Maica Domnului i-a răspuns: „*Arată-te a-mi fi fiică!*”

*

Rugăciunea lui Iisus este recomandată dar trebuie precizate anumite aspecte. Mai întâi trebuie să zici. Lasă la o parte tehnica. Al doilea lucru important este să păstrezi taina. Nu faceți ca găina: a făcut și ea un ou și se aude în toată curtea. Mai departe rămâne să se surprindă fiecare pe sine dacă poate să o zică cu mintea în inimă. Au încercat Sfinții Părinți și au reușit. Pe mine mă interesează la vârsta mea și la vârsta tuturor, adică mai mică – să zică

rugăciunea cu mintea. Dar e o mare greșeală să o zici cu agitație; cu foarte mult calm trebuie rostită. Dacă la un moment dat ai uitat, nu intra în panică; tot cu calm reîncepi să rostești mai departe. Dumnezeu este permanent iubitor, la El nu există poziții: supărat-nesupărat. Ca o mamă care își vede copilul că învață să meargă, deși se înclină într-o parte, totuși e bucuroasă. Și noi, copii fiind, Dumnezeu ne înțelege în unele absențe. Dar nu înseamnă o absență spre păcat, ci că te-au furat alte probleme din viața de toate zilele. S-au scris pe tema asta, a rugăciunii lui Iisus, tratate întregi. Concluzia este ca să zici în felul tău. Există o înzestrare aparte de la Dumnezeu, pentru fiecare dintre noi, de a spori în rugăciune.

Mai întâi, dracul nu-ți cunoaște gândurile și tu nu ești avantajat dacă difuzezi că te rogi. Dar să zicem că dracul cu „iscusița” și experiențele lui te prinde – nu ții cont deloc. Nu-i convine ca tu să ai o legătură cu Dumnezeu, îți dă de lucru permanent. De aceea, este recomandat să ai mintea către Dumnezeu; dacă nu o ai, îți dă dracul de lucru. Tu să lupți cu calm și împotriva acestui atac. Nu vă dați seama cât de important este atunci când ai o problemă de rezolvat să te gândești cu calm asupra elementelor care-ți dau rezultatul. Pentru că nu îl birui tu, ci îl biruie Dumnezeu. O mare greșeală este ca atunci când ești ispitit vizibil, să-l blestemi, să dialoghezi cu el. El este bucuros că-l consideri. Trebuie desconsiderat, că nu-i o putere, e un tolerat. Roagă-te la Dumnezeu, că puterea Numelui îl gonește: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”.

*

TREPTELE PĂCATULUI

Păcatul are 12 trepte.

În treapta **întâi**, se numește atac, pe care l-a avut și Mântuitorul, dar l-a biruit.

În treapta a **doua**, păcatul persistă, dar nu suntem vinovați, e în gândul nostru.

În treapta a **treia**, iar nu suntem vinovați, dar gândul a avansat poate chiar cu imagini, dar nu ești vinovat.

În treapta a **patra**, nu ești vinovat. Deja gândul a mai evoluat, că vorbim de evoluția păcatului.

În treapta a **cincea**, îți dai seama că e primejdie și lupți cu gândul care vine.

În treapta a **șasea**, îl accepți cu mintea: „*Da. Am să-l fac!*” De aici încolo ești vinovat.

În a **șaptea** treaptă, îți dai seama de degradare și lupți.

În a **opta**, îl faci cu fapta.

În a **noua**, îl repeți.

În a **zecea**, te împătimești.

În a **unsprezecea**, te descurajezi.

În a **douăsprezecea**, mori.

Deci, tocmai în treapta a **șasea** suntem vinovați, nu că au venit gândurile, vezi la televizor și te smintești. Dar ce vezi la televizor, vezi și pe stradă. Gândul vine, că satana atâta așteaptă. Dar într-un fel oarecare nu primești. Numai în treapta a **șasea** ești vinovat. Până aici te-ai cam bălăcit într-un fel, dar nu ești vinovat.

Din punct de vedere tactic, când vine ispita, nu gândești: „A! Am mai cedat. Iarăși a venit”. Ci, tu lupți ca și cum în momentul de față ești prima dată ispitit. Altfel te îngreuezi deja...

*

Există în Pateric un cuvânt foarte explicit, un răspuns la o singură întrebare, gândurile acestea care au chinuit pustia: gândurile de blasfemie și hulă. A trimis Dumnezeu un Părinte foarte iscusit care a spus: *„Gândurile acestea de hulă nu sunt ale noastre, sunt ale satanei și ni le aduce nouă”*. Deci trebuie ignorate.³¹

*

Nu e același lucru păcatul cu fapta și păcatul cu gândul. Spune Scriptura: „Cine a gândit la femeie a și păcătuit!”.³² Da, dar cu mintea. S-a considerat căzut și cine a fost numai cu mintea la gândurile acestea.

Iarăși, un Sfânt Părinte i-a chemat pe ceilalți Părinți și le-a pus ciorbă, câte o porție în fața fiecăruia. Si a început aburul să iasă, să miroasă a ciorbă, și le-a ținut un cuvânt Părintele, apoi i-a întrebat: „V-ați săturat?” „Nici nu am mâncat!” „Dar cu gândul ați mâncat!”. Vedeți, nu este același lucru păcatul cu fapta și păcatul cu gândul.

Un sărac se uita cum mănâncă fripturi boierul. Boierul l-a dat în judecată că s-a îndulcit cu mintea. Atunci judecătorul, înțelept, zice: „Te-ai îndulcit?” „Da, m-am îndulcit, că eram flămând!”. Judecătorul le-a arătat un ban: „Vedeți banul acesta!” și l-a aruncat pe masa din fața sa apoi a zis către boier. „Mulțumește-te cu auzul și celălalt cu mirosul”. Pentru a face dreptate, l-a condamnat pe sărac să plătească doi bani. Judecătorul a luat banii și i-a trântit, iar apoi îl întreabă pe boier: „Ai auzit?”. „Da!” „Mulțumește-te cu auzul!”.

Tine-ți minte faptul că te pot tortura gândurile cu mintea, dar nu răspunzi pentru ele decât numai în treapta a șasea, când le accepți: „Îl fac, domnule! Îl fac! Gata, s-a

³¹ *Patericul*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 1999, pag. 341, Cap. VIII

³² Matei 5,28.

terminat! De când mă chinuie! Îl fac pe acest păcat!”. Nu accepta! Dacă l-ai acceptat, te duci la spovedit! „Părinte, l-am acceptat cu mintea”. Sau l-am făcut și cu fapta, sau l-am repetat. „Ce mă fac, părinte, că sunt împătimit?”

Cum zic Sfinții Părinți, cel puțin să-l scoți din dreapta a unsprezecea, a deznădejdiei.

*

Sunt mai multe feluri de ispitiri: de sus, de jos, din față, din spate, din stânga, din dreapta.

De sus: când ceri de la Dumnezeu mai mult decât poți să duci. Cum a zis Fericitul Augustin, că vrea să scrie o carte așa, întru totul să-L cuprindă pe Dumnezeu.

De jos: nu faci pentru mântuirea ta nici ceea ce calci cu picioarele, adică nici ceea ce simți cu propria ta ființă; nu împlinești, nu te interesează. Ești mort în ceea ce privește educația, închinarea.

Ispita din față: când vezi ispita chiar din față și te ispitești că o vezi și începe: forme, închipuiri... pentru că există un autor care îți prezintă aceste lucruri - diavolul.

Ispita din spate: când îți amintești de păcate trecute, retrospective, care nu sunt așa de primejdioase, că nu le vezi, dar, dacă nu te astâmperi, începi să le vezi. Mai mult, intervine cu putere, că le-ai și trăit.

Ispita din stânga: când faci păcatul pentru însuși păcatul. „Îl fac pentru că-i păcat!” - cu bună știință.

Ispita de-a dreapta: cea primejdioasă, pentru că pe mulți i-a încurcat! Au râvnă să facă binele și îl exagerează. Nu au dreaptă socoteală. În Pateric sunt foarte multe exemple.

Lipsa de dreaptă socoteală: să strângi prea mult iubirea în brațe, crezând că iubirea îți dă libertatea să faci și ucidere chiar. Poți să strângi un copil în brațe din iubire și să-l omori. La tribunal nu există pedeapsă pentru cine iubește, ci pentru cine omoară.

*

Pentru că, nu patima în sine este primejdia cea mai mare, ci faptul că tu ești inconștient, că tu vrei mai departe să te îndulcești de ea, nu lupți ca să o dobori, ca să te așezi pe poziție. Atunci te ajută harul, când te așezi pe poziție. Când nu lupți și te complaci în patima aceea, atunci te faci casă de draci și vin fel de fel de duhuri și farmece.

Dar, dacă ești foarte stăpânit de un păcat și îți pare rău și te așezi pe poziția bună împotriva păcatului, atunci îți ajută harul. Dacă nu te așezi pe poziția de luptă și te simți bine în cloaca aceea, atunci harul nu te ajută. Și farmecele se prind la anumite persoane, se constată. Uite, eu sunt de 50 de ani în mănăstire și n-am prea văzut aici farmece reușite. Dar, în schimb, vine lumea fermecată! Sunt aici, în Dobrogea, de 30 de ani și spuneam și altora, n-am văzut ca aici atâta lucrare de duhuri rele, de farmece. Vin stăpâniți de farmece, îi leagă ca să nu se însoare sau ca să nu mai fie buni ca potență bărbătească. Însă se și vindecă pe rupte – datorită rugăciunilor – și se întemeiază căsătoriile care sunt lovite de aceste duhuri. Vin și se plâng: „Doamne, iartă-mă! Scapă-mă!”. Scapă pe o bucată de vreme. Dar, dacă nu se astâmpără... Că a spus Mântuitorul în Evanghelie: „Ieși din el și să nu mai intri! Să nu mai intri în el!”. Pentru că, duhurile rele se tânguiesc și unde se duc sunt întristate și se gândesc că: „Ce bine era!”. Dacă găsește casa măturată, cum zice Mântuitorul, adică dacă i-a scos pe ăștia de acolo, este limpezit și iarăși va intra și va fi căderea cea de pe urmă mai mare ca cea dintâi.³³ Pentru că iar începi să cedezi, nu te-ai complăcut, pe poziție de dezinfectare, cu îngerii lui Dumnezeu, că te-ai lăsat iarăși la voia întâmplării.

³³ Matei 12,43-45.

*

Lacrimile vin fără nici un fel de combinații teoretice ascunse în inima, în mintea ta. Lacrimile nu sunt ale noastre, știți, ele vin dacă tu ești vasul acela care din preaplin dă pe-afară, cum se zice.

N-ați văzut, când fierbe, iese afară apa din cazan, pentru că dacă cineva plânge cu adevărat, asta e pe fondul unei sincere și adevărate smerenii. Eu i-am zis smerită smerenie. Atunci da! Plânsul acesta dă peste tine, cum am spus, cazanul care fierbe în sensul că dă afară din el! Mai întâi de toate, plânsul este un lucru foarte mare, pe care nu este bine să-l cerem de la Dumnezeu. Trebuie să te mulțumești cu daruri mici, căci dacă te mulțumești cu daruri mici, nu sunt mici, că de ele știe Marele Dumnezeu. Contează dacă ai realizat bine ce ai realizat, nu contează cantitatea. Dacă te vei lua pe urmele altora, îți vor lua mulți înainte și tu pe tine n-ai să te vezi nicăieri. Să te scoli proaspătă, cu aripi vrednice și proprii și nu va trebui să imiți pe cineva dacă nu e sufletul tău acolo.

*

În ceea ce privește lacrima pocăinței, am să vă spun o istorioară: când au căzut îngerii din cer, un înger n-a fost cu Lucifer, dar nu a fost nici cu îngerii care au rămas buni. Lucifer a fost trimis în iad cu ceata lui, iar îngerul acesta a rămas neutru. După ce s-a făcut această alegere, cu forța și cu viteza divină, el și-a dat seama că a greșit, dar Cerurile s-au închis și el a rămas pe afară; și s-a rugat să-l primească și nu l-a primit în cer, dar Dumnezeu i-a pus o condiție: „Să-mi aduci ce-i mai scump pe pământ”. Îngerii erau căzuți înainte de crearea omului, dar treceau miile de ani și el ar fi rămas tot pe afară, așa încât avea o bucurie, că totuși mai are o șansă. Și s-a pogorât în adâncurile oceanelor și a adus cel mai scump mărgăritar. Nici nu s-a uitat la el Cerul. Nu l-a primit. *Dar când lupți*

duhovnicește și nu câștigi, ai câștigat necâștigarea: prin faptul că tu știi că nu ai câștigat, deja ești câștigat! Deci ești deasupra luptei. Când a văzut că nu l-a primit Cerul, s-a deșteptat îngerul: „Stai! Lui Dumnezeu nu-i trebuie lucruri materiale!” În preajma unui râu a văzut doi copii care intrau să se scalde și în joaca lor, unul a căzut și era să se înece, iar celălalt a sărit să-l salveze; s-au înecat amândoi. Și îngerul a luat inima copilului salvator și s-a suit cu el la cer. Și Cerul nu s-a deschis! Vezi cât de învățat era îngerul acum? Mergând el prin lume, a văzut într-o pădure un bătrân care-și plângea păcatele lângă un copac. Dar îngerul îi vedea lacrimile ca de foc. Și a luat o lacrimă de aceea și a urcat cu ea la Cer. Dumnezeu l-a primit imediat! **Cel mai scump lucru de pe pământ este lacrima pocăinței!**

Chiar Sf. Apostol Petru care s-a lepădat cu blestem că nu-l cunoaște pe Hristos, a fost iertat. Mântuitorul a ținut cont de adâncul lacrimilor lui și cu multă finețe i-a dat acel canon, când l-a întrebat de trei ori dacă îl iubește. Deci, l-a instalat mai departe în apostolie. Și Iuda, necăitul, se putea salva. Nu mai putea fi apostol, dar se putea mântui. Apostolul Petru, însă, nu s-a descurajat, ci s-a dus la mormânt și ca să zic așa, l-a înduioșat pe Mântuitorul să-l ierte. Vedeți ce forță grozavă are căința la Cer? Deschide cerul, cu toate rânduielile îngerilor. Pocăința se bazează pe marea iubire a lui Dumnezeu, fiindcă niciodată nu facem o pocăință să merităm iertarea. Tot mila lui Dumnezeu se îndură de noi.

Dumnezeu a făcut această grozavă operă, creația, dar nu era perfectă dacă nu era liberă. Lucifer și Adam au fost liberi, dar nu o libertate absolută. Dacă i-a pus condiții nu mai era absolută: „*Să nu mănânci din pomul...*”³⁴

³⁴ Facerea 2,16-17.

Adam n-a făcut o greșeală față de libertatea absolută, a depășit limita libertății lui, asta a făcut „mititelul”. Și atunci, fiind ființă omenească creată de Dumnezeu cu un scop nemaipomenit, să țină loc de Dumnezeu în creație, l-a scos din Rai, dar cu puțința de a-l readuce acolo. Lucru care nu s-a întâmplat cu Satana! De ce? Pentru că Satana a făcut o greșeală față de libertatea absolută: „...că vrea să fie Dumnezeu!”. Și acum tot așa vrea: „El nu permite să-i spui că nu-i Dumnezeu!”.

*

Nimeni nu poate să spună care e procesul venirii lacrimilor. Odată te năpădesc! Dar sunt și lacrimi nevăzute. Nu trebuie numaidecât să plângi ca să te vadă lumea. **Există o părere de rău adâncă pentru păcate, acestea sunt lacrimile nevăzute!** Îți pare rău și îți vin și lacrimile! Pentru că plânsul este un proces care scapă explicațiilor. Lacrima vine la toată lumea. Este o stare de evlavie adâncă. Un moment, așa: „*Uite, am fost un așa de mare păcătos! Cum de mă mai rabdă Dumnezeu?*”. Și plânsul acesta spală mult cu adevărat. Dar, repet, sunt și lacrimi nevăzute.

*

Tu știi Scriptura, – **că Dumnezeu numai celor smeriți le dă har**, – și zici că te vei lăsa mai târziu de patima înălțării de sine, dar nu bagi de seamă că într-aceasta sufletul tău se pierde deja. Poți să arunci un mărgăritar de mare preț în apă zicând că-l vei putea căuta mai târziu? Dar dacă nu vei putea să te smerești cu adevărat, ca să primești darul mântuirii tale? Ca să scapi de mândrie ai nevoie de plâns și de părere de rău adevărată. Acesta este un dar de Sus și dacă Dumnezeu nu-ți dă această părere de rău? Și dacă vine moartea și nu-ți lasă timp? Ziua de mâine, zice Fericitul Augustin, n-a

promis-o Dumnezeu nimănui; poate să ți-o dea, poate să nu ți-o dea. Să nu audă Dumnezeu de omul mândru! Nu vrea să-l vadă. Îi ia darul întreg ca să se poticnească, doar s-ar smeri, cum spune Scriptura. Îl părăsește, este o mare urâciune; îi ia gustul frumosului; îl lasă rătăcit și haotic prin toate gunoaiile marginilor lumii. Nu mai are chip, nu mai are asemănare și nici discernământul conștiinței și cum spun Sfinții Părinți: „unde căderea a apucat, acolo mai înainte mândria a lucrat!”. Nici o patimă nu te apropie mai mult într-o asemănare cu diavolul ca mândria. Toate patimile se mai pot apăra cu firea și cu grozavele împrejurări ale vieții, dar mândria nu se poate apăra cu nimic. Ea are cutezanța nesuferită să stea lângă orice fel de virtute și chiar se ascunde în smerenie, pe care o are ca un paravan. Lucru foarte des întâlnit și întărind cuvântul un părinte care spune: „**E smerit, mândruleț!**!”. Fiind atât de primejdioasă și atât de prezentă la toate vârstele și rangurile, e bine ca toată lumea să nu desconsidere pe nimeni oricât ar fi de neînsemnat (că și în el se ascunde Hristos) și chiar să-l întrebe pentru a-i cere o părere măcar și convențional. Aceasta ar fi un prim pas pe drumul Evangheliei. E bine să întrebi, să ceri păreri sau sfaturi de la oricine și oricine ai fi tu, că harul lui Dumnezeu sălășluiește, cine știe, mai mult în cele simple și nebăgate în seamă! Pleacă-te (măcar pentru smerenie trupească, cum se zice) că tot este un sunet plăcut și vei vedea câtă nevoie ai de semenii cu care a rânduit Dumnezeu să trăiești și să te vezi și te vei convinge, în drumul vieții, că înțelepciunea stă sigur mai mult unde este smerenie, că acolo este Dumnezeu.

Iată, Lucifer a căzut iremediabil, cădere marcată numai prin două cuvinte... **eu sunt**... și căzând a ajuns împotrivor pe veci, urâciunea pustiirii. Să nu se amăgească cineva că fără o adevărată purificare în singură

apa smereniei, va putea intra în Împărăția de unde au căzut diavolii și va fi ca îngerii. Smerenia nu este produsul nevoițelor noastre, este o harismă care o primim de la Dumnezeu. Dar pe fondul acestor străduințe ale noastre!

*

Dar nu pentru trecutul tău grozav te mântuiești, ci pentru trăirea momentului. Se poate să faci un păcat de moarte și anulezi totul. Pentru că „în ce te va găsi moartea, în aceea te va judeca”.³⁵ Sau poți să cazi într-o patimă și să te ridici într-o clipă, cu mare părere de rău și sigur, cu căință, cu smerenie. Chiar dacă mori în fiecare zi, și preț de o secundă, prin păcate sau neatenții, trebuie să învii în aceeași zi. Orice moarte trebuie urmată de o înviere, în fiecare zi!

Vă mai spun ceva: fiți atenți la secundă, la fiecare secundă! O secundă, o biată secundă, la care nici nu suntem atenți, și mântuirea poate fi pierdută! **Un moment e foarte important dacă știi să-l trăiești.** Deci trăiești momentul ca să repari trecutul și să câștigi viitorul! Nu vă gândiți ce va fi. Lăsați viitorul să-și rezolve singur problemele! Tu trăiește momentul ăsta cum trebuie și lasă în seama lui Dumnezeu viața ta.

*

O simplă vorbă necugetată, fie chiar și nevinovată, spusă într-o clipă despre cineva, cât de mult trebuie să te milogești ca să scapi de urmările ei. Și cine te poate

³⁵ Se poate cita în acest sens și afirmația Părintelui Dumitru Stăniloae: „De aceea, căința de la sfârșitul vieții, ca dorință a comuniunii cu Hristos, aduce mântuirea, precum, invers, căderea de la comuniunea cu Hristos, prin păcate hotărâte împotriva Lui, aduce pierderea celui ce toată viața s-a străduit pentru virtute...” (*Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1978, pag. 285)

încredința că ești cu adevărat iertat? Un duhovnic chiar, te poate ierta de faptă, dar consecința ei o porți tu.

*

Nu există greșeală făcută de un om care să nu aibă o consecință în viața lui.

*

Nu vă descurajați chiar dacă ați făcut greșeli mari. Nu permiteți nici cea mai mică descurajare, dar nici cea mai mică greșeală să nu vă îngăduiți.

Dacă s-a greșit, te spovedești curat, lăcrimat; Nu fiți falși sau cu jumătăți de măsură, recunoaște: am greșit.

*

Nu trebuie să vă sperie urâciunea iadului, ci frumusețea raiului. Când te gândești ce pierdem noi!

- Deci nu trebuie să spui că: „mă tem de iad?”

- Fără discuție că ne temem de iad. Gândul la iad, cum i-a spus Mântuitorul Sfântului Siluan. Să ne gândim la iad, la faptul că acolo mă duc faptele mele, dar cu nădejdea la Dumnezeu că o să scap. Însă în educația mersului meu, în mișcarea aripilor mele, nu trebuie să mă gândesc: Dacă îmi cade o aripă? trebuie să fiu sigur că zbor. Unde? Nu se zboară în jos, se zboară în sus, adică spre rai. Raiul e plin de păcătoși dar care s-au pocăit; după cum și iadul e plin de păcătoși care nu s-au pocăit.

Pentru că nu poți să zbori dacă nu știi unde vrei să ajungi. O pasăre n-ar putea zbura, să știți, dacă n-ar ști încotro se îndreaptă când întinde aripile. Ea știe unde pleacă. Altfel n-ar întinde aripile. Ar sta pe soclu sau, în sfârșit, pe crenguța ei. Dar pleacă pentru că se duce undeva. Și atunci nu poți să mergi dacă nu ai această libertate totală în tine spre Dumnezeu, adică, dacă nu știi unde pleci.

*

Problema divină e o problemă de mare cinste interioară. Au fost sfinți trăitori neștiutori – nici „Tatăl nostru” nu-l știau – care stăpâneau natura fiindcă erau cinstiți. Iată o exemplificare și mai plastică: într-o mânăstire, starețul a văzut un călugăr mergând pe sus și și-a zis: „Ăsta are o lucrare”. După ceva timp, l-a văzut mergând pe pământ și a zis: „Să știi că ăsta și-a pierdut lucrarea!”. L-a chemat și l-a ntrebat: „Cum te rugai tu înainte?” „Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul! Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul!” Și m-am scăpat și am zis în biserică, tare, și m-a auzit un părinte și mi-a zis: „Mă, să nu mai zici așa! Zi: Doamne, miluiește-mă!” Și de atunci zic așa.” Și starețul i-a zis: „Să zici tot ca înainte!”. Schimbându-i versul, i-a schimbat și forța aceea de relație cu Dumnezeu. Vreau să vă spun că nu conta ce spunea el; el era într-o relație cu Dumnezeu totală, deci era un munte, era pe munte.

Și cu cât te apropii de munte, cu atât muntele e mai mare. Te poți găsi devale, departe... Dar te găsești devale, departe, cu sâmburele acela de nădejde că muntele va veni la tine. Și vine, pentru că ne iubește! Adică nu este vorba de știință aici. Acela era sincer, îi plăcea lui Dumnezeu această sfântă simplitate. Oricine ai fi, oricâte diplome ai ține în buzunarele tale sau în capul tău, dacă inima nu e cinstită, nu acumulezi, și sigur nici libertate nu ai. Credeți voi că dracul e liber? Nu! E cel mai muncit, pentru că nu e în Hristos. Mai mult, e declarat dușmanul lui Hristos. Așa că nu vă temeți de el; e tolerat, nu e o putere. Așadar, nu există libertate decât în Adevăr și Adevărul este Hristos, Calea și Viața!³⁶

³⁶ Ioan 14,6.

*

Trebuie urgent și neapărat o relație tainică și adevărată a inimii cu inimile tuturor.

Fără eliberarea aceasta, nu se câștigă nimic pentru că Evanghelia lui Hristos este nesfârșită iubire. Nu pierdeți zilele vieții voastre fără să încercați cu străduință o iubire curată la măsura fiecăruia.

Canonul e un lucru bun, dar e nimic pe lângă truda de a alunga ura din sufletul tău. Să nu stai liniștit până când nu ți-ai liniștit sufletul în relație cu fratele tău așa cât poți și cum poți, mai ales dacă și fratele tău e dificil.

*

Aceasta înseamnă lepădarea de tine-să iubești rana și pe cel care ți-a făcut rana-și lucrul acesta vi l-am spus cu drag de atâtea ori. Dumneavoastră de ce credeți că a spus Mântuitorul: „Iubiți pe cei care vă prigonesc?”³⁷. Dacă a spus Hristos se poate împlini. E posibil, dar câți își pun cu adevărat problema să iubească pe vrăjmași. Adică cu orice chip noi trebuie să jertfim, să-l iubim pe acela. De ce? Nu l-a pus Dumnezeu în calea vieții tale ca să câștige dracul, ci să câștige Dumnezeu. Fie că-l accepți, fie că zici „Doamne, iartă-l”.

Chiar cu un sărac, n-ai să-i dai, dar poți să zici: „Doamne miluiește-l”, consideră-l și pe el într-un fel, nu-l ignora, arată-ți iubirea față de el. Pentru că asta-i tema, iubirea este criteriu de judecată. De ce n-ai iubit? Nu că n-ai iubit, dar ai urât, ai dușmănit. Și atunci să-l iubesc pe cel care mi-a făcut rana, cum a făcut Hristos. „Iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac”.³⁸ Și nu numai Hristos. Atâția Sfinți Părinți au iubit pe vrăjmașii lor. Asta înseamnă actul suprem al mântuirii noastre. A iubi rana, durerea pe care o ai, mai ales că ai

³⁷ Matei 5,44.

³⁸ Luca 23,34

suferit-o pentru o manifestare de credință sau te miri cum, dar nu-l urî pe cel care ți-a făcut-o! Sigur, că în a iubi rana și pe cel care ți-a făcut rana este toată Scriptura.

Sunt multe felurile în care putem să răspundem acestei porunci. Mai întâi Iubire, Iubire, Iubire... Iubirea este criteriul de judecată al omului. Tot ce se greșește împotriva iubirii, este nițel încadrat la crimă. Sfântul Grigorie de Nazianz (Teologul) spune că: „de orice cuvânt vom da răspuns, cu atât mai mult, de orice cuvânt rușinos” și adaug eu, cu atât mai mult de orice cuvânt ucigător. Este poruncă, nu un sfat, iubirea de vrăjmași. Și nu este o utopie. Nu este imposibil. Dacă spune Hristos, e realizabil. La acest lucru trebuie să gândească lumea și cu aceasta să înceapă. Dacă este poruncă, înseamnă că este posibilă pentru că suntem înzestrați de Dumnezeu singur, numai pentru El, cu zestrea cea mai bogată.

Deci, a iubi înseamnă a îndrăzni să te asemeni cu Dumnezeu, după har, bineînțeles.

Am făcut o constatare pe care o poate face oricine. Despre acest cuvânt al Mântuitorului nu cunoaștem decât din literatură. Aș vrea să mă bucur foarte mult, să văd pe cineva care începe să-și pună problema asta serios și să încerce să iubească pe vrăjmași. Nu este un lucru ușor, pentru că suntem o fire pervertită, dar lupta care trebuie să o dăm fiecare, în fiecare clipă, este să ieșim din pervertire, să ieșim din starea negativă, să ne instalăm în ceea ce de fapt suntem. Dacă ne-a făcut Dumnezeu singur, numai pentru El, și dacă ne-a răscumpărat Hristos, și ne-a înnoit, prețuim cât prețuiește El. Consider că nu e o îndrăzneală să vorbim, în felul ăsta. Pentru că iubirea lui Dumnezeu nu este mărginită. Se spune că un om dăruiește după puterea lui. Și ce dăruiește? Dăruiește ceva care să mulțumească pe celălalt și să fie și el mulțumit. De fapt se caută banul cel mai mic pentru a scăpa de cel care întinde mâna. Dumnezeu însă nu dăruiește lucruri mărunte. Dăruiește după rang și dă toată Împărăția

Lui. Și dacă este vorba de a fi atât de prețuiți în punctul de ajungere, trebuie să ne îngrijorăm de cele ce a spus, pe care le uităm mereu, deși unele sunt porunci.

A spus așa: „*Fără de Mine nu veți putea face nimic*”. A spus lucrul acesta și s-a repetat în alte rânduri – „*Îndrăzniți, Eu am biruit lumea*”.³⁹ Lucrul acesta îl privește pe fiecare dintre noi. El fiind tulpina, noi mlădițele. Vă închipuiți că nu putem face absolut nimic, o răsuflare măcar, fără tulpină, fără seva Lui. În legătură cu acest citat din Scriptură, „*Fără de Mine nu veți putea face nimic*”⁴⁰, în anul 419 s-a făcut un Sinod local, la Cartagina, printre obiectivele sinodului fiind și aceasta, lumea uitând că a spus Hristos „*Fără de Mine nu puteți face nimic*”. Oamenii erau (și sunt) cerbicoși: „eu am făcut, eu fac, eu pot”. Sistemul acesta de a trăi și de a se automulțumi omul, e fals, și omul nu-și mai amintește de Dumnezeu, prin egocentrism omul situându-se în centru lucrurilor. Canonul 124 de la sinodul de la Cartagina spune în legătură cu citatul Mântuitorului, „*Fără de Mine nu veți putea face nimic*”, și dacă crezi că poți ceva, „anatema să fii”. Anatema este cea mai grea pedeapsă ce o poate da Biserica. Deci, Părinții se îngrijeau de orice cuvânt al Mântuitorului, nimic din ce a spus nefiind în plus. „*Tot ce ai spus Tu e adevărat, Iisuse!*” Dacă se ține cont de lucrul acesta, cel puțin cu o măsură oarecare, dar nu cu nepăsare continuă, acesta ne duce și la marele semn de întrebare: *Cum să iubim pe vrăjmași noștri?* Vedeți, la nivelul zilei sau poate chiar la nivelul vieții, nu este atât de ușor, că e firea care trebuie doborâtă cu orice chip. Dar nici nu putem, cu darul care ni l-a dat Dumnezeu, făcuți singur numai pentru El, să fim nepăsători cu această poruncă. Și mi se pare, aceasta îmboldește mai mult decât aceea să fii comod cu privire la dușmani, și „treaba lor!” Nu!

³⁹ Ioan 16,33.

⁴⁰ Ioan 15,5.

Omul să înceapă, cel puțin cu aceea să nu-i urască pe vrăjmași. Pentru că noi suntem făcuți de Dumnezeu, nu numai pentru noi înșine ci pentru întreaga creație a lui Dumnezeu. Nu numai pentru comunitate. Dacă fratele tău suferă undeva, să te doară și pe tine. Raiul nu-l poți vedea dacă nu lași să-l vadă celălalt întâi. Aș putea spune, așa cum s-a spus: tragedia întregii omeniri trebuie plânsă ca propriile tale greșeli. Dacă este așa, atunci vedem ce legătură mare este între noi și creația lui Dumnezeu. Greșeala mare este că se izolează omul de acestea, se retrage în sine, egoismul feroce, drac gol, știți...!

Să încerci să-i iubești pe vrăjmași. Dar cu insistență. N-ai să poți deodată. Dar ajungi în stadiul că nu-i urăști, care înseamnă că ești salvat pe scară. Nu mai ești în baltă, ești pe o treaptă de scară. Din momentul în care ești pe o treaptă salvatoare, să știți că există un proces evolutiv, în legătură cu următoarea treaptă, mult mai ușor, pentru că nu e vorba numai de puterea ta. E vorba de harul lui Dumnezeu, dacă tu lupți și mergi. Că nu a zice, ci a mișca înseamnă a ajunge. Dai voință, iei putere. Altfel nu. Cu nici un chip nu ne mântuiesc marile noastre fapte bune, fără harul lui Dumnezeu. Numai la El este cu puțință;⁴¹ dar să ne găsească pe noi pe drum. Deci, dacă ne găsește pe drumul acesta, gândind mereu să ne iubim vrăjmașii, (pentru că asta e greșeala, omul rămâne bulgăre, fără simțire), mereu ne va ajuta harul lui Dumnezeu. Și dacă moartea te găsește în luptă, ancorat la acest ideal, indiferent la ce nivel te găsește, mori iubitor de vrăjmași. Pentru că te ajută harul lui Dumnezeu. El știe firea noastră cum arată.

A iubi pe vrăjmași e un punct central al învățăturii creștine care ține de criteriul de judecată, care este Iubirea. Trebuie să iubim. Vedeți dumneavoastră, ființa omenească,

⁴¹ Marcu 10,27.

fiziologică, este o mică lume, un microcosmos. Întreaga creație a lui Dumnezeu există în această ființă. Fiecare mădular e mădularul lui Hristos. Dacă degetul acesta, cel mai mic, suferă, toate măduarele suferă cu el. Nu trebuie să ne izolăm de creația lui Dumnezeu prin diferite alte preocupări care sunt amăgeli egoiste. „*Că eu am viața mea, Dumnezeu meu...*” Nu! învățătura creștină e valabilă pentru toată lumea, obligă pe toată lumea. Cine încearcă cu adevărat să dea atenție mai multă la porunca aceasta, a iubirii de vrăjmași, să știți că se găsește angajat în idealul cel mai înalt, fericirea noastră veșnică.

Nu aceste mici dăruiri pe care le facem pe ici pe colea, care nici nu ne costă și care nu reprezintă jertfa. Și dacă nu e jertfă, nu e lumină. Jertfa este să dai din ce nu ai, să dai ceea ce ești! Conceptul de mântuire creștină e jertfa. Mântuitorul făcea dreptăți mari, învia morți. Dar nu mântuise încă lumea. Dracul era încă puternic. Dar când s-a jertfit a ajuns la desăvârșire. Aceasta a fost actul cu care își împlinește marea îndatorire, că „pentru aceasta M-a trimis Tatăl Meu”.⁴² *Mântuitorul era pe Cruce și se văita Satana.* Până atunci dracul fugea, nu se lăsa, dar era încă tare. „Astăzi va veni judecata vrăjmașului acestuia, a stăpânitorului lumii acesteia”.⁴³ Așa că, acel care se angajează la această mare luptă, care e posibilă cu harul lui Dumnezeu, este cu adevărat slujitor al idealului celui mai înalt, și se creează în noi sentimentul Veșniciei. Nu e puțin lucru!

Dacă vezi doi oameni vrăjmășindu-se, pentru a-i ajuta pe cei doi, prin propria ta viață, ridici celor care se vrăjmășesc, semne de întrebare. „*Ce face omul acesta de e liniștit!*?” se vor întreba ei? Prin propria ta viețuire, poți să-l înveți pe celălalt. Dacă ești provocat, sau dacă, cu dibăcie,

⁴² Ioan 17,8.

⁴³ Ioan 16,11.

provoci discuția, începi discuția după stadiul în care se găsește pregătit duhovnicește. Cu puțința ta de a ataca.

Fără discuție că cei din jur trebuie să se folosească de propria ta viață. Uite! Eu eram în Brașov, într-o mașină, musafir. Cel de la volan, un fiu duhovnicesc, a oprit mașina în târg. Eu am văzut jos, în fața mașinii un obiect și în același timp am auzit vaiete în târg. Curios, m-am apropiat de obiect, să văd ce-i acolo. Când colo, era un portofel, plin cu bani. Banii mei! Se plângea omul care pierduse banii. Am înțeles că găsisem banii omului. Am mers la el și în fața lumii, i-am spus: „Domnule, ți l-am găsit eu. Poftim!” Cu chipul meu, cu barbă, vă închipuiți. Toată lumea a început să se închine și am avut o mare bucurie. Lumea fugea cu pomelnice după mine... Deci, numai cu mult tact putem interveni în lume. Mai mult, prin propria noastră „dezinfecare” aducem un „miros” atractiv. Dumnezeu lucrează pentru fiecare, cu fiecare. Nu ne lasă ca instrumente izolate. Ne dă virtuți, ne dă încercări. Prost e când omul e nepăsător, trăiește de azi pe mâine, nu știe cât de prețioasă e clipa care o trăim. De aceea, pot să spun că orice clipă poate fi un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune. Mai mult decât o rugăciune de tipic, sau făcută obligatoriu. Ajutăm pe alții cu propria noastră viață, mult mai mult, și pe cei învrăjbiți între ei îi ajutăm tot prin curățirea noastră. Dar, să știți că există și iad. Dacă omul nu vrea și nu vrea ...

Domnul Iisus Hristos stă ascuns în poruncile Sale și în măsura în care le împlinești, în măsura aceea ți se dăruiește și El. Și cât de greu e să-L avem întreg, pe Stăpânul a toată făptura, în inimile noastre! Că spus este: „Fără de Mine nu puteți face nimic!”.⁴⁴ Și Scriptura n-o putem desființa și nici împlini cu jumătăți de măsură.

⁴⁴ Ioan 15,5.

*

Ce-a făcut Sfânta Muceniță Filoftea, o fetiță de 10-12 ani; a fost milostivă după cuvântul de centru – mila e toata Scriptura. N-a făcut altceva! Ce-a făcut Sfântul Chiric la vârsta de 5-6 ani? (15 Iulie): „Și eu cred în Hristos”. Și i-a tras ighemonul o cizmă în burtă și l-a omorât. Și e pus în rândul mărturisitorilor. Nu contează. Printr-un gest de totală jertfă și mărturisire adevărată te-ai îndumnezei dacă vine moartea. Bineînțeles că faptele rămân.

*

Când conștiința nu este curată, nici inima nu poate avea pace. Ele sunt într-o indestructibilă relație. Poate ca inima să fie împătimită și să producă neliniște conștiinței.

Conștiința se eliberează extrem de mult atunci când păstrăm cu strășnicie poziția sufletească împotriva dezordinii din noi. Chiar dacă n-am împlinit întru totul idealurile noastre la măsura zilei, dar să păstrăm în noi și să rămânem credincioși „principiului” – o trăire ruptă, neșovăitoare. Nu-L mărturisești pe Iisus Hristos înaintea oamenilor, în momente ce se ivesc, dar nu-L mărturisești nici înaintea sufletului tău, să-L consideri *Adevărul Desăvârșit* la care zici că dorești să slujești și, iată, *rămâi căldicel*, că nu *a zice*, ci *a mișca* înseamnă a ajunge. Mergând pe drumul cel mare și bun împotriva chemărilor rușinoase și comode ale firii, încă fiind pe drum, te simți mult eliberat de conștiință și inima ta se consideră oarecum ajunsă, se bucură și încep să iasă din ea *puteri de viață* având cu plinătate în ea harul cel mult liniștitor.

Să nu-ți muncești conștiința singur, mergând la puterea ta spre desăvârșire, că nu ai ajuns sau că nu se poate ajunge ușor.

Lupta este de o viață, nu te iscodi singur, smerește-te, că văzând silința ta, dar și *liniștea ta*, toată bunătatea și numele bun vin de la Marea Dreaptă Judecată și Iubire ale lui Dumnezeu și te va stăpâni un sentiment al veșniciei și aceasta, iubite frate, *nu este puțin lucru*. Să veghezi mereu asupra ta, fără nici un duh înălțător și oriunde te vei găsi față de marile chemări, inima ta se va bucura și cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, vei rămâne un om al Crucii – un fiu al Învierii.

*

Pacea nu vine decât numai atunci când, mai mult sau mai puțin, dorești să nu te stăpânească nici o patimă. Simți că vine un duh liniștitor, eliberator în inimă. Simți nevoia să te controlezi, să fii cât mai treaz în legătura cu orice lucru vătămător, cât de mic. Vei simți o veselie tainică și o cuviincioasă îndrăzneală spre bunul tău Stăpân, să nu-l superi și să-ți întindă mâna salvatoare mereu și aceasta într-o plăcută și neînvinsă atenție a ta. Eliberarea aceasta o ai pentru că știi că faci nu ce vrei tu, ci numai ce-i place lui Dumnezeu.

Cât de aproape și de coborător este Dumnezeu peste inimile acestea! Cum se spune: „Se laudă mila asupra Judecății”. Și iarăși se bucurau sufletele alese să spună: „...acum, fiindcă Dumnezeu din natura Sa este o bunătate nemărginită, dorința cea mai fierbinte a Lui e să ne facă și pe noi părtași fericirii Sale”.

Iată că pacea este o mica împărăție cerească în om, pe care n-o putem cuceri decât fiind un luptător smerit și viteaz, mult iubitor, liber despre tot ce e rău și numai ținând mâna inimii tale spre mâna inimii Stăpânului tău.

Și dacă, oameni fiind, greșim poate, Dumnezeul nostru ne pedepsește în viața aceasta ca să ne cruțe în cealaltă.

„O, Dumnezeule, mâniatu-te-ai și te-ai milostivit spre noi!” (Ps. 59, 3)

Și iarăși: „Dat-ai celor ce se tem de tine semn, ca să fugă de la fața arcului tău pentru ca să se mântuiască cei iubiți ai tăi” (Ps. 59, 4)

Rămân multe negrăite și frumoase despre tine, scumpă și mult dorită „Pace sufletească”, dar simt plăcerea să-ți mai dăruiesc o mică coroniță! A zis ucenicul unui mare părinte învățat: „Ce fericit ești, părinte, că știi atâtea lucruri și eu, un biet om simplu nu știu nimic! Tu poți să te faci mai sfânt decât mine!” „Auzi, îi răspunse atunci părintele, dacă o bătrână ignorantă știe a iubi pe Dumnezeu mai mult decât mine, ea poate ajunge la un grad mai mare de sfințenie decât mine!”.

„Se scoală cei neînvățați și răpesc cerul” și ferice de cel ce pricepe lucrul și-și mântuiește sufletul!

Sf. Ioan Gură de Aur spune: „Să plecăm la morminte!” și așa vom cunoaște... pacea sufletului.

*

Ca fii ai lui Dumnezeu, am îndrăznit să spun la cât mai mulți și despre o poziție de strategie duhovnicească în lupta noastră cu cel din afară, diavolul.

Neputința lui mare asupra noastră este că noi suntem și dorim mult să fim cu Dumnezeu.

Diavolul țintește acest mare obiectiv: să ne despartă de Dumnezeu. Nu-i va fi ușor să o facă direct, că așa s-au încununat mulți creștini care au simțit în ei puterea credinței, știind că omul e făcut de Dumnezeu și nu se pot despărți de El. Satana, care **n-are o clipă de răgaz**, gândește ca, *indirect*, să poată despărți pe om de Făcătorul lui.

Luptă cu orice chip să-l bage pe om în păcat, păcate de tot felul și dacă reușește nu înseamnă că și-a atins marele obiectiv, ci îi dă omului o mare întristare, care îl face să se considere pierdut, ca și când nu mai poate fi iertat, și,

la spovedanie. În aceste cazuri este vorba de un păcat făcut deliberat și le spun: „*Mă opresc și eu aici, e inutil să continui, să vă dezleg. Vreau să ne mai vedem, dar să veniți cu noutăți!*”

Familia este locul în care înveți primii pași în viață, acolo te formezi ca om în cei șapte ani de-acasă. Apoi, școala și biserica îți desăvârșesc educația. Este foarte important ca un copil să aibă ambii părinți, care să-l îndrume. Tatăl îi asigură traiul, îl ocrotește și-l poate învăța multe. Mama îl hrănește, îl îngrijește când e bolnav, îi dă balsam pentru sufletul rănit, sădește în copil încrederea în viitor. „Mama naște, mama renaște”.

Dacă m-ar întreba cineva să-i spun, într-un cuvânt, ce este cultura, i-aș răspunde: Armonie.

Dacă m-ar întreba altul mai pretențios să-i spun tot într-un cuvânt, ce este Biblia, i-aș spune: Armonie.

Dacă m-ar întreba cineva să-i spun ce este căsnicia, aș zice: Armonie. Nu e armonie...? Păi ce, femeia e făcută de Dumnezeu ca să te joci tu cu ea? Ea n-o să asculte la infinit de un bețiv și de un curvar și de un nepăsător cu copiii lui, înzestrată fiind cu gingășie -"L' esprit de finesse"- spiritul de finețe din femeie. Ea este roabă sau femeie liberă? Toate aceste nepotriviri au distrus familiile. Ca să fii armonios trebuie să renunți la părerea ta, la gustul tău, să fii pe o poziție de jertfă continuă. De ce neapărat trebuie să-ți faci dreptate, să ajungi la o satisfacție drăcească? Nu prea văd eu cum ai dreptate, dar prea te iubesc ca să te contrazic. Văd acum că se transmit atavic defectele și calitățile. La femei s-a transmis atavic teama, ele se tem de bărbat, cum la bărbați s-a transmis atavic puterea și îndrăzneala și această grozav de urâtă, de condamnată, de scârboasă poziție a bărbatului de a fi agresiv.

Dumnezeu nu cere nimic imposibil, ci prin poruncile Sale te îndeamnă să faci ce poți, să ceri ceea ce nu poți și El te ajută ca să poți.

*

Familia creștină trebuie să trăiască în unitate. Bărbatul și femeia devin una la cununie. Vedeți, femeia a fost roabă mii de ani și a fost ridicată la adevărata sa valoare numai de creștinism. Până la Hristos era umilită, folosită și de multe ori omorâtă fără proces, chiar de avea dreptate. Or, femeia trebuie să se afle în armonie cu bărbatul și împreună să lucreze pentru scopul suprem: mântuirea. Femeia este inima familiei, așa cum bărbatul este capul familiei. Dacă nu este inimă, capul e sec. Între bărbat și femeie nu e vorba despre o relație convențională, ci de o dăruire totală. *Femeia poate să-l nască pe Hristos în inima bărbatului.*

Da, nici o familie care trăiește în dragoste și frică de Dumnezeu nu-și omoară pruncii. Cred că bărbații le împing cel mai adesea pe mame să-și lepede feții. Bărbații nu-și respectă soțiile și de aceea le cer o așa grozăvie.

Chiar dacă femeia face meserii grele, atâta vreme cât se află în uniune sufletească cu soțul ei, familia rămâne puternică și rodnică și în privința educației copiilor. Soții se stimulează și se sprijină reciproc, astfel încât familia să biruie dificultățile vieții. Asta-i căsnicia. Nu e vorba de plăcere.

Oamenii sânt mult mai căzuți, căci animalele au sorocul lor. Nu se împerechează la întâmplare, chiar dacă nu au rațiunea, ca oamenii. Ele urmează totuși o ordine fixată de Dumnezeu, care le-a creat. De aceea, pe cei care trăiesc necununați nu-i putem dezlega de păcate până nu se cunună sau până nu se despart. La fel și pe cei care, cununați fiind, au relație extraconjugală de continuitate, trebuie să înceteze această relație pentru a putea fi primiți

*

Mulțumiți-vă cu daruri mici, nu cereți daruri mari; este o greșală! Un dar pe care îl ai, nu e mic, este tocmai ce-ți trebuie ție! Dar omul, în nesăbuita lui mândrie și dorință, vrea tot cerul într-o clipă! Nu! Tot cerul este al tău dacă ești prezent și smerit! Nu se poate fără smerenie nimic. La măsura ta încearcă și tu.

Mulțumiți-vă cu daruri mici, dar nu încetați să fiți primii în asalt pentru Împărăție.

Mântuitorul spune: „Împărăția Cerurilor se ia cu năvala și năvălitorii, silitorii pun mâna pe Ea”.⁴⁵ Sfântul Apostol Pavel spune că la un concurs aleargă mulți, dar cine aleargă sincer nu aleargă degeaba. Cine se duce la concurs să nu se gândească că câștigă; toți câștigă în final dacă au alergat cinstit, însă doar unii iau premii.⁴⁶

Există pahar mic, pahar mare și pahar foarte mare, care sunt pline toate. Paharul mic nu-i supărat că nu încapă în el cât cuprinde paharul mare. Paharul mic este satisfăcut că este plin. La măsura lui, el a luat premiul, și-a umplut paharul. Este în funcție de har și harul nu se dă decât dacă este omul smerit. Omul, dacă este sincer și smerit, este plin la măsura lui; este atât de satisfăcut, încât nu-și mai bate capul că altul ar fi mai fericit ca el.

Frățiile voastre ați auzit de Sfântul Ioan, că i se spunea Apostolul pe care-l iubea Iisus. Dar ce, pe ceilalți apostoli nu-i iubea Iisus? Îi iubea, dar Sfântul Ioan Evanghelistul avea o putere mai mare de a acapara iubire. Dumnezeu trebuia să-l țină plin mereu, că era pahar mare. Dar, și pe ceilalți Apostoli îi iubea Iisus și toți erau plini la măsura lor.

⁴⁵ Matei 11,12.

⁴⁶ I Cor. 9,24.

*

Eu nu sunt de acord cu ceea ce a spus cineva, că ne desființăm ca națiune! E un moment de vid, e un moment trist, de suferință, care este de Dumnezeu îngăduit, că suferința e o necesitate mântuitoare.

Cum putem salva neamul? Răspunsul e acesta: pune-te tu la punct, omule-lume mică în care se oglindește o lume mare. Rezolvă Dumnezeu pe om prin om. Noi, punându-ne la punct, devenim un foc care arde, de care Dumnezeu se servește să-l ajute pe celălalt cu focul tău. Deci tu, rugându-te pentru el, nu e un lucru simplu: *ești un mic mântuitor cândva și undeva*. Eu i-am spus „un fel de amplasament”. Tunul, când trage, face recul puternic și de aceea i se amenajează un amplasament. Suntem un fel de amplasament și Dumnezeu „trage cu tunul” pe toate părțile. Dar are nevoie de tine ca om.

Dacă tu te-ai șlefuit, te-ai înduhovnicit la putința pe care o ai, dar sincer, cu o statornicie nemaipomenită, Dumnezeu îl ajută pe altul că tu te-ai pus la punct. Deci se servește de focul tău să-l aprindă pe celălalt pentru că focul deja arde în tine. Spune Mântuitorul: „Ce alta doresc decât să se aprindă”.⁴⁷

*

Omul s-a completat cu teorii filosofice, cu influență apuseană pentru a-ți zdruncina poziția ta creștină. Poziția creștină este asta: „**O, sancta simplicitas!** – (O, sfântă simplitate!”. Poziția creștină este asta: „**Sapientia cedere est** (Înțelepciune este să cedezi)”.

Aceasta este învățătura creștină, acest anonim în ființa asta scumpă, omul. Omul, fiind o lume mică, în care se oglindește o lume mare – se consideră ca singura verigă posibilă de legătură între Dumnezeu și creație. Răspunde

⁴⁷ Luca 12,49.

de soarta creației. Ființa asta atât de scumpă, lumea a considerat-o un obiect oarecare în combinație cu alte elemente în istorie.

Omul este o ființă care poate să ajungă Dumnezeu după har, ceea ce nu pot nici Scaunele, Domniile, Incepătoriile...

În afară de faptul, că poți să te ridici ca om, oriunde ai fi, monahismul ține cont de aspectul esențial al Întrupării Mântuitorului, Care a venit să salveze, să restaureze ființa omenească; n-a venit s-o anihileze, ci să o transfigureze. Hristos ne-a adus mai mult decât ne-a pierdut Adam. **Ne-a adus puterea de discernământ, puterea de a birui răul, de a accepta suferința și de a iubi pe vrăjmași și puțința de a deveni Dumnezeu după har.**

În viața de mănăstire se încearcă aceasta desăvârșire a omului care poate ajunge Dumnezeu după har. Călugărul poate reuși mai eficace, pentru că i se creează condiții de luptă cu el însuși. „Vrei să fii desăvârșit?”⁴⁸ Leapădă-te de tine însuși! Ai plecat din lume, iar acum urmează să renunți la tine. Cine a plecat sincer, nu comparând valorile: „în lume-în mănăstire?”. Am primit o scrisoare lungă, de la un absolvent de facultate: „*mă duc sau nu mă duc la mănăstire?*”. Dacă pune cineva problema așa, înseamnă că nu e bun de mănăstire! La mănăstire pleacă și reușește acela care «nu hotărăște el» plecarea, ci o «nebunie» care-l stăpânește!

*

M-am întâlnit cu un grup de credincioși greci și printre altele m-au întrebat: „Sfinții sunt Îndumnezeiți?” „Când întrebați așa, înseamnă că noțiunea de sfânt ați diminuat-o! Sfinții au identitate Divină (după har)!”.

⁴⁸ Matei 19,21.

Chiar la rânduiala sfințirii icoanelor unuia sau a mai mulți sfinți, se spune așa: „Iar pe ei cinstindu-i, pe Tine te cinstim și Te slăvim ca pe chipul cel dintâi.”⁴⁹ Antimisul conține sfintele moaște (de la sfinți). De ce? Pentru că au aceeași identitate cu Mântuitorul.

*

Eu nu prea sunt de părerea asta, a unor canoane care angajează timp și chiar efort fizic. Sunt pentru canoane de prezență, de atenție, de țâsnire către Dumnezeu.

Iar dacă nu puteți să faceți canonul pe care vi l-a dat, sunteți în culpă. Trebuie să vă spovediți că nu ați putut să faceți canonul sau nu ați vrut. De ce să nu se poată face? Chestia asta, că-l fac sau nu-l fac, mai ales că nu-l fac, trebuie s-o discutați cu duhovnicul care vi l-a dat; e singurul care poate să vi-l ușureze. Nu poate alt duhovnic să vă dezlege. Vi l-a dat, nu mai discutăm că nu e bun, trebuia să-l discutați atunci: „*Părinte, eu mă găsesc în situația asta, nu pot îngenunchia, că am o bubă la genunchi!*”. „*Părinte, am o anemie!*”. Un părinte duhovnic ține cont de regula neputințelor. Dar dacă nu-l faci dintr-o lipsă de atenție și dintr-o crasă lenevire, atunci ești vinovat.

Și ce este, mă rog, de nu se poate face? Era o găză de fată, mică de cincisprezece ani, soră de mânăstire și au vrut să o mute de la o maică la alta. Ea nu a vrut în sinea ei și făcea în 24 de ore câte o mie de metanii ca să nu o mute. N-a dat-o până la urmă, dar putea s-o dea. Așa, care, ce canon este ăsta, de nu se poate face? Eu am dat niște canoane foarte ușoare. Ca să aflu de la unii că nici pe acestea nu au putut să le facă. Nu au vrut. Și pentru păcate grele, nu așa, hai să dau canoane. De fapt, canonul s-a

⁴⁹ Molitfelnic

transformat în înțelegerea oamenilor ca o obligație să se dea canoane. Dar canonul, de fapt, înseamnă: nu mai fac păcatul. Lupta de a nu mai greși dar, chiar pedeapsa în sine, canonul înseamnă puțința revenirii, a întoarcerii la bine.

Canonul începe să se considere atât de relativ, încât nu ai toată siguranța că se potrivește atât de bine celui căruia i-l dai. Se mai poate orienta un duhovnic după râvna pe care o are fiecare și în funcție de gravitatea păcatelor. Dar canonul cel mai adevărat este acesta: să nu mai faci păcate. Pentru că ești cu tine mereu, mereu sunt ispite; și atunci tu te găsești un luptător cu sabia scoasă, ascuțită, nu un luptător adormit. Sau unul din canoanele cele mai mari care se dă, este oprirea de la Împărtășit. Aici se pot pronunța duhovnicii cu foarte multă grijă. Canoanele cele mai severe opresc de la Sf. Împărtășanie 8, 20 și chiar 25 de ani. Dar asta ar însemna să nu te mai împărtășești niciodată.

Mai ales se ține cont și de momentul istoric în care trăim. Fiul duhovnicesc poate să se obișnuiască cu neîmpărtășitul și nu-l mai interesează și zice: „*Parcă tot cu Împărtășanie am trăit până acum!*”.

După o perioadă de 40-50 de ani de educație atee, eu constat la oameni, care s-au născut și au trăit în vremea aceea, că nu au deloc o educație creștină moștenită de la moșii și strămoșii lor. Eu constat, prin femeile care vin, că bărbații lor nu sunt credincioși. Lupta este ca, aducându-i și pe ei la biserică, să nu-i refuzăm pe motivul că ei sunt păcătoși.

Trebuie urmărit un canon pe care să-l faci zi de zi, în ce privește starea de simțire, nu starea de obligație tipicală. Duhovnicul, de multe ori cu regret, se achită de fiul duhovnicesc, îi dă un canon: să citești cutare...fiul o

face din obligație, nu o face ca să se vindece, dacă face. Sunt foarte puțini cei care fac cum trebuie.

Unul a primit canon să citească de trei ori Biblia. Biblia, pe care o citești o dată în viață. Acela citește să înțeleagă sau o citește că i s-a dat să citească? Ba chiar îl împuținează sufletește canoanele prea încărcate.

Lupta este din partea amândorura, a fiului și a părintelui, să te vindeci de păcate și să progresezi, să devii mai bun, din ce în ce mai bun. Lupta este ca mâine să fie tot cum a fost astăzi, când s-a spovedit. „Frate, nu ți-am spus decât atât să faci!” Lupta mare este să fie în fiecare zi prezent, *în fiecare clipă dacă se poate*. Nu o să se poată. Dar lupta este să se poată.

*

Dar acum se pune o problemă cu aspect tehnic. Când ne împărtășim? Nu timpul decide. Asta-i o greșeală. Decide intensitatea credinței tale, inima ta. Cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Ani vrei să-i dai? Vindecă-i rana!”. Acesta-i scopul duhovnicului. Și dacă îi vindeci rana, îl faci capabil de întâlnirea cu Hristos prin împărtășire.

Nu ne Împărtășim pentru că au venit Paștile sau Crăciunul. Ne Împărtășim ca să fim mereu cu Hristos, pentru că nu există numai o împărtășire cu Sfintele Taine, ci și o împărtășire duhovnicească, adică această continuă prezență a inimii noastre la Dumnezeu.

S-a discutat foarte mult în lumea trăitorilor, a oamenilor de credință și a duhovnicilor când să te împărtășești. Unii spun că la patruzeci de zile. Dar nu timpul decide, ci pregătirea ta interioară, pentru că la un eveniment așa de mare, ca să-L primești pe Dumnezeu, cu adevărat îți trebuie o pregătire.

Numărul acesta de patruzeci nu trebuie ignorat. Ce înseamnă numaidecât acest patruzeci? Dragă, mai întâi de toate, un timp ales de Dumnezeu, un timp

suficient ca să te pregătești pentru marele eveniment ce are în vedere Veșnicia. Patruzeci de zile a durat potopul lui Noe. Patruzeci de zile a stat Moise în Muntele Sinai. Patruzeci de zile a postit Mântuitorul. Patruzeci de zile durează postul Crăciunului și postul Paștelui. E un timp suficient ca să te pregătești pentru marele eveniment care urmează, eveniment bisericesc, mântuitor. A patruzecia zi după zămislirea pruncului se formează inima. A patruzecia zi după moarte putrezește inima.

Noi am rămas la patruzeci de zile într-o formă tradițională, care nu e atât de recomandată. Te împărtășești continuu cu Hristos, duhovnicește, iar când te pregătești și printr-o postire... Nu numaidecât postirea este o condiție. Nu o faci pentru că ți s-a spus s-o faci, ci ca să te smerească trupește, să renunți la o serie întreagă de porniri spre rău: lăcomii, curvii, judecăți. Postești cu procese, cu certuri, cu procurori și cu avocați? Asta nu. Și atunci, Împărtășirea este în funcție de curățirea inimii tale.

Inima e adâncul cel mai adânc din noi. Aș putea să spun că inima e o ființă în ființă. De ce spune Dumnezeu: „Am făcut inima ta ca să locuim în ea?”⁵⁰ El nu locuiește oriunde. Dumnezeu, Care Se simte atât de lăudat în slăvile Cerurilor, are plăcerea să locuiască într-o inimă de om. Este locul pe care 1-a făcut special ca să fie găzduit El. Mintea e subordonată inimii. Ființa noastră de răspundere și de adevărată bucurie prin unire cu Dumnezeu e inima. Curățirea inimii ar fi deci un motiv care trebuie respectat în vederea primirii Sfintei Împărtășanii cu Trupul și Sângele Mântuitorului. A te împărtăși cu Trupul și Sângele Mântuitorului înseamnă, repet, să fii una cu El, să fii cu adevărat un împlinitor al cuvintelor Lui și să recunoști cu

⁵⁰ Ioan 14,23.

adevărat că pierdut ai fost și te-ai aflat. Pentru că, da, e nevoie să te pierzi. Dar nu în sensul de a părăsi învățătura adevărată, ci de a renunța la o identitate moleșită sau strict omenească și de a te regăsi într-o personalitate îngerească. Așa cum am spus, împărtășirea nu trebuie considerată după idei fixe, numaidecât deasă sau rară. Rară, pentru că e prea mare Dumnezeu, prea mare harul Său. Și îți trebuie o pregătire. Dacă n-ai haină de nuntă...!? Păi, Scriptura spune că te leagă și te dă afară.⁵¹ Deci, trebuie să fii pregătit. Și dacă te Împărtășești foarte des, începi, ca ființă omenească nerodată, neșlefuită, s-o iei ca un obicei, nu cu teamă și cu frică de Dumnezeu. Dacă ai această teamă de Dumnezeu cu adevărat și te gândești la importanța acestui fapt, atunci ești bun de împărtășit mai des. Dar dacă o iei din obișnuință sau zilnic, cum am auzit că se face în unele părți, este o greșală extrem de mare. Pentru că nu postirea în sine decide, dar ea este necesară, ca să te mai strujească nițel trupește. Trupul acesta trebuie să existe și să împlinească o serie de lucruri ale firii. Dar să fim împotriva exagerării lucrurilor. Și atunci e necesară postirea.

- Iarăși e o primejdie mare, tocmai pentru că-i foarte mare lucru - mai mare decât a te Împărtăși nu există nimic în viața cu Dumnezeu - să nu te Împărtășești. Intervine și împărtășirea duhovnicească, cu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!”. Dar nu înlocuiește Împărtășirea aceasta pipăită, simțită. Sfânta Împărtășanie nu iartă păcatele. Sfânta Împărtășanie desăvârșește. Iertarea păcatelor o primim în Taina Pocăinței: „Te iert și te dezleg...”. Deci nu se poate fără să mergi mai întâi la spovedanie, să primești dezlegarea păcatelor, pentru că Sfânta Împărtășanie poate să fie foc, să te ardă.

⁵¹ Matei 22,13.

- *Este întotdeauna necesară Spovedania înainte de Sfânta împărtășanie?*

Este, ca să-ți ierte păcatele. E nevoie să te spovedești nu numai când te Împărtășești, ci să te culci mereu cu liniște, spovedit. Te duci la pansat de câte ori ești rănit. Sau, într-adevăr, să o faci pentru că sunt o serie întreagă de lucruri care ți-au scăpat. Lumea e obișnuită să spună niște păcate, dar să știi că foarte puțini își pun problema unor păcate pe care noi le numim păcatele lipsirii, adică **faptele bune pe care le puteai face și nu le-ai făcut. Vedeți, și asta înseamnă o curățire.** A vorbit de rău, nu s-a rugat suficient și permanent...Mai întâi de toate,"... cine știe să facă ce e bine și nu face păcat are"(Iacov 4,17). Cât bine puteai să faci într-o săptămână și nu ai făcut?! Și iată ai săvârșit păcatele lipsirii. Nu prea vād la spovedanie: „...*că puteam să fac un bine și n-am făcut*". Și eu recomand tuturor să se spovedească bine, ceea ce înseamnă să te gândești la spovedit cu mult timp înainte, adică să-ți faci mereu acest control, iar la spovedit să te duci pregătit. Te-ajută duhovnicul, căci s-ar putea să uiți unele lucruri, dar în orice caz, nu te duce nepregătit sau din obișnuință.

Repet: *nu se poate să mergi la Împărtășit fără dezlegare.* - Cu nevrednicie se Împărtășește un om împătimit, necurățit, nespovedit, fără grijă, care merge din obicei sau nu s-a spovedit cu adevărat. Pentru că o spovedanie bună este ca tu să fii pe poziția de a nu mai face. Nu să te spovedești și să spui că și-așa fac. Asta e o fraudă. Nu trebuie să te îngrijoreze marile păcate, pentru că toate se iartă, dar să fii pe o poziție de mare căință. Te spovedești de pe poziția de a nu mai face. Că se întâmplă, e accident,

dar nu e deliberarea ta, nu-i nepăsarea ta, nu e pocăință falsă. Când te pocăiești cu adevărat, te duci ca să nu mai faci. Altfel ești vinovat de participare, nu de accidentare.

Deci, ca să poți să fii pregătit trebuie să fii un om de jertfă. Aceasta-i poziția creștină: jertfa.

Duhovnicii trebuie să știe că sunt date canoane mari, dar ele rămân ca niște faruri de orientare, ca să se vadă mai ales gravitatea păcatelor, însă să le consideri și foarte elastice.

Sfântul Vasile cel Mare, care în lumea duhovnicilor trece drept cel mai tare în canoane, dă pentru avort 15 de ani oprire de la Sfânta Împărtășanie și spune cum să se facă: 5 ani să stai în curtea bisericii, 5 ani la ușa bisericii și 5 ani în biserică, neîmpărtășit. Și trebuie să ții cont. Dar tot Sfântul Vasile cel Mare, care era de o mare flexibilitate și înțelepciune duhovnicească, spune în canonul 74: *„Cel căruia i s-a încredințat, de la iubirea de oameni a lui Dumnezeu, puterea de a lega și a dezlega, nu se va canonisi pentru micșorarea timpului canonisirii, pentru cel care se pocăiește mărturisindu-se de bună voie, căci unul ca acesta ajunge degrabă iubirea de oameni a lui Dumnezeu”*.

Deci, dă libertate duhovnicului să-l canonisească cu oprire de la Împărtășit, după cum crede el. Duhovnicul ține cont de o serie întreagă de elemente. Mai întâi de toate, vă spun încă o dată aici: chiar faptul că vine la mărturisire este un canon pe care îl face. El vine cu emoție. Trebuie să discuți toate lucrurile foarte intim, căci sunt numai de el știute. Și aici, la spovedit, trebuie să le spună tare. Bineînțeles, duhovnicul trebuie să respecte cu foarte multă dragoste pe cel care spune lucruri foarte grave. Dacă-l scapi pe unul de la înec, de la o apă până la gât, e un merit. Nu-i mai mare meritul că l-ai scăpat pe altul de la o apă foarte adâncă? Este o bucurie pentru cel

salvat; și nu-i mai arde să-l certe, că de ce e ud? Adică, duhovnicul l-a salvat pe cel care-și mărturisește păcatele.

Duhovnicul ține cont și de împrejurările în care a săvârșit păcatele. Faptul că el mărturisește cu o foarte mare rupere de inimă e cel mai important; atunci el ajunge degrabă iubirea de oameni a lui Dumnezeu și nu trebuie să-l mai oprească de la Sfânta Împărtășanie. Vă dau un exemplu dintr-o întâmplare a vieții mele de duhovnic:

M-am trezit în Sâmbăta Patimilor cu un maramureșean bătrân, cu sarica pe el: „No, domn părinte, am venit să mă mărturisesc, să mă grijesc!” Cine era acest bătrân? În satul lui era un om foarte însemnat. De 30 de ani, nevasta lui se făcuse adventistă. Era un curent de adventiști foarte puternic acolo. Și toți adventiștii vroiau să-l prindă pe badea Ioan care era reprezentativ, ca prin el să dea lovitură satului. Însă el se ținea de Biserică și nu au reușit ăia să-l doboare. El apăra poziția ortodoxă numai prin faptul că nu se ducea la dușmani. Eu, n-am de lucru în spovedanie și îl întreb: „Ai postit?”, că vroia să se Împărtășească. A doua zi prăznuiam Învierea. „No, domn părinte! Am mâncat și ieri de fruct!”, în Vinerea Mare, că era în spital.

Acum, am zis eu: ce faci, Arsenie? Sigur, ce ar face Hristos? Omul ăsta de 30 de ani apără credința adevărată, ortodoxă și acum mă cramponez că a mâncat o bucățică de cozonac, dată de pomană, pentru că era străin? „Bine, bade Ioane, să postești până mâine!”. Și până mâine, mai erau câteva ceasuri, ca să zic că i-am dat un canon. Și l-am Împărtășit.

Vedeți, faci un mare pogorământ, dar pe ceva. Nu l-am oprit după canoane și am ținut cont de starea lui sufletească, de lupta pe care o dă de ani de zile. **Pentru că, trebuie să spun, dar cu teamă, că nu prea văd că singur postul ar da nădejde de mântuire. Singură smerenia**

adâncă din inima noastră și nedușmănia este nădejdea de mântuire a noastră. Postul este recomandat ca o stare de nevoință și ca stare fiziologică, deoarece elimină toxinele și e foarte bun. Dar ne întâlnim cu fel de fel și foarte multe cazuri când nu s-a postit; ori sunt bolnavi, ori sunt pe drum.

*

Copiii se împărtășesc ținând cont de precocitatea lor. A fost întrebat Sf. Timotei: „De la ce vârstă să canonisim?” Și răspunde: „Unii zic la zece ani, eu zic mai târziu!”. Deci depinde de precocitatea copilului.

Bolnavii sunt scutiți de post, pentru că de fapt pentru ei laptele, ouăle sunt doctorii.

*

Un duhovnic n-are voie să dezlege nici ca să se mănânce de dulce, măcar că în Canonul 69 Apostolic, în jurul căruia se învârt toate rigorile postului, se spune până la urmă așa. „...*afară de caz de boală*”. Dar eu nu dezleg dinainte. Nu spun dinainte: „Mănâncă de dulce!”. Nu am voie ca duhovnic, să dezleg înainte ceea ce, de fapt, e legat de Biserică. Eu dezleg după ce ai făcut fapta, dar nu anticipez.

*

Am fost întrebat: „E păcat să bem cafea?” „Nu-i păcat să bei cafea! Dacă îți recomand o ceașcă, de ce ceașca ta e cât o cană?” Atunci te opresc! Sau dacă bei mai multe cești pe zi, devine drog și atunci este cazul să fie oprită. Nu trebuie să faci dintr-o măsură, un păcat.

*

Să știți, că păcatul trebuie mărturisit cu gustul lui, cu mustul lui. Trebuie să-l spui din inimă, pentru ca să iasă din inimă. Dacă-l spui din cap (raționalizând viața

duhovnicească), la următoarea mărturisire tot păcatele acelea le spui, că le vei repeta.

*

La spovedanie întreb printre altele și acestea, dacă:

- a fost cumva necredincios?
- a crezut în Dumnezeu?
- a spus că nu există Dumnezeu?
- a înclinat spre erezii?
- a participat la sfânta Liturghie, Duminica și în sărbători?
- a fost milostiv?
- a vorbit de rău?
- a avut invidie?
- a înjurat, a drăcuit?
- s-a blestemat pe sine?
- și-a blestemat copiii?
- și a blestemat copiii în pânțece?
- și-a supărat părinții?
- și-a supărat soțul sau soția?
- a făcut avort?
- a încurajat pe cineva să facă avort?
- a curvit?
- a făcut sodomie?
- a făcut malahie?
- a văzut goliciunea părinților?
- a furat sau a făcut pagube pe undeva?
- a fost la vrăjitori?
- a ținut post?
- a mâncat mortăciune sau sânge preparat?
- a avut mânia sau mahnire?
- a avut mândrie?
- a avut dușmănie de moment?
- a băut prea mult?
- a fumat?

- s-a împodobit cu inele și cercei?
- a mijlocit întâlniri cu scopul înfăptuirii păcatului?
- este împăcat cu toată lumea?
- a șovăit în a împlini fapte bune? Și altele!

*

Să nu ne amăgim că, dacă am făcut ceva milostenie, putem acoperi desfrâul, furtul, clevetirea sau lenevirea. Domnul Hristos, într-o Evanghelie spunea: „Acestea se cădea să le faceți și acelea să nu le lăsați”.⁵² Iadul e plin de suflete care nădăjduiau să ajungă în rai. Nădejdea aceasta fără fapte de pocăință este mincinoasă și aceasta este de la vrăjmașul. Vreți să cunoașteți cum trebuie să trăim fără o nădejde mincinoasă? Iată, așa cum a spus Dumnezeu lui Lot când l-a scos din Sodoma păcatului și pe care a pedepsit-o cu foc: „Mântuind, mântuiește-te și nu te uita înapoi”. Dumnezeu nu ascultă pe cineva care zice numai: „Doamne, am greșit, iartă-mă!” că **pocăință înseamnă înfrânare și smerenie**. Deci Dumnezeu cunoaște inima și dacă e înfrântă și smerită se îndură de dânsa.

*

Să întrebăm pe atâtea suflete mărețe, avute, pe toți învățații, principii și împărații, care deja au trecut la cele veșnice, să-i întrebăm ce le-a mai rămas acum din măreția, desfătărilor și stăpânirea lor. Toți vor răspunde: „Nimic, nimic!”. „O, omule, zice Fericitul Augustin, tu prețuiești ceea ce are omul aici; bagă însă de seamă la ceea ce duce cu sine! Atunci, când moare, nu ia nimic altceva cu sine decât un cadavru puturos și o haină zdrențăroasă ce va putrezi împreună cu el!”

⁵²Matei 23,23.

*

Vai de acela care va cădea la pat îndușmănit cu Dumnezeu și de acolo trece la veșnicie. Am văzut că împărații și bogații se îngrozesc de moarte. Spaimă mare îi cuprinde pe toți, iar pe un țăran simplu l-am văzut veselindu-se. Este mai înțelept deci, un țăran care se mântuiește decât împărații și filosofii care se osândesc.

*

Moartea nu cruță nici o secundă. Când a venit, a venit. Indiferent cine ești. Și te duce; unde te duce? Sigur te duce la faptele tale. Nu te duci cu cele cunoscute, cu ce știi, **te duci cu faptele tale.**

*

Ne vom vizita cimitirele și vom vedea crucile și mormintele unora care s-au dus; și care dintre noi va crede că poate sări direct peste cimitire spre un cer pe care nu și l-a pregătit cu nimic?! Și care pregătire va crede cineva că e bună, fără acea micuță lumină aprinsă: **evlavia?!**

Am fost chemat la o înmormântare (eram preot paroh în localitatea Filea din județul Cluj), într-un sat unde murise un mare gospodar. Cel mai grozav moment va fi acela în care vei muri. **Mila încetează de la Dumnezeu. De atunci încolo începe dreptatea lui Dumnezeu, după faptele tale.** Și la această înmormântare se aflau încă doi preoți. S-a rânduit să vorbesc întâi. A vorbit fiecare câte un sfert de oră. Și am început să vorbesc, spre surprinderea lor: „Domnule, vreau să-l pun să vorbească pe mort. Să ne spună el ce vede acum. Să ne vorbească acum, când e îngerul păzitor lângă el și el este într-o mare încordare, nu despre altceva decât despre ce ne-a învățat Hristos. **Singurul sens e Hristos!** Ascultați glasul mortului! Mortul acesta ne spune că e la Hristos și nu poate altceva să ne

spună decât ce a spus Hristos: «Ce alta doresc, decât să aprindeți focul pe care l-am aruncat!?»⁵³ Acum vede el dacă n-a ascultat de Hristos care a învățat prin preoții lui în Biserică!” Și după ce am terminat de vorbit, o femeie a zis cu voce tare către mine: „Să vii să mă înmormântezi și pe mine!”

*

Lacrimile și întristările nu dau nici un folos morților, nici nu pot să-i întoarcă din viața cea veșnică, nici să-i scoată din gropi. Pentru aceasta au dat lege dumnezeieștii Apostoli, să nu ne pierdem mintea plângând pe morți, ci să-i pomenim la înfricoșatele Taine și să facem milostenie în numele lor.

Firea este aducătoare de lacrimi, dar credința oprește izvorul lacrimilor. Nu a murit fratele nostru, ci doarme. Moartea adevărată este moartea sufletului. Se închide mormântul pentru trupul lui, dar se deschide cerul pentru sufletul lui.

Ce este fericirea pe pământ? Această întrebare frământa fără încetare mințile și inimile tuturor. Să nu mergem la învățații lumii să ne dea răspuns, ci să privim la acest coșciug unde doarme un trup omenesc, că el ne va da răspunsul cel mai grozav. Să se înțeleagă, că fericirea omenească nu este mai mult decât o pasăre fără astâmpăr. Astăzi pe o creangă, mâine pe alta. Azi bucurie și mâine durere. Dar o durere mare poate aduce și o liniștire mare. Pentru cele bune, Dumnezeu le rânduiește uneori pe cele potrivnice. Chiar și prin cele fără de nădejde, Dumnezeu poate face lucruri bune.

Învățați de la moarte, că ea nu cruță nimic, ea nu amână nimic. Nu se uită că ai soț, copii dragălași- te ia de lângă ei și te duce; dacă viața ți-a fost bună te duce la

⁵³ Luca 12,49.

fericire, iar dacă nu, te duce în lumea suferințelor celor mai amare.

Înainte de moarte vin diavolii să te chinuie, dacă ești neîndreptat, să nu te piardă din mână, știind că puțină vreme mai este.

Așa cum se spune: „Că s-a pogorât diavolul la voi, având mânie mare, știind că puțină vreme are”. (Apoc. 12, 12)

Diavolii vor zice: „Noi suntem faptele tale iar noi nu te vom părăsi. Noi te vom însoți în cealaltă viață și ne vom înfățișa cu tine înaintea veșnicului Judecător”.

Cine a auzit bulgării de pământ căzând cu rezonanță peste sicriul din groapă și mai stă nepăsător?! Nu te gândești că te vor mânca pământul și viermii?

Sfârșitul vine, vine sfârșitul!

Îți vine rândul, oricine ai fi, omule al pământului!

Să ne rugăm lui Dumnezeu ca și noi să închidem ochii pentru lumea aceasta, din iubire pentru lumea cea făgăduită de Împăratul Împăraților, Hristos Domnul. Amin.

Iată deci... nu putem gândi decât la moarte. Fericiți toți cei care mor luptând pentru iubirea creștină-singura eliberare!

*

Se spune despre un bogătaș că și-a făcut o casă foarte frumoasă și a ieșit în drum s-o admire. Un creștin trăitor, care trecea tocmai atunci prin fața casei, îi spune bogătașului: „Domnule, casa dumată are un defect!”, „Ce defect?”, „I-ai făcut ușă”, „Și ce ușă e un defect?”, „Când vei muri, pe ușă asta te vor scoate spre mormânt!” Deci, vei muri!

Vedeți, eu pun cu conștiință problema mântuirii, fără să raționalizăm lucrurile și nici să nu pierdem timpul, pe care-l socotesc extrem de scump, poate cel mai scump lucru pe care ni l-a dat Dumnezeu. Că trăim încă. Aici trebuie să vedem (să avem bunul simț de a recunoaște) că

Dumnezeu ne-a păzit, ne-a îndreptat, ne-a trecut cu vederea o serie întreagă de greșeli ale noastre tot cu scopul ca noi să ne îndreptăm, să ne trezim. Dacă am ajunge la o hipersensibilitate, ne-am da seama de câte ne-a păzit Dumnezeu să nu murim. Sigur, pun și problema Veșniciei noastre. Aceasta ar putea fi gândul, cu orice chip, la sfârșit, la viața de după moarte. Cu orice chip! Pentru că trebuie să amintesc la lumea de bună credință ca va fi un vaiet dincolo de închipuirea noastră, la răspântia celei din urmă zi, când omul va realiza că a pierdut timpul. Am văzut oameni pe patul de moarte care toți doreau să mai trăiască o zi. Eu, care trăiam momentul lui într-o oarecare măsură (intensitatea numai el, săracul o trăiește și sigur o vom trăi toți) îmi dădeam seama de starea lui disperată, că începuse să vadă ceea ce de fapt îi spusese Biserica: duhurile rele; pe urmă, procesul conștiinței și al poruncilor grozave, dincolo de a face o comparație cu cea mai înaltă construcție filosofică.

Citeam la un părinte, Paisie (Aghioritul), care foarte mult mi-a plăcut pentru simplitatea scrierii, că s-au dus americanii la el în pustie să se folosească de înțelepciunea lui. Și i-a întrebat părintele: „Ce ați făcut voi, americanii?”. „Am ajuns în lună!”, „Și cât v-a costat aceasta?” „Râuri de dolari!”, „Eu cu un posmag, într-o clipă pot să ajung la Dumnezeu!”. Vreau să vă spun, că-mi pun problema ce ar putea face oamenii aceștia într-o zi? Ca să-mi dau seama și să ne dăm toți seama că: **o clipă poate să fie un timp și o suspinare poate fi o rugăciune.** Foarte importantă este această stare de ridicare, de țâșnire spre Dumnezeu, **o clipă numai.** Trebuie făcută din adâncul inimii, trebuie să simți efectiv.

Am văzut că într-o zi poți face multe. În disperarea lor, ziceau: bine, dar Sfântul Sisoe cel Mare zicea că într-o zi putem să ajungem la măsură dumnezeiască. Dar aceasta

o spunea un sfânt de mare trăire. Dar de ce trebuie să luăm exemplul sfinților părinți, oameni fiind și noi, de ce să nu ne mișcăm și noi chiar dacă nu ajungem la gradul de trăire al lor? Nu ne-a dat Dumnezeu pentru altceva timpul decât pentru asta! Ne-a creat ca să rămânem în bucuria Veșnică alături de El! De ce ne complicăm? Viața duhovnicească se observă și la sfinți că este în zig-zag. Urcă și coboară, dar de cele mai multe ori nu-i mare primejdie, că prin coborâș harul e mai încetinel și se pot smeri, că vor avea părere de rău și smerenia este fără dimensiuni, nemăsurat mai mare decât isprăvile elanului nevoinelor.

În legătură cu oscilația asta, care și la sfinți se constată, există un cuvânt la Sfântul Apostol Pavel care spune așa: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, care v-au vestit vouă învățătura lui Dumnezeu, la al căror sfârșit privind să le urmați credința”.⁵⁴ Adică, la sfârșitul vieții, ei s-au desăvârșit și au avut cuvântul puternic și întreg. Deci, noi suntem în luptă, acum ne ajută harul lui Dumnezeu. Dar lupta este pe toată viața, ne ispitește continuu.

Sfântul Sisoie cel Mare, la sfârșitul vieții, a avut bucuria să-l întâmpine cetele sfinților. Ucenicii care stăteau împrejurul lui îl întrebau: „Ce-ai văzut?” „A venit ceata mucenicilor să mă ia!”. După un timp, iar l-au întrebat: „Ce mai vezi?” „A venit ceata cuvioșilor să mă ia!” La un moment dat, le spune ucenicilor: „Lăsați-mă să pun început (pocăinței). A venit Mântuitorul!” Acum, la sfârșitul vieții, în comparație cu Hristos, el a văzut că nu-i desăvârșit.

*

Nu țineți la faptul că cutare a murit fără lumânare. Lumânarea nici nu ajută, nici nu acuză, dar ea are o

⁵⁴ Evrei 13,7.

semnificație: împlinește concepția creștină, jertfa. Ca să lumineze lumânarea, se jertfesc ceara și fitilul.

Deci, ideea de jertfă, candela și lumânarea, ne dă să înțelegem că nu se poate fără jertfă pentru că, vrem nu vrem, noi trebuie să terminăm pe Cruce, crucea fiind cel mai lăudat lucru al pământului. Trebuie să jertfim cu orice chip. De aceea, cuiva care m-a rugat să-i scriu ceva pe carte, i-am scris: *nu de moarte să te temi, ci de Înviere*. Pentru că în ce fel aștepti Învierea dacă fugi de Cruce?

*

Mergeam spre Mănăstirea Cheia și la Văleni am ajuns în fața unei săgeți ce indica casa(muzeu)a lui Nicolae Iorga. Am intrat acolo și la îndemână era cartea de aur unde am scris cuvintele acestea: „*ai făcut la moarte mai mult decât ai făcut în viață*.” Moartea are ultimul cuvânt, este reprezentativă pentru fiecare din noi. Atunci, în câteva clipe, veți vedea și trăi valoarea integrală a Sfintei Scripturi și importanța timpului vieții.

*

Așadar, slava omului începe cu adevărat de la groapa sa. Moartea este ziua de naștere a veșniciei tale. Moartea, prin ea însăși, este o pedeapsă de care nu va scăpa nimeni, dar dincolo este fericirea care, de asemenea, nimeni nu știe cât este de mare. Pe cei pe care nu îi poate sfătui nimeni, moartea, zic, îi convinge pe toți. Pe toți pe care toată lumea îi slăvește, moartea îi alungă din lume. Moartea adună la un loc măririle, deșertăciunile, toată cruzimea și ambiția omului și aruncă pe ele o lopată de pământ.

*

- După judecata particulară, cea de la patruzeci de zile unde stau sufletele până la Judecata de Apoi?

- *Părintele Arsenie*: Stau acolo unde le-au fost faptele lor. Chestiunea purgatorului pe care Biserica catolică a inventat-o este o greșeală de dogmă. Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică au trăit 1054 de ani împreună, iar cei de acolo pot fi salvați numai prin Liturghii și prin rugăciunile făcute de Biserică, nu prin purgatoriu. Purgatoriul spune că omul, la un moment dat, după ce și-a ispășit pedeapsa, după anumite consecințe se mântuiește. Asta este o eroare. Numai Biserica - dacă Mântuitorul a spus: „*Mergeți în focul cel de veci*”⁵⁵ - prin ajutorul lui Dumnezeu poate să-l mântuiască pe om, pentru că se spune: „Dumnezeul celor de sus, celor de pe pământ și celor de sub pământ”. Va să zică și al celor morți care nu sunt mântuiți. Pe aceștia îi poate pomeni Biserica și așa îi putem salva.

- Adică este o distribuție din capul locului după judecata particulară? Unii intră în rai, alții intră în iad temporar?

- *Părintele Arsenie*: Unii intră direct în rai pentru că spune Mântuitorul: „Și la judecată nu vor veni”, cei care duc o viață duhovnicească, cu frica lui Dumnezeu, se spovedesc cu smerenie; cu adevărat se zice că „la judecată nu vor veni” deci nu se mai duc în iad. Însă totuși se știe că există și iad. Și nu putem noi să avem siguranța mântuirii, pentru că e foarte relativă pocăința pe care o facem. Catolicii spun că au siguranța mântuirii. **Noi nădăjduim mântuirea**; noi nu avem certitudinea. Ce fac sufletele după aceste patruzeci de zile? Sunt repartizate la locurile lor, fie de oarecare suferință, fie de ușurare.

Dacă duci o viață duhovnicească, Mântuitorul spune: „Și vor trece de la moarte la viață.” Se poate să nu

⁵⁵ Matei 25,41.

mai treacă deloc prin iad „nici la Judecată nu vor veni.”
Sigur că se poate.⁵⁶

*

Ce facem, precuvioase, că s-a modernizat monahismul, mi se spune. Da, știu lucrul acesta, dar uite ce e: ăstora le facem coșciuge mai luxoase, mai lustruite, îi asigurăm că putrezesc, ținem un cuvânt la înmormântare că și-au împlinit scopul și când vor ajunge la vămi o să le spună „Nu este loc în Împărăția Cerului pentru moderni, ci numai pentru smeriți! Mai la vale vă rugăm, e un foc aprins, noi vameșii nu vă luăm nici un ban, că vă avem la mână și acolo veți auzi cea mai grozavă simfonie a țipetelor!” Acesta-i răspunsul pentru moderniști!

*

Vămile văzduhului reprezintă o ultimă cernere, o ultimă repriză pe care o dă Dumnezeu cu sufletul omului. Chiar Sfântul Marcu, care a viețuit în muntele Fracesc (Viețile sfinților pe 5 aprilie) a fost ținut în vămi cam o oră. De ce l-au oprit? Pentru că aici este cernut omul la maxim „ca nimic necurat să nu intre în Împărăția Cerului”. Există și fapte bune neîmplinite, că zice Sfântul Apostol Iacov: „Cine știe să facă bine și nu face, păcat are”. **Pentru că se creează punți de intrare a dracului în om prin aceste lacune.**

Ați auzit ce se spune despre Sfântul Ioan Botezătorul: „Nu este nimeni mai mare ca el din cei născuți din femeie, dar cel mai mic în Împărăția Cerurilor este mai mare decât el”.⁵⁷ Adică îngerii, că la ora aceea, când vorbea Mântuitorul, despre ce putea să fie vorba decât despre îngerii din cer. Deci tu, omule, ai trăit în trup

⁵⁶ Ioan 5,24.

⁵⁷ Luca 7,28.

și trebuie să te dezinfecți îngereste de tot ce a făcut pământul din tine, suflete.

*

Vămile Văzduhului nu au numai rol juridic, cu acuzatori diavoli, ci pentru ca tu să trăiești cu adevărat în Veșnicie începând de acolo. Și să nu mai existe ceva murdar. Când va fi cer nou și pământ nou, nu va mai exista nimic în ce privește umbră de patimă. Vor fi îngerii lui Dumnezeu pe pământ, oamenii vor fi desăvârșiți. Dumnezeu face orice ca acolo noi să intrăm desăvârșiți. Nici vorbă cu semne și răni ale păcatului.

Omul se desăvârșește în ceea ce de fapt a murit. Ai murit cu gândul să iubești pe vrăjmași, și acum în toată Veșnicia te dezvolți în iubire desăvârșită față de ei. Da, nu înseamnă că acolo mai este încă luptă împotriva patimilor. Nu se poate. V-am spus: ultima grozavă cernere sunt vămile. Pentru ca așa de mare a fost căderea aceasta lui Adam, încât moștenim cu orice chip păcatul în trupul nostru și a trebuit să vină Iisus Hristos, Dumnezeu întrupat să ne facă cu orice chip dumnezei după Har.

Vedeți, pe noi aici, la ultima repriză care ar fi vămile, ne Îndumnezeiește și de ceea ce de fapt, noi n-am știut că trebuia să facem și am fi putut face dacă eram conștienți.

*

Dar este atât de neînțeleasă adevărata Îndumnezeire după har chiar de cel desăvârșit, încât a trebuit să treacă prin toate aceste vămi ca să se umple de har și să intre în Împărăția Cerului. Da. Pentru că nu putem crede că și acestui sfânt Marcu îi rămăsese ceva nerezolvat în lupta cu patimile și cu dracii pe care a dat-o timp de 15 ani în muntele Fracesc (Etiopia)

*

Ce părere de rău va avea lumea! Va fi Judecata de Apoi! Vor regreta că nu au dus o viață de pocăință. Dacă i-am întreba pe cei de sus: „ce v-a costat de ați ajuns la atâta fericire?” ne-ar răspunde: „**timp, puțin timp petrecut bine**”. Nu la rock, nu la muzică ușoară. O să vedeți la Judecata de Apoi; vai, că n-am folosit timpul bine și ce mi-a trebuit lucrul acela; însă s-a terminat tot, toate muzicile ușoare și toate gusturile femeiești. Și ce urmează? Nu urmează o pauză, nu urmează încă o viață, și am să știu eu ce am să fac. **O, clipă înfricoșată!** A mă înfățișa la judecata lui Dumnezeu singur, în prezența Lui, a fi întrebat și examinat, din toată viața mea, de un Dumnezeu care nu va mai fi un Dumnezeu al milei, ci al dreptății. Aud din gura lui asupra sorții mele, pe toată veșnicia: ori raiul celor buni, ori iadul celor răi și neîngrijiți. Greșelile pentru care vom fi judecați sunt de patru feluri:

1. Răutățile pe care le facem noi.
2. Răutățile pe care le fac alții din cauza noastră.
3. Bunătățile pe care nu le-am făcut.
4. Bunătățile pe care nu le-au făcut alții, împiedicați de noi.

Partea a III-a
Trei scrisori inedite⁵⁸

„...scrisoarea are folosul, autoritatea și puterea ajutorului grabnic, răspunzând nevoii neapărate a cuiva, cu care și noi în vremelnicia și încercările noastre zilnice ne identificăm prin nedumeriri, întrebări, căutări de deslușiri și soluții”.

Virgil Cîndea

⁵⁸ Aceste trei scrisori sunt preluate din arhiva Părintelui Arhimandrit Ioanichie Bălan și sunt revizuite de autor

1

Măicuță E.,

Îți trimit în grabă câteva cuvinte, dorind fără amânare să-ți faci rană în inimă pentru Iisus Hristos, închide în inimă pe Domnul și nu ieși de acolo, rămâi cu El și atunci vei putea sigur vedea orice fir de praf.

Să nu te măsoari cu nimeni. Smerește-te.

Cu atenție subțire poți vedea însă în ce măsură ai crescut.

Cugetă mereu: „Unde te vei duce?”. Și cum știu că dorești să mergi bine, așa vei cunoaște învățătura tainică. Să ai cugetare fără răspândire și așa vei birui gândul morții veșnice. Rămâi în dragostea singurului Dumnezeu și eu îți asigur liniștea și frumusețea. Propria ta ispitire e mai primejdioasă decât atacurile obraznice din afară. Dar dacă acelea te vor găsi cu inima înstrăinată, va fi moarte nemiloasă și rușine veșnică.

Te va cuprinde uimirea când vei vedea cât este de mare milostivirea lui Dumnezeu pentru noi păcătoșii. Pentru mica noastră osteneală cu câte daruri alese suntem învredniciți.

Îți pot spune deci: iubește și ostenește-te, că ai pentru ce.

Și acum îmi îngădui să te întreb: de ce ai avut momente de tristețe după despărțire, la gândul urcușului nostru spre Cap?⁵⁹

⁵⁹ Efeseni 4,15.

Îți înțeleg dorirea și aș dori să-ți trimit mângâiere, prețuindu-ți mult lacrimile pe care doreai să nu le văd și inima pe care abia o țineai să nu-ți sară din piept. Așa trebuie să rămâi. Iubește și fă ce vrei! Numai să știi că dragostea cere jertfe, așa cum îți spuseseam, dar sunt convins că nu-i nici o jertfă mai plăcută ca aceasta pentru Iisus și nimic nu-ți va putea aduce un nume mare și o cinste deosebită.

Eu sunt relativ sănătos. Am bucuria să fiu mereu obosit. Mulțumesc, cu gândul smerit bunului Dumnezeu, de cinstea ce-mi dă să fiu cu râvnă ascultat. Am liniște multă, scumpa mea fiică, și te rog mult să nu te desparți de bucuria pe care ți-o pricinuieste măcar un fir de iarbă, înțelegând în ea dragostea Stăpânului tău.

Ești prezentă în marea pomenire din Sfântul Altar, și spun cu cinste multora, că am o nouă născută gata de zbor lung și alb.

Știu că prețuiești curățenia și aceasta îți va aduce bucurie mare asemenea îngerilor.

Acum iartă-mă, ți-am scris făcând un sacrificiu, aproape peste puteri, au năvălit mulți pe mine, mi-e drag de toți- dar este noapte, foarte târziu și văd că sunt om neputincios. Am vrut să nu te las fără mângâiere și tu, fetiță bună, înțelegi câte nu ar avea să-ți spună tăticul tău, chiar dacă ți-am spus că dragostea cere jertfă.

Te las cuminte și veselă,

Tata.

P.S. Am o mare bucurie că am cunoscut pe măicuța Em. Sunt convins că voi avea bucurii și mai mari.

Împrejurările aici, nu mi-au permis să fac mai mult. Nu pot să-ți spun deocamdată atât: om o mare bucurie. Tu înțelegi de ce eu am o mare bucurie.

Te rog, mângâie din partea mea pe fetița voastră din casă, E.

Nu mai pot, vă cer iertare.

Ierom. Arsenie.

2

Măicuță E.,

Am ajuns bine la F., dar am așteptat mașina când am plecat, un ceas mai mult pentru că se defectase motorul.

Am o mare bucurie de renașterea sfinției tale.

O lume care se pleacă în fața unei inimi curate, unei inimi care nu mai poate trăi decât la înălțime.

Mi-am dat seama, că manifestările exterioare nu-și puteau arăta toate bucuriile adânci ale stărilor despățimitoare și momentelor de iluminare vie ce se iveau. Vedeam că doreai, cereai și căutai cu râvnă și fiori, ca cerbul aprins, apele dulci ale izvoarelor vieții. Lacrimile îți trădau dragostea pentru Iisus și erau de multe ori singurele care răspundeau: „Ce frumos este - te înțeleg, părinte!”

Nu vreau să rămâi singură. Sunt îngrijorat de orice moment al singurătății tale. Pregătește-te de frumuseți mari, că bunul Dumnezeu te-a ales din multe, să cunoști taine și să te simți bine și împlinită numai la înălțime. Da, împlinită, că aceeași liniște de chilie, de pădure și de munte este pentru toți, dar numai unii simt

în ei inima aprinsă rău și rănită puternic de dragostea lui Iisus.

Inima ta trăia în cerul cel mic al puterilor tale de cuprindere și doreai să nu scapi nimic, că erau alese și prea frumoase toate și te identificai cu cele ale făgăduințelor tale. Erai complet ruptă de lume. Urcam mereu, culegeam mereu, plângeam mereu și făceam să-ți arunci peste alte înălțimi privirea, iarăși, mereu.

Te simțai mică, dar eu eram liniștit că dorirea ta sfântă le cuprindea pe toate. Totul a mers normal, dar sigur s-a reușit să-ți smulgă cele mai sublime făgăduințe. Eram și eu mulțumit adânc de creșterea sfinției tale. Te-am prețuit și te prețuiesc mult. Vreau să rămâi cu El, vreau să rămâi fiica albă și plină de dor a Măicuței Lui.

Mi-a creat un moment îndeosebi de mare respect, când ai sărit spontan și nu te puteai stăpâni și pe înălțime cum erai, ai zis: „nu voi uita aceasta toată viața!”. Erau trei căprioare. Abia te puteam ține și liniștiți, că doream să ai convingerea totală că nu este glumă, că nu este nimic de disprețuit din toate ce-a spus și ne-a făgăduit Domnul și Dumnezeuul nostru Iisus Hristos.

De ce erau trei? Aceasta vom discuta-o în restul vieții noastre. Aceasta rămâne ca un simbol sfânt - că sfinte erau - și nu vei rămâne săracă având pe Maica Cerului cu prea curații îngeri și cu multă nevrednicie, dar cu toată inima, un părinte care te ține de mână. Aș vrea să nu te mustru niciodată. Aș vrea să nu mă superi niciodată. Aș vrea să nu te întristezi niciodată.

Aș vrea să rămâi albă și să privești nestăpânită de bucurie la cele Trei.

Încurajează-te mereu. Vei avea întotdeauna un răspuns bun în fața problemelor vieții. Să știi să-i folosești

pe toți. Pe unii tare, pe unii frumos. Așa spune Avva Pimen: „O dată fugi, a doua oară fugi, a treia fă-te sabie!” Roagă-te cât se poate de atent și să nu consideri că altceva îți poate fi tovarăș prețuit în cele care rod ascuns din adâncul inimii tale, din inima ta, din Iisus din inima ta.

Am vrut să-ți fac prin aceasta o bucurie în plus. Ți-am scris repede și timpul nu-mi dă voie să scriu și altele.

Să rămâi fericită și frumoasă în Iisus Hristos.

Ți-am spus eu, duhovnicul tău, să nu-ți strici pacea din inimă, să nu-ți pierzi încrederea din tine. Iartă-mă că-ți repet, dar aceasta doresc cu râvnă, să nu-ți pierzi pacea și încrederea și vei avea liniște adâncă și fericire îngerească, dacă vei cugeta smerit și vei păși numai pe potecuțele dragostei.

Bucură-te numai de adevăr.

Rămâi veselă și serioasă, chiar dacă în Casa Domnului te vei mai alinta.

Și peste toate, înțelege că este darul lui Dumnezeu.

Îți scrie, ținându-te de mână,

Tata.

27 august 1964

F.

3

Măicuță E.,

Scrisoarea sfinției tale am primit-o cu bucurie deosebită, dar cu întârziere, pentru că eu am fost plecat câteva zile prin munți, prin păduri, prin poieni, prin frumuseți.

Nu știi dacă Măicuța Em. a sosit, acum, la data când scriu, pentru că dădusem prin Sfinția ei câteva rânduri, măcar că eram peste măsură de obosit. Știu că urma să meargă pe acasă, și nu știu cât timp va sta.

M-am bucurat că am cunoscut-o și doresc ca de acum să ne folosim împreună în Casa Domnului nostru. O prețuiesc mult și o pomenesc cu mare încredere, evlavie și râvnă, alături de Sfinția ta. Te rog să-i spui urăriile mele spre o mare viață înduhovnicită și adică spre o bucurie de taină alături de Iisus.

Măicuță E., văd năvala sufletească în care a vrut bunul Dumnezeu să te găsești, și încerci bucurii necunoscute și mulțumire te-a cuprins și în tot felul dorești să rămâi la înălțime, unde nu poți să vorbești, doar ochii umezi și senini, ca două mâini gingașe, culeg stările și momentele nesfârșit de frumoase, dar arătând o neobișnuită luminare a feții și o tresăltare de mare nădejde a inimii.

*Am fost mereu asaltat și cu darul bunului Dumnezeu am dat bucurii și alinări fără să mă cruț – uneori am fost obosit până la extenuare. Aceasta ți-o spun ca să cunoști că eu, părintele tău, simt o mare liniștire, o eliberare sufletească cât mai totală și deși în tot felul neputincios, nu pot să-mi stăpânesc o râvnă spre cele cuvioase, îngăduite, înțelegând că așa cum este spus: **Dacă vei face bune din cele rele, ca gura Mea vei fi!***

Profit că sunt puțin liber, să-ți răspund ca unei inimi nedespărțită și aprinsă de jarul nedezmințit al dragostei lui Iisus.

„Ceea ce zidește să-ți îngădui, iar ceea ce tulbură, să nu-ți îngădui în nici un chip! Cine din cei cu mintea sănătoasă – cum spune undeva – va întinde mâna spre paharul cu otravă, lucru pe care-l știe?”.

Măicuță scumpă, pentru tine se aprind făcliile spre o lume curată, albă și prea frumoasă. Nu sunt numai gândurile mele, sunt mișcările tale, sunt pașii tăi grăbiți, este inima ta, care cu zbucium la vârstă curată, cerea să plece, să ajungă, să intre, să simtă și să rămână lângă Dumnezeu. Niciodată nu vei avea pace, decât numai în mișcarea aceasta. Suntem zidiți singur numai pentru El. Pe tine te-a chemat Iisus, și rănită de dragostea aceasta, copil fără iscusință bătrânească, te-ai răstignit împreună cu El și ți-a dat nume mare. Cinstește-L. Vei învia sigur împreună cu El și plină de Lumina Taborică se va veseli fața ta prea mult și nu te vei mai teme de rușinea ce ți-o pregătește în taină vrăjmașul Stăpânului tău.

O lume se pierde în învălmășeala vremii și te doare și plângi, și plânge Iisus cu sânge, după miresele Lui căzute, și zice:

- De ce răspunzi cu plăcere la întrebări și propuneri rușinoase și Mie nu-mi arăți măcar o șoptă. M-aș bucura și mulțumi, măcar că vei plânge mult și cu amar că nu Mi-ai dat și nu Mi-ai spus Mie toate plăcerile și dorințele inimii tale. Cine crezi că poate să te iubească mai mult decât pot Eu să te iubesc, mireasa Mea?

Ce găsești urât și neplăcut la Mine? De ce Mă părăsești, lepădându-mi cuvintele Mele, dar șoptirile pline de venin le guști cu plăcere, fără grijă și teamă, prin care vrăjmașul sufletului tău îți plăsmuiește rușinea și amărăciunea cea mai desăvârșită. De ce Mă dai afară din casa inimii tale, pe care Eu am zidit-o și iarăși am răscumpărat-o?

Cine te-a învățat să faci așa?

Înțelepciunea nu ți-ar fi dat voie; buna cuviință de asemenea. Recunoștința sau darurile sfințe care sunt cu

prisosință în tine? Nu! Acestea învață că Eu sunt Calea, Adevărul, Viața și Iubirea care împlinește, liniștește și alintă orice iubire și curăță sau vindecă fără durere rănila sufletului tău cuprins de mofturi și capricii.

Eu sunt Iisus Hristos!... Sunt Capul trupului Bisericii...

Sunt Sincer, Curat și Adevărat. Pe Mine mă laudă cu cele mai alese glasuri și melodii toată zidirea. Filosofi Mi se închină Mie. Sufletele cele mai alese sunt prosternate la picioarele Mele. Toate Puterile cerești cu îngeri albi și veseli Mă laudă și Mă preamăresc și din dragoste pentru răscumpărarea ta, am luat trup omenesc și toată făptura strigă: „Hristos se naște, slăviți-L! Hristos din ceruri, întâmpinați-L! Hristos pe pământ, înălțați-vă!”

De ce Mă dai afară și nu te simți fericită și înălțată lângă Mine? Nu sunt destul de luminat, de frumos și de puternic? Trebuie să-ți mai spun că de Mine se cutremură toți Îngerii, Arhanghelii, Scaunele, Domniile, Începătoriile, Stăpâniile, Puterile, Heruvimii cei cu ochi mulți și Serafimii cei cu câte șase aripi? Și Eu, totuși, Fiul lui Dumnezeu și al unei prea alese și dăruite Mame, care-i mai cinstită decât Heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât Serafimii, totuși stau la ușa inimii tale și bat! Câtă bucurie am Eu că sunt atât de lăudat și de slăvit și totuși, dacă tu mi-ai deschide numai Mie ușa inimii tale, aș fi mult mai fericit decât pentru toate celelalte prea alese cinstiri, fie chiar a tuturor Puterilor din necuprinsa și nemărginita și neînțeleasa boltă și luminare cerească. Crezi că nu aș putea nimici dintr-o mică suflare pe dușmanul Meu care mi-a luat locul din inima ta? Dar aceasta n-o fac pentru că doresc să Mă dorești tu cu dorire mare și atunci vedea-vei puterea

Mea. El pentru aceasta îmi este dușman, pentru că te stăpânește pe tine, altfel ce Mi-ar păsa Mie de el? Tu ești zidirea Mea, fiica Mea, mireasa și regina Mea și pentru că ești în tot felul a Mea, vreau să nu te supăr niciodată, să nu regreți niciodată și să nu bănuiești niciodată că te așteaptă o atât de nemaipomenită cinste.

Scumpa mea fiică, totul, viața întreagă e o minciună descoperită, trăită în afară de Iisus Hristos. Știi că vreau să rămâi în El, și ce frumos promiți!

Simt inima ta că se zbate cu putere spre înălțime, spre frumusețe. Toate se deschid și toate se lămuresc. O lume nevinovată. O lume care flutură cu fiori plăcuți aripile. Toți pregătesc să-I dăruiască ce au mai scump - inima lor. Vreau să-I dai totul și să nu-I ceri nimic. E prea mare ca să nu prețuiască o inimă care se junghie pentru El. E prealubitor ca să rămână dator. E prea Dăruitor ca să-ți dea mai puțin decât împărăția Lui.

Ce mult și uimitor de Milostiv este!

Rămâi cu El!

Rămâi în lumea căprioarelor, pe care nu le mai poți uita.

Te înțeleg mult, scumpă fiică, și doresc să-ți deschizi inima mult, ca să înțelegi tot mai mult.

Vezi, că pe drumul acesta jertfa este ușoară și plăcută? Vei fi o fată – o Maică – fericită, adică mai fericită, la nivelul îngerilor nu la măsuri omenești. Cine crezi că poate să te înțeleagă? Sau cum crezi că ai putea să spui cuiva de ce ești atât de fericită în Hristos? Cât de puțin jertfești și cât de mare fericire te așteaptă. Jertfește o discuție rușinoasă și fugi de fețele care se dovedesc a fi șerpi veninoși și ascunși, că aceștia fac să uiți de gheenă,

de toate iadurile, de Dumnezeu, de rușine și de Judecată, așa cum se spune.

De asemenea, se știe că fiul care petrece în lume îl acoperă Dumnezeu pentru rugăciunile Părintelui duhovnicesc, ca să nu se hulească numele lui Dumnezeu și să nu smintească pe oameni.

Este însă o luptă ascunsă să ne cucerească – dar cu cât se înmulțesc luptele, cu atât se înmulțesc și cununile, căci sufletul sârguitor alungă și rănește puternic pe draci. Că, dacă a fost cândva împuținare cu duhul și după aceea este ridicare cu mare furie împotriva drăceștilor patimi, un suflet viteaz ca acesta va fi mult lăudat de Îngeri. Iar dacă piciorul tău pășește spre tulburare, atunci să știi că se tulbură Îngerul tău păzitor.

Acum este ziua mântuirii, spune Sfântul Apostol Pavel, și adică acesta este veacul pocăinței, acela al răsplătirii, acesta este al faptelor și al răbdării, acela al mângâierii.

Acum Dumnezeu este ajutorul celor ce se îndreaptă de la calea răului, iar atunci – strașnicul cercetător al faptelor, cuvintelor și gândurilor omenești.

A cui este munca, a aceuia îi sunt și roadele. Cinstea și cununile se cuvin învingătorilor, după marele apostol.

Așa gândește și pășește o inimă renăscută.

Măicuța mea scumpă, sunt părintele tău mereu și mereu cu brațele întinse spre fiica mea, spre fii mei. Rămâi curată, rămâi liniștită ca un copil duhovnicesc. Îți înțeleg dorurile și mă rog mult ca marele nostru Domn Iisus Hristos să rămână lângă tine, lângă Sfinția ta.

Când te cuprinde tristețea înseamnă că te-a părăsit oarecum. Atunci, cu atât vei fi mai cu amar întristată, cu cât vei vedea că singură ești vinovată de neatenția față de un așa neprețuit Dar. Sunt liniștit cu

duhul despre Sfinția ta; sunt însă multe de spus. Să fii sănătoasă și veselă. Să fii veselă că poți vedea în jurul tău lumină și să se împlinească prin tine faptele și bucuria Mântuitorului tău. Fii veselă și smerește-te fără de măsură, și atunci vei cunoaște că ai smerită cugetare, când iubind mult pe cele duhovnicești, nu pe cele trupești, și nejudicând inima cuiva, atunci te vei îmbujora și se vor minuna mulți de frumusețea ta. Știi că pentru nimic în lume și nimenea și, adică, cine ne va putea despărți de dragostea lui Hristos?! Închide-te cu El în inima ta și așa vei gusta și va începe în tine Raiul cel de Taină – Maica Domnului – adică, vei fi la „Masa cea Dumnezeiască”. Ferește-te însă mult ca să nu auzi vocea care mustră: „Unde ești atunci când nu ești în lăuntrul tău?”. Și, Doamne ferește, umblând rău și nefăcându-te sabie și rușinându-te de Hristos să nu auzi cu groază: „Fetițo, copila Mea... de ce Mă prigonești?!?”.

Măicuță scumpă, doresc din adâncul inimii mele ca tu, fiica mea, și toți fiii mei, să fiți curați înaintea Hristosului nostru, în fața Căruia, cum se spune, nu are asemănare și toată zidirea este ca un curat nimic și totuși, a suferit atât pentru om, măcar că n-a luat de la el altceva decât necredință și ocară. Și să nu ziceți odată când vom fi față către față, regretând ca Ieremia: „Nu m-am obosit umblând după Tine!”

Bunăoară multora ne va fi semn de creștere duhovnicească atunci când vom ajunge cu cele trupești să cugetăm la cele de trebuință mântuitoare.

Și eu, scumpii mei fii duhovnicești, doresc să vă fiu prilej de cinste și de bucurie mare în toată viața mea și măcar că sunt neputincios trebuie să vă dau pildă în toate, suferind suspine uneori și „durerile nașterii” și

acestea pentru că doresc cu evlavie să caut și să găsesc în voi pe Hristos și Acesta răstignit.

Toate numai cu mila și cu darul bunului Dumnezeu și cu rugăciunile Preacuratei Sale Maici.

Ți-am scris puțin amestecat, să ai și flori de mare dragoste ca bucuria focului din inimă să se mărească și pentru ca să nu fii fără de grijă și aceasta până la ziua când va veni Stăpânul nostru Iisus Hristos să ne ia.

Plimbarea de pe munte – așa puțină – a fost plină de o așa mare frumusețe pentru că era taină, adică era cu tine Domnul tău și dacă inima îți era aprinsă vedeai în toate și peste tot o mare plinătate și așa ai putut simți o suspendare, neexplicată de pe pământ – și mai departe așa ai putut vedea și tresălta, că adică, căprioarele noastre erau Cuvioase, nevinovate și scumpe.

Așa să trăiești și așa să cugești și să respiri ca peste tot și în toate să fie și să rămână Dumnezeu.

Rămâi sănătoasă și veselă și binecuvântată

Ierom. Arsenie Papacioc

Cuprins

Cuvântul Înalt Prea Sfinți ei Sale Andrei	5
Cuvânt înainte	11
Partea I	
Crâmpeie biografice și cuvinte de folos	15
Partea II-a	
Directii și nuanțe duhovnicești	81
Partea a III-a	
Trei scrisori inedite	153
Cuprins	167

c-da 197, nr. de coli 10,5, format A5 din 64/86

**Tipărită la
Tipografia Arhiepiscopiei Ortodoxe Române**

Să știm să
murim și să
înviem în
fiecare zi...

Arhim.
Arsenie Papacioc

